

Hiusalan ammatillisen koulutuksen antamat valmiudet

Martikainen, Mirjami

2014 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Tikkurila

Hiusalan ammatillisen koulutuksen antamat valmiudet

Mirjami Martikainen
Kauneushoitoalan ko.
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2014

Mirjami Martikainen

Hiusalan ammatillisen koulutuksen antamat valmiudet

Vuosi

2014

Sivumäärä

73

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää hiusalan opiskelijoiden ammatillisen koulutuksen aikana saamia valmiuksia. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Stadin ammattiopiston hiusalan koulutusyksikön kanssa. Tutkimuksen tavoitteena on tuoda esille yksityisen ja kunnallisen ammatillisen koulutuksen antamia valmiuksia ja koulutuksiin liittyviä kehitysehdotuksia. Tutkimus on kohdistettu vuonna 2009 tai sen jälkeen valmistuneille hiusalan ammattilaisille. Valmiuksia sekä kehitysehdotuksia selvitettiin hiusalan opiskelijoiden opiskeluaikana saamien kokemusten avulla. Ammatillista hiusalan koulutusta tarjotaan sekä kunnallisessa että yksityisessä ammatillisessa oppilaitoksessa, ja molempien koulutusmuotojen tavoitteena on antaa riittävät ammatilliset valmiudet itsenäiseen työskentelyyn hiusalalla.

Tutkimuksessa selvisi, että suomalainen ammatillinen koulutus on pääosin laadukasta ja ammattitaitoista koulutusta, joka antaa valmiudet työskennellä hiusalan tehtävissä. Suurimmat esille tulleet puutteet koskivat yrittäjyyteen tarvittavan tiedon ja taidon puutetta, teoriaopintojen riittämättömyyttä tai puutteita sekä liian laajojen opintojen itsenäistä opiskelua. Koulutukseen liittyvistä kehitysehdotuksista tärkeimpinä seikkoina nousivat esille opettavien asioiden järjestyksen muuttaminen niin, että koulutus olisi tehokkaampaa ja vastaisi enemmän työelämän vaatimuksiin. Toiveena oli myös asiakaspalvelun, yrittäjäopintojen ja kampaus- ja leikkauskurssien teknisemmän opetuksen lisääminen opetukseen. Tutkimustuloksia voidaan soveltaa hiusalan koulutusohjelmien tuntisuunnittelussa sekä hiusalan opettajien ja kouluttajien opetuspainotuksessa.

Asiasanat: Ammatillinen koulutus, ammattitutkinto, hiusala, työelämävalmiudet, opiskelu

Mirjami Martikainen

Professional abilities provided by the vocational education in the hairdressing field

Year	2014	Pages	73

The aim of this Bachelor's thesis was to find out what kind of professional abilities the students studying in the Study Programme in Hairdressing have received during the programme. This thesis is made in collaboration with the Study Programme in Hairdressing of Helsinki Vocational College. The purpose of the study was to describe the professional abilities provided by the municipal and private colleges in the hairdressing field as well as present development proposals. The target group of the study consists of professional hairdressers who have graduated in 2009 or after, and the study discusses their experiences during the studies. Vocational hairdressing education is offered by municipal and private colleges and both types of the study programme aim to give sufficient professional abilities to work independently in the hairdressing field.

The results of this thesis showed that the Finnish vocational education is mainly high-quality and professional providing abilities to work in the hairdressing field. The respondents were not content with the lacking knowledge of skills for the entrepreneurship, insufficient theoretical studies and too large entities of independent studies. The most important development proposal related to education was to change the order of the important study themes so that the education would be more efficient and respond to the needs of the working life. The respondents wished also that customer service, entrepreneurship studies as well as hair styling and cutting technique studies would be added to the curriculum. The results can be used in class planning in hairdressing education and in trainers' and teachers' teaching methods.

Keywords: Vocational education, vocational degree, hairdressing field, professional abilities, studying

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Stadin ammattiopisto: hiusalan koulutusyksikkö	6
3	Ammatillinen koulutus ja käsitteet	7
3.1	Lainsäädäntö	9
3.2	Kunnallinen hiusalan koulutus	10
3.3	Yksityinen hiusalan koulutus	11
4	Näyttötutkinto	12
5	Ammatillisen koulutuksen antamat valmiudet	14
5.1	Ammatillinen identiteetti	16
5.2	Työelämässä tarvittavat taidot	17
5.3	Itsesäätelyvalmiudet	18
6	Oppiminen ja motivaatio	19
7	Tekemällä oppiminen	22
8	Tutkimus hiusalan ammatillisen koulutuksen antamista valmiuksista	24
9	Tutkimustulokset	25
10	Pohdinta	58
	Lähteet	60
	Kuviot	63
	Taulukot	64
	Liitteet	65

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on tutkia hiusalan ammatillisen koulutuksen antamia valmiuksia. Valmiuksia tarkastellaan ammatillisesti, koulutuksellisesti ja työelämälähtöisesti. Ammatillinen näkökulma tarkoittaa ammatinhallintaa, mikä näkyy esimerkiksi itsenäisenä työskentelynä. Koulutuksellinen näkökulma tarkoittaa tyytyväisyyttä koulutukseen ja koulussa annettuun opetukseen. Työelämälähtöinen näkökulma selvittää työelämäkontaktien lisäksi työelämän vaatimia taitoja. Työssä selvitetään sekä yksityisen koulutuksen että kunnallisen koulutuksen saaneiden ammattilaisten koulutuskokemuksia, joiden perusteella selvitetään kuinka ammatillisen koulutuksen suorittaneet kokevat koulutuksen vastaavan heiltä vaadittavia valmiuksia.

Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Stadin ammattiopiston hyvinvoinnin koulutusyksikön kanssa. Työn tavoitteena on löytää kehittämis- ja parantamisehdotuksia hiusalan koulutusta tarjoaville oppilaitoksille, jotta koulutusjärjestelmä vastaisi tämän päivän koulutusvaatimuksia ja toimisi laadukkaana hiusalan opetuksen ja osaamisen tarjoajana. Ammatillisen koulutuksen tärkein suunta on työelämä, jonka vuoksi ammatillisen koulutuksen täytyy kehittyä ja kasvaa työelämän ja yhteiskunnan luomiin vaatimuksiin. Opinnäytetyö on tuonut monia uusia näkökulmia ja avannut uraa ammatilliseen kasvuun omalla kohdallani tulevana hiusalan opettajana.

Tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään ammatillista koulutusta, kunnallisen ja yksityisen ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmia sekä selvitetään, mitä tarkoitetaan ammatillisilla valmiuksilla hiusalalla. Työssä selvitetään myös ammatillisen koulutuksen tavoitteet ja päämäärä, jotta ymmärretään ammatillisen koulutuksen tarkoitus. Tässä työssä ei käsitellä oppisopimuskoulutusta, aikuiskoulutusta eikä ammatillista lisäkoulutusta.

Ammatillinen koulutus on jatkuvasti muuttuva yhteiskunnallinen aihe, jonka kehittämiseen on osallistuttava aktiivisesti sekä ymmärrettävä koulutuksen yhteiskunnallinen vaikutus. Ammatillisen koulutuksen merkitys on niin yhteiskunnallinen kuin yksilöllinenkin; se edistää yksilön osaamista, kehittää työelämää vastaten sen vaatimuksia sekä parantaa työllisyyttä.

2 Stadin ammattiopisto: hiusalan koulutusyksikkö

Opinnäytetyö tehdään yhteistyössä Stadin ammattiopiston kanssa. Stadin ammattiopisto tarjoaa ammatillista koulutusta Helsingissä usealta eri koulutusaltalta sekä nuorille että aikuisille. Stadin ammattiopisto on Suomen suurimpia koulutuksen tarjoajia ja opiskelijoita heillä on yhteensä noin 15 000. Ammatillinen opetus koostuu kädentaitojen opiskelusta sekä teoriaopetuksesta. Tarpeen tullen myös ammattitaidon päivittäminen ja täydentäminen on mahdollista.

Stadin ammattiopisto järjestää hiusalan koulutusta Savonkadun toimipaikassa Helsingissä. Normaalisti hiusalan opinnot kestävät kolme vuotta, mutta opiskelija voi suorittaa ammatillisen tutkinnon kahdessa vuodessa, jos opiskelijalla on pohjalla lukion oppimäärä tai ylioppilastutkinto. (Hakijan opas 2013: 2, 11, 46.)

Vuonna 2014 hiusalan perustutkintoon valittiin 120 opiskelijaa peruskoulupohjaiselle linjalle sekä 20 opiskelijaa lukiopohjaiselle linjalle. Stadin ammattiopisto edellyttää hakijalta hyvää psyykkistä ja fyysistä terveyttä ja tasapainoa. Muun muassa astma tai vaikeaoireinen ihottuma voivat olla este opiskelijaksi pääsemiselle. Syksyllä aloittavista opiskelijoista valmistuu koulutuksen suorittamisen jälkeen hiusalan ammattilaisia tutkintonimikkeellä parturi-kampaaja. (Hakijan opas 2013: 11, 53.)

Monipuoliseen hiusalan koulutukseen sisältyy työssäoppimisjaksoja ja mahdollisuus opiskella ulkomailla. Oppilaitos järjestää tarvittaessa myös oppimisen tukea, jos opiskelija tarvitsee yksilöllisempää opetusta. Lisäksi opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua koulutuksen aikana kilpailutoimintaan. Stadin ammattiopistossa opiskelijan on mahdollista suorittaa perustutkinnon lisäksi ylioppilastutkinto, eli ammattilukio. Lisäksi Stadin ammattiopisto antaa myös ammattistarttiopintoja sekä ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta maahanmuuttajille. Niistä on hyötyä muun muassa silloin, kun oma ammatti vielä mietityttää. (Hakijan opas 2013: 46, 48.) Stadin ammattiopistossa toimii taitostudio, jossa on mahdollista korvata poissaoloja tai nopeuttaa opintoja. Taitoja mitataan koko opiskelun ajan antamalla taitonäytteitä jokaiselta ammatin osa-alueelta. Taitonäytteet on suoritettava hyväksytysti, jotta opinnoissa pääsee etenemään suunnitellusti.

3 Ammatillinen koulutus ja käsitteet

Ammatilliselle hiusalan koulutukselle on olemassa tarve ja se ylläpitää koulutuksen järjestämistä (Jokinen, Lähteenmäki, Nokelainen 2009: 20.). Suomessa ammatillista opetusta tarjoaa ammatillinen oppilaitos, jota kutsutaan toisen asteen koulutukseksi. Toisen asteen koulutukseen kuuluvaa hiusalan opetusta tarjoavat sekä kunnalliset että yksityiset oppilaitokset. Suomessa kunnallisia hiusalan koulutusyksiköitä on enemmän kuin yksityisiä hiusalan oppilaitoksia ja lisäksi kunnallinen koulutus on säädellympää. Siitä johtuen käsittelen koulutukseen liittyvissä teoriaosuuksissa ensin kunnallista koulutusta ja sen jälkeen yksityistä koulutusta.

On tärkeää kehittää koulutusta niin, että koulutuksen saaneet työllistyvät työkentälle valmistumisen jälkeen. Koulutuksen olisi vastattava työelämän kehittyviin tarpeisiin, sekä pyrkiä luomaan jokaiselle oma paikkansa työelämässä. Suomessa ammatillista koulutusta on saanut 1700-luvulta lähtien (Heikkilä 2003: 1.). Ammatillisen koulutuksen varhaisvaiheessa ammatillinen koulutus on sisältänyt vain vahvan ammatillisen taidon osaamisen. Ammatillinen osaa-

minen on omaksuttu oppipoika-mestarijärjestelmän kautta seuraamalla osaavia ja pitkän kokemuksen omaavia ammattilaisia. Koulutus on kuitenkin tullut entistä yleissivistävämmäksi ja tämän päivän koulutuksen tarjoajalla on myös kasvatuksellinen vastuu. (Heikkilä 2003: 36-37.)

Jotta opetussuunnitelmia on saatu vastaamaan enemmän tämän päivän työelämän tarpeita, on kunnallisen oppilaitoksen opetussuunnitelmiin lisätty muun muassa yrittäjyyspainotteisia opintokokonaisuuksia. Näin on pyritty myös kehittämään koulutuksen työelämälähtöisyyttä (Jokinen ym. 2009: 20.). Ammatillista peruskoulutusta tarjoaa ainoastaan kunnallinen oppilaitos, jonka toimintaa määrää opetushallitus. Peruskoulutuksen suorittamisen jälkeen opiskelija saa tutkintotodistuksen ja -nimikkeen. Hiusalan perustutkinnon suorittanut saa käyttöönsä tutkintonimikkeen parturi-kampaaja.

Yksityinen koulu jatkaa linjaa, jossa yleissivistäviä aineita ei opeteta lainkaan. Yksityinen koulutus perustuu pitkälle tekemällä oppimiseen, joka synnyttää ammatillista osaamista ja antaa sitä kautta valmiuden ammatinharjoittamiseen. Lisäksi yksityinen koulutus eroaa kunnallisesta koulutuksesta siinä, että koulun tarjoama opetus on opiskelijalle maksullista ja usein opiskelija valmistuu jo muutamassa kuukaudessa koulutuksen aloittamisesta. Koska yksityinen koulutus ei tarjoa ammatillista perustutkintoa, opiskelija ei voi käyttää valmistuessaan tutkintonimikettä parturi-kampaaja. Koulusta valmistunut voi käyttää esimerkiksi nimikettä hiusstylisti tai hiusmuotoilija. Yksityistä koulutusta pidetään nopeampana väylänä saada ammatillinen koulutus ja päästä työelämään.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on laatinut ammatillisen koulutuksen tutkintohankkeen (TUT-KE2), jonka tarkoituksena on luoda selkeämpi tutkintorakenne. Uudistuksen tavoitteena on tutkinnon vastaavuus entistä paremmin työelämän muutoksiin sekä tutkintojen perusteiden päivittäminen. Alustavan aikataulun mukaan uudet säädökset tulevat voimaan vuoden 2014 aikana. (Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittäminen 2014.)

Opetussuunnitelman perusteet tarkoittaa yleistä opetusta koskevaa suunnitelmaa, joka on lainsäädännön alainen. Se sisältää opintojen yleiset tavoitteet, opiskeltavat aineet, opetuskielen, arviointimetodit, työskentelyajat sekä yleiset opintoihin liittyvät periaatteet sekä opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet. Opetussuunnitelman perusteet yhtenäistää koulutuksen tavoitteita ja sisältöä, ja sen seuraamisesta vastaa Opetushallitus. Opetussuunnitelman perusteet sisältävät yhteiset kaikkia ammattialoja koskevat osat sekä koulutusaloittain eriytyvät eli tutkintokohtaiset osat. Tutkintokohtaisessa osassa määrätään muun muassa tutkinnon järjestämisestä, koulutusajoista ja arviointikriteereistä sekä tarjottavista ammatillisista tutkinnon osista. (Hiusalan perustutkinto, parturi-kampaaja 2009: 17 - 18.) Opetussuunnitelman perus-

teet koskevat kunnallista koulutusta, mutta myös yksityisen koulutuksen opetussuunnitelmat perustuvat siihen yleisten tavoitteiden osalta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.).

Opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa opintoihin oman kiinnostuksen ja omien tavoitteiden mukaisesti. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) tarkoittaa yksilöllistä opintosuunnitelmaa, jonka opiskelija suunnittelee yhdessä koulutuksesta vastaavan henkilön kanssa. Yksilöllinen opetussuunnitelma mahdollistaa myös ennen koulutusta suoritettujen opintojen tai tutkintojen huomioon ottamisen tämän hetkisissä opinnoissa. Suunnitelma sitouttaa ja motivoi opiskelijaa, ja sitä päivitetään opintojen edetessä. (Hiusalan perustutkinto, parturi-kampaaja 2009: 19) Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman avulla myös opiskelija itse voi tarkistaa opintojen tämän hetkiset suoritukset sekä seurata opintojen edistymistä.

3.1 Lainsäädäntö

Ammatillisesta koulutuksesta säädetyn lain 21.8.1998/630 2 §:n mukaan ammatillisen koulutuksen tarkoitus on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeita sekä edistää työllisyyttä. Ammatillinen koulutus on siis vastuullista ja tarkoituksellista koulutusta. Laki koskee pääasiassa kunnan tarjoamaa ammatillista koulutusta, koska laki käsittelee suurimmaksi osaksi ammatillista perustutkintoa, jota yksityinen koulutus ei tarjoa ilman näyttötutkinnon suorittamista.

Kunnallisen ammatillisen koulutuksen antama ammatillinen perustutkinto antaa lain 4 §:n mukaan jatko-opintokelpoisuuden sekä yliopistoihin että ammattikorkeakouluihin. Lain 5 §:n mukaan ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen. Koulutuksella on lain mukaan yhteiskunnallinen merkitys; koulutuksen tarkoitus perustavoitteiden lisäksi on tukea opiskelijoiden kehitystä hyviksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tukea elinikäistä oppimista. Lain 6 §:n mukaan koulutuksessa on tärkeää ottaa huomioon työelämän tarpeet.

Ammatillisesta koulutuksesta säädetyn lain 8 §:n mukaan Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle taikka valtion liikelaitokselle luvan koulutuksen järjestämiseen. Ammatillisen koulutuksen järjestäminen vaatii aina Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän luvan. 9 §:n mukaan luvan myöntämisen edellytyksenä on, että koulutus on tarpeellista ja että luvan hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Opetushallitus päättää lain 13 §:n mukaan opintojen tavoitteista sekä keskeisistä sisällöistä koulutusaloittain ja tutkinnoittain. Opetushallitus tekee päätöksen myös tutkintoihin liittyvistä terveydentilaa koskevista vaatimuksista. 14 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän on hyväksyttävä opetussuunnitelma. Opetussuunnitelman tulee mahdollistaa yksilölliset opinnot sekä huomioida myös muiden ammatillisen koulutuksen ja muun koulutuksen järjestäjien antama opetus opiskelijan hyväksi.

Ammatillisesta koulutuksesta säädetyn lain 45 §:n mukaan laissa tarkoitettujen tutkintojen tutkintonimikkeitä saa käyttää vain tutkinnoista, jotka ovat suoritettu tämän lain mukaisesti. Tutkintonimike parturi-kampaaja on suojattu, mikä tarkoittaa sitä, että sen saa vain koulutuksesta, joka on suoritettu tämän lain vaatimusten mukaan. Lain 48 §:n mukaan maksullisena palvelutoimintana järjestettävälle koulutukselle on olemassa erilliset ehdot, jotka sovitaan koulutuksen hankintasopimuksessa. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 21.8.1998/630.) Koulutuksen järjestämisluvan avulla ohjataan koulutuksen järjestäjän ylläpitämää toimintaa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.).

3.2 Kunnallinen hiusalan koulutus

Koulutuksen konkreettiset tavoitteet on antaa hiusalan ammattilaiselle eli parturi-kampaajalle ammatilliset perusvalmiudet, joita ovat hiusten ja hiuspohjan hoitaminen, hiuslenkkeäminen, partakäsittelyt, ehostuksen ja kampausten tekeminen, väri- ja permanenttikäsittelyt ja hiusalan yrittäjyyteen ja yritystoimintaan valmistavat tiedot ja taidot. Parturi-kampaajan osaamiseen kuuluu myös tyylipalvelut sekä kokonaisvaltaiset palvelut, kuten hoito- ja muotoilukokonaisuudet. (Hiusalan perustutkinto, parturi-kampaaja 2009: 8.)

Koulutus antaa tutkintonimikkeen parturi-kampaaja. Koulutuksesta valmistunut hiusalan ammattilainen on sitoutunut työhönsä ja häntä koskee vaitiolovelvollisuus asiakaspalvelussa. Lisäksi hiusalan ammattilainen on tietoinen kuluttajalainsäädännöstä ja työsuojelumääräyksistä. Ammattilainen on myös velvollinen noudattamaan alaa koskevia säädöksiä ja selvittämään esimerkiksi voimaan tulevat lakimuutokset. Hiusalan ammattilainen voi työskennellä sekä työsuhteessa että itsenäisenä yrittäjänä. Parturi-kampaajan tulee huomioida kestävä kehityksen periaatteet sekä hänellä tulee olla valmiudet käyttää oman alansa kehittyvää teknologiaa. (Hiusalan perustutkinto, parturi-kampaaja 2009: 8-9.)

Tutkinnon kesto on yhteensä 120 opintoviikkoa, eli noin kolme vuotta. Pakollisia ja kaikille yhteisiä opintoja ammatillisessa peruskoulutuksessa on 90 opintoviikkoa. Sen lisäksi opiskelijan tulee suorittaa 20 opintoviikkoa ammattitaitoa täydentäviä oppiaineita, joita ovat esimerkiksi yhteiskunta- yritys- ja työelämä tieto ja matematiikka. Tutkintoon sisältyy myös vapaasti valittavia tutkinnon osia 10 opintoviikkoa (Liite 1). Vapaasti valittavat opinnot voivat

olla ammatillisia täydentäviä opintoja, lukio-opintoja tai harrastuksiin liittyviä opintoja. Vaapaasti valittavat opinnot opiskelija valitsee oman kiinnostuksen mukaan ja sitä kautta opiskelijan on mahdollista vaikuttaa omien opintojen sisältöön. Tutkintoon sisältyy lain mukaan myös opinto-ohjausta, ammattiosaamisen näytöt sekä opinnäytetyö. (Tutkintojen rakenne 2014.) Jos opiskelijalla on pohjalla ylioppilastutkinto tai lukio, koulutuksen kesto on siinä tapauksessa enintään 90 opintoviikkoa. Perustutkinnon ohella on mahdollista suorittaa yhtä aikaisesti myös ylioppilastutkinto eli ammatillukio. (Tutkintojen rakenne 2014.) Ammatillukion suorittaminen voi kestää yli 3 vuotta omasta opintosuunnitelmasta riippuen.

Ammattiosaamisen näytöillä arvioidaan ja seurataan opiskelijalta vaadittavaa ammattitaitoa koko opiskelun ajan sekä pyritään vastaamaan työelämän edellyttämiin ammattitaitovaatimuksiin. Ammattiosaamisen näytöt sisältyvät aina ammatilliseen perustutkintoon ja niiden tarkoitus on arvioida oppilaan osaamista. Näytöt suoritetaan usein opintojen loppupuolella, ja osa näytöistä voidaan tehdä liikkeessä suoritettavan työssäoppimisen aikana. Ammattiosaamisen näytöt suoritetaan jokaisesta tutkinto-osasta erikseen ja ne arvioidaan numeroin näyttötutkintotodistukseen. (Näyttötutkinnot ja ammattiosaamisen näytöt 2013.) Tässä työssä ammattiosaamisen näytöllä ei tarkoiteta samaa kuin näyttötutkinnolla. Näyttötutkintoa käsitellään tarkemmin luvussa 4.

3.3 Yksityinen hiusalan koulutus

Yksityisen koulutuksen opetussuunnitelmia ei ole helposti saatavilla. Lain mukaan ne on erikseen sovittava koulutuksen järjestäjän kanssa. Eri Internet-lähteiden mukaan opetussuunnitelmiin sisältyvät kurssit ovat koulukohtaisia. Tampereella sijaitsevan Glohair-hiusmuotoilukoulun internet-sivuston mukaan heidän koulutuksensa mukailee valtakunnallista hiusalan opetussuunnitelmaa. Opiskelijalla on mahdollisuus valita 11, 12 tai 17 kuukauden pituinen koulutus ja koulutuksen hinta on 2000€-7980€. Glohair-hiusmuotoilukoulun Internet-sivustolla kerrotaan, että heidän opiskelunsa painottuu vahvasti tekemällä oppimiseen. Opiskelijat ovat myös oikeutettuja KELAn opintotukeen. Koulutuksen jälkeen opiskelijalla on mahdollisuus näyttötutkinnon avulla saada käyttöönsä tutkintonimike parturi-kampaaja. (Glohair 2013.)

Jyväskylässä sijaitseva Hius & meikkikoulu AK kouluttaa hiusmuotoilijoita. Koulutus kestää kymmenen ja puoli kuukautta ja se on jaettu kahteen eri jaksoon. Ensimmäiseen jaksoon sisältyy perusasioita, kuten töiden suunnittelua, työvälineiden tuntemusta ja erilaisten leikkaus- ja väritekniikoiden opiskelua. Toinen jakso on ammattiin valmistava ja se sisältää muun muassa tietojen soveltamista, partakäsittelyitä ja kokonaisvaltaista ammatin sisäistämistä. Opiskelu sisältää myös näytetöitä ja työssä oppimista. Opiskelun loputtua opiskelija tekee

näytetyökokonaisuuden. Koulutus maksaa 6650€ ja opiskelijoilla on mahdollisuus KELAn opintotukeen. (Studio AK 2014.)

Koulutus-Center kouluttaa hiusmuotoilijoita Tampereella ja Helsingissä. Koulun Internet-sivuston mukaan koulutus sisältää teoriaa aineopista, myyntiopista, muoto- ja väriopista, ammattitekniikasta sekä asiakaspsykologiasta. Harjoitustöiden avulla opiskelijat käyvät läpi 160 leikkaustekniikkaa ja 60 erilaista kampaustekniikkaa. Koulutus sisältää myös väri- ja kihartamiskäsittelyt, asiakaspalvelua sekä hiustenpidennyskoulutuksen. Opiskelu on jaettu 3 jaksoon: perusjakso, syventävä jakso ja valmistava jakso. Valmistava jakso sisältää muun muassa työpaikalla tehtävän työharjoittelun sekä itsenäistä suunnittelua ja työskentelyä. Koulun jälkeen on mahdollisuus suorittaa näyttötutkinnon avulla parturi-kampaajan perustutkinto. Koulutus kestää 9 kuukautta ja se maksaa 6850 €. Opiskelijat voivat hakea opiskelun ajalle KELAn myöntämää opintotukea. (Koulutuscenter 2014.)

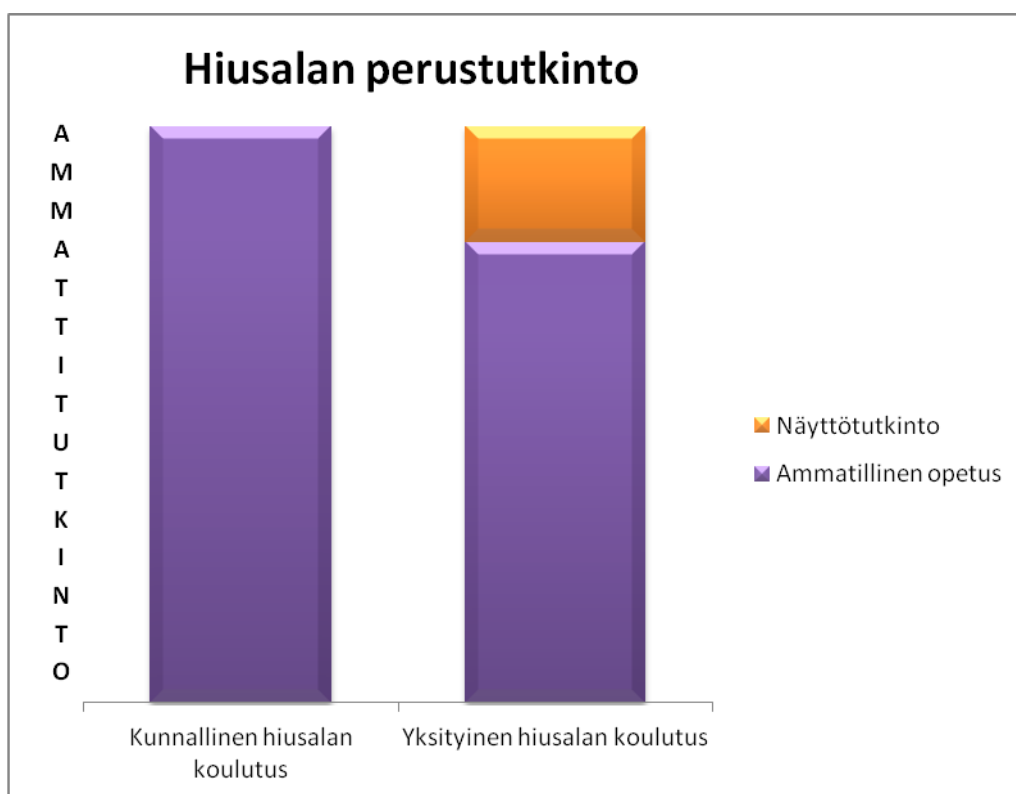
Koulutuksien yhtenäisyyksiä ovat erilaiset lisä- tai jatkokurssit. Kurssit lisäävät koulutuksen pituutta vähintään kuukaudella, ja ne antavat ammattitaitoa koulusta riippuen esimerkiksi kauneusmeikkaukseen, rakennekynsien tai ripsipidennysten tekemiseen. Koulutus-Centerin ylläpitämä Great Cut Academy tarjoaa opetusta myös englannin kielellä sekä kauneusmeikkikoulutusta venäjän kielellä syksystä 2014 alkaen. Osalla kouluista on parturi-kampaamoliikkeitä, joihin hyvin arvosanoin suoriutuneet opiskelijat voivat koulutuksen jälkeen työllistyä. Yksityisten koulujen tarjoama koulutus on aina parturi-kampaajan tutkintoon valmentavaa koulutusta, joka on näyttötutkinnon suorittamisen jälkeen yhtä kuin hiusalan perustutkinto. Osa kouluista järjestää oppilailleen muutaman päivän kestävästä näyttötutkintotilaisuudesta, jossa oppilaat voivat suorittaa näyttötutkinnot heti koulusta valmistumisen jälkeen. Yksityinen koulu ei nimestään huolimatta tarjoa yksityistä opetusta.

4 Näyttötutkinto

Näyttötutkinnolla tarkoitetaan osaamisen tunnustamista. Osaaminen on voinut kertyä työelämässä, jonkun toiminnan kautta tai tutkintoon valmentavassa koulutuksessa, kuten yksityisessä ammatillisessa koulutuksessa. Näyttötutkinto on joustava tapa suorittaa ammatillinen perustutkinto ja se on suunnattu pääosin aikuisille, joille on jo kertynyt tarvittava ammattitaito. Näyttötutkinnon etuna on se, että sillä mistä osaaminen on saatu tai hankittu, ei ole merkitystä. Näyttötutkinnon periaatteena on asiakaslähtöinen toiminta, joka näkyy tutkinnon suorittamistavassa. (Näyttötutkinto-opas 2012: 15.)

Osaamisen tunnustamisen eli näyttötutkinnon suorittamisen jälkeen henkilö on suorittanut ammattitutkinnon, josta hän saa tutkintotodistuksen. Näyttötutkinto suoritetaan pääsääntöisesti työelämässä aidoissa työtilanteissa ja se antaa jatko-opintokelpoisuuden korkeakoulu-

opintoihin. (Näyttötutkinnot ja ammattiosaamisen näytöt 2013; Näyttötutkinto-opas 2012: 18.) Hiusalan perustutkinnon voi suorittaa joko kunnallisen peruskoulutuksen kautta tai yksityisen koulutuksen ja näyttötutkinnon avulla (Kuva 1). Molemmat suoritustavat antavat opiskelijalle hiusalan ammattitutkinnon, eli parturi-kampaajan tutkintonimikkeen.

Kuva 1: Näyttötutkintojen sijoittuminen hiusalan perustutkinnossa

Näyttötutkinto on tarkoin säädeltyä ja se toimii erilaisten säädösten alaisuudessa. Siitä ovat vastuussa opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä opetushallitus. Näiden lisäksi siihen ovat osallisina muun muassa työelämän edustajat, tutkintotoimikunnat sekä näyttötutkinnon järjestäjät. Opetushallitus on vastuussa tutkintojen perusteista. Perusteista käy ilmi muun muassa koulutuksen tutkinnon osiin vaadittava ammattitaito, arviointikriteerit sekä ammattitaidon osoittamistavat. Tutkinnossa arvioidaan ammattitaidon lisäksi myös työelämässä tarvittavat taidot. (Näyttötutkinto-opas 2012: 21-32.)

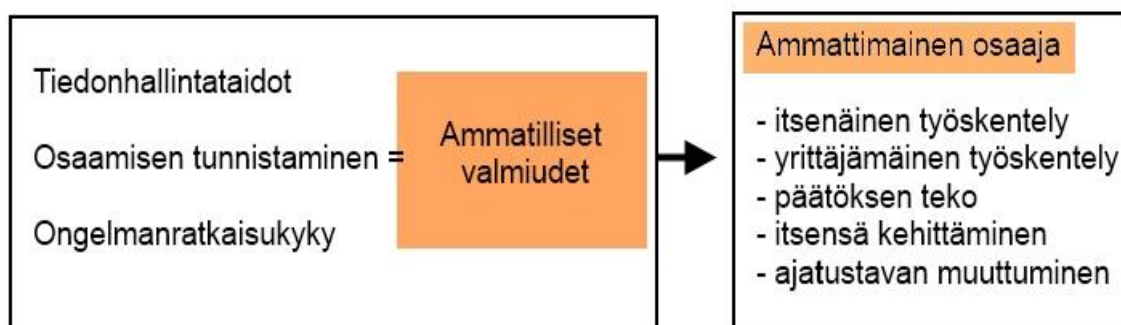
Jokaisella ammattialalla toimii tutkintotoimikunta, joka toimii opetushallituksen alaisuudessa. Hiusalan tutkintotoimikunta on valmistanut hiusalan perustutkintoon kuuluvat pakolliset ja valinnaiset näyttötutkinto-osat (Liite 2). Pakollisia tutkinto-osia ovat hiusten leikkaaminen ja partakäsittelyt, kampaukset ja ehostus, värjäys- ja permanenttikäsittelyt sekä yrittäjyys ja yritystoiminta. Valinnaiset tutkinto-osat ovat asiakkaan tyylipalvelut ja hiusten hoito- ja muotoilukokonaisuudet. (Hiusalan perustutkinnon suorittaminen ja arviointi 2011: 1-8.) Näistä tutkinto-osista opiskelija tekee asiakastyöt, jotka pyritään suorittamaan joko parturi-

kampaamoliikkeessä tai koulun asiakaspalvelutilanteessa. Osaamisvaatimuksen ovat samat, kuin parturi-kampaajan ammatillisen vaatimukset. Ammattilaiselta vaaditaan ammatinharjoittamiseen tarvittavien alan ammattikäytäntöjen ja ydintoimintojen osaamista, sekä itse toimintaprosessin hallitsemista (Näyttötutkinto-opas 2012: 30). Jos työ on vaatimusten mukainen, se arvioidaan arvosanoin H1, T2 tai K3. Viimeaikaisen selvityksen mukaan kolmiportaisessa arviointiasteikossa on haastetta, koska arviointiasteikko voi joissain tapauksissa olla liian kapea (Räisänen, Kilpeläinen, Väyrynen 2013: 77.). Kaikki tutkinnon osat on oltava hyväksytysti suoritettu, jotta näyttötutkinto on läpäisty.

5 Ammatillisen koulutuksen antamat valmiudet

Tässä opinnäytetyössä ammatillisilla valmiuksilla tarkoitetaan niitä taitoja ja tietoja, mitkä opiskelija omaksuu ammatillisen koulutuksen aikana. Niiden avulla opiskelija pystyy työskentelemään ammattimaisesti valmistumisen jälkeen. Opiskelija pystyy myös jatkamaan itsensä kehittämistä koulutuksen jälkeen ja hän pystyy vastaamaan työelämän tuomiin haasteisiin. Valmiudet näkyvät myös siinä, että ammattilainen pystyy kehittymään omalla ammattialallaan. Koulutuksen päämääränä on järjestää sellaista opetusta, että oppiminen on niin suurta kuin mahdollista ja opiskelija saa valmiudet toimia työelämässä hyödyntäen saamaansa tietoa ja taitoa parhaalla mahdollisella tavalla.

Kyky oppia, halu osata ja tahto toteuttaa oppimista ovat ammatin oppimisen avainasioita (Ruohotie, Honka 2003: 29.). Ammatillinen koulutus antaa opiskelijalle mahdollisuuden muutokseen, joka on pitkäaikainen prosessi. Oppiminen on jatkuvaa kasvua, joka muokkautuu kokemustemme ja näkemystemme kautta. Ammatillisen koulutuksen antamiin valmiuksiin liittyy myös kyky päivittää ja kehittää omaa ammattitaitoaan ja toimia oman alansa ammatillisena kehittäjänä vielä koulutuksen jälkeenkin (Luoma 2002: 60.). Ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen kuuluu muun muassa erilaiset ammatilliset koulutukset ja kurssit sekä alan lehdet ja tapahtumat, joiden avulla ammattilainen pystyy etenemään urallaan. Monipuoliset ammatilliset valmiudet koostuvat monista taidoista (Kuva 2). Ammatin oppiminen vaatii tiedonhallintataitoja, oman osaamisen tunnistamista ja ongelmanratkaisukykyä (Ruohotie ym. 2003: 39, 41, 61).

Kuva 2: Ammatilliset valmiudet

Tiedonhallintataidot tarkoittavat kykyä jäsentää ja hallita opittua tietoa. Parturi-kampaajan työtehtävissä se tarkoittaa esimerkiksi teoriaosaamisen liittämistä käytännön työhön. Edellä kuvattu tilanne työelämässä voi olla esimerkiksi oikean hapetevahvuuden valitseminen tai väriopin hyödyntäminen halutun värisävyyn saavuttamisessa. Oman osaamisen tunnistaminen on keskeinen osa opiskelijan tavoitteisiin pääsyä. Oman osaamisen tunnistaminen auttaa löytämään kehityskohteita ja osa-alueita, joissa opiskelija tarvitsee vielä harjoitusta. Näitä voivat olla esimerkiksi tietyt tutkinto-osat, kuten parta-käsittelyt tai tyylikokonaisuudet. Lisäksi tietoisuus omasta osaamisesta kasvattaa itsevarmuutta ja kykyä työskennellä itsenäisesti valmistumisen jälkeen. Se auttaa myös oman työn markkinoimisessa, joka on oleellista parturi-kampaajan työssä.

Ongelmanratkaisukyvyyn (Kuva 2) omaava soveltaa jo opittua tietoa ja toimii ongelmatilanteissa hallitusti ammattitaitoa ja tietämystä hyödyntäen. Hän hallitsee omaa toimintaansa, organisoii ajankäyttöä ja omaksuu rutiineja (Ruohotie ym. 2003: 61.). Ongelmanratkaisukykyä työelämätilanteissa tarvitaan esimerkiksi silloin kun haluttu värisävy on loppunut tai parturi-kampaajan täytyy vastata asiakkaan hiusten ja hiuspohjan ongelmiin. Onnistuneet värisävyt rakentuvatkin useimmiten useasta eri sävystä, jotka ovat sekoitettavissa keskenään. Ongelmanratkaisukyky näkyy ammattitaitoisena toimintana hiusalan työtehtävissä ja parturi-kampaaja pystyy käyttämään omaa osaamistaan monipuolisesti. Nämä ovat ne ammatilliset valmiudet eli toisin sanoen avaimet, jotka opiskelijan tulee omaksua voidakseen toimia ammattimaisena osaajana työelämässä.

Ammattimainen osaaja (Kuva 2) on valmis työskentelemään itsenäisesti, toimimaan yrittäjämäisesti ja kyvykäs tekemään päätöksiä. Johtaminen vaatii päätöksentekokykyyn lisäksi myös johtamistaitoa, riskinottoa ja innovatiivisuutta (Ruohotie ym. 2003: 61, 117.). Ammattimainen osaaja tietää, että hän voi jatkuvasti kehittää itseään ammattialallaan ja hän pyrkii kehittymään jatkuvasti. Koulutuksen alusta lähtien ihmisen sisäinen ajatusmaailma muuttuu vaihtelevasti ammattimaiseksi ja vastuulliseksi osaajaksi ammattialallaan. Hän myös ajaa oman ammattialansa etua ja toimii alansa parhaaksi. Ammatilainen käyttää jo alansa sanastoa ja

osaa toimia kokonaisvaltaisesti parturi-kampaajan työtehtävissä luottaen omaan ammattitaitoonsa ja sen hallintaan.

5.1 Ammatillinen identiteetti

Kun tarkastellaan omaa suhdetta työhön ja ammattiin, johon opiskelija haluaa valmistua, puhutaan ammatillisesta identiteetistä. Se kuvaa sitä, millaiseksi ihminen haluaa tulla ja samaistua, mihin hän haluaa sitoutua ja mihin hän kokee kuuluvansa. (Eteläpelto, Vähäsantanen 2006: 26). Hiusalan työkenttä on hyvin vahvasti yrittäjämäistä ja aktiivisuutta vaativaa, jolloin oma osaaminen ja sen markkinoiminen ovat keskeisessä asemassa. Työntekijä työskentelee hyvin pitkälle omana persoonana. Työn kokonaisuuden hallitseminen ja siinä onnistuminen vaativat oman ammatillisen identiteetin määrittystä ja sen tietoisuutta.

Ammatillinen identiteetti voidaan jakaa sekä sosiaaliseen että persoonalliseen minuuteen. Sosiaalinen minuus on muuttuva osa, johon vaikuttavat yksilön saama huomio, tunnustus ja arvostus esimerkiksi työyhteisössä tai sosiaalisissa suhteissa asiakkaiden kanssa. (Eteläpelto ym. 2006: 32-33.) Persoonallinen minuus kuvastaa henkilökohtaisia piirteitä, kuten esimerkiksi luovuutta. Hiusalan työntekijän yhtenä osa-alueena on luovuus. Oman persoonallisen minuuden rakentaminen on keskeinen asia, jotta yksilö voi käyttää luovuuttaan rajattomasti sekä luoda työssään jotain ennakoasetelmista poikkeavaa. Persoonallisen minuuden avulla voidaan reflektoida sosiaalista minuutta (Eteläpelto ym. 2006: 32-39.). Näiden synnyttämä kokonaisidentiteetin rakentuminen on suhteessa täyden ammattilaisuuden kasvuun. Koska parturi-kampaajan työhön värittyy oma persoona, on se siksi myös erittäin henkilökohtaista työtä. Positiivinen sekä negatiivinen palaute kohdistuu suoraan työntekijän persoonaan. Ammatillisen kasvun myötä nämä asiat kehittävät parturi-kampaajan ammatillista identiteettiä ja lopulta hän osaa hallita oman minuuden vaikutusta työhön suhtautumiseen ja omiin toimintatapoihin. Tietoisuus omasta ammatillisesta identiteetistä ja roolista edistää myös oman paikan löytämistä työelämässä sekä antaa itsevarmuutta toimia oman alansa ammattilaisena. Itsevarmuuden omaava ottaa mielellään haasteellisetkin tehtävät vastaan ja itseluottamus antaa uskoa selviytyä haasteista (Ruohotie ym. 2003: 119.).

Ammatillinen identiteetti alkaa muodostua jo koulutuksen varhaisvaiheessa. Se rakentuu ja muuttuu jatkuvasti jo ensimmäisten kokemusten ja kasvun kautta. Se muokkautuu osaamisen ja oppimisen myötä ja jatkuu koko työelämän kaaren läpi. Prosessissa syntyy samaistumista, yhteenkuuluvuuden tunnetta tai jonkun asian tai toiminnan kannattamista. Se kasvattaa itse-tietoisuutta ammatin edustajana ja ammattilaisena. Ammatillisuuden kehityskaareen kuuluvat oman roolin ja vastuun ymmärtäminen, sekä sitoutuminen omaan tekemiseen. (Eteläpelto ym. 2006:40.) Parturi-kampaajalla voi olla hiusalan ammattilaisen, yrittäjän tai alaisen rooli, joilla jokaisella on oma vastuu. Työhön sitoutuminen ylläpitää työmotivaatiota ja saa ammattilai-

sen työskentelemään parhaalla mahdollisella työpanoksella. Hyvä itsetuntemus auttaa tunnistamaan omat heikkoudet ja vahvuudet, ja rakentava palaute on helpompi ottaa vastaan. On myös helpompi ymmärtää mikä on sellainen tilanne, jossa tarvitsee apua tai milloin voi itse kehittää osaamistaan (Ruohotie ym. 2003: 119.).

5.2 Työelämässä tarvittavat taidot

Työelämän vaatimukset, eli erilaiset kvalifikaatiot, asettavat vaatimuksia työn suorittamiselle. Nämä vaatimukset jaetaan viiteen eri osa-alueeseen. Ensimmäinen osa-alue on parturi-kampaajan tekninen ammattitaito. Sitä vaaditaan, jotta parturi-kampaaja suoriutuu tehtävistään. Toinen osa-alue on sosiaaliset taidot, jotka näkyvät esimerkiksi keskusteluissa työyhteisössä tai vuorovaikutuksessa asiakkaan kanssa. Kolmas osa-alue on innovatiivisuus, joka tarkoittaa taitojen ja kykyjen jatkuvaa kehitystä. Neljäs osa-alue mukautuminen työhön ja sen perusvaatimuksiin, jotka vaativat työntekijää mukautumaan ennalta määrättyihin olosuhteisiin. Näitä ovat muun muassa työyhteisössä sovitut säännöt, työajat ja tunnollisuus. Viides osa-alue on motivaatio, jonka edistäjänä työelämässä toimii uudet haasteet ja oman työn ja onnistumisen arvioiminen. (Jokinen ym. 2009: 62-63.)

Vaikka ammatillinen osaaminen on tärkeä osa alue, on nykypäivän työelämän luonne sellainen, että muut osa-alueet ovat hiusalan ammattilaiselle yhtä tärkeitä työllistymisessä sekä menestymisessä. Ammatillinen tieto muuttuu, jolloin työntekijältä vaaditaan jatkuvaa sopeutumista sekä entistä enemmän joustavuutta (Jokinen ym. 2009: 64.). Siksi koulutukselta vaaditaan antamaan opiskelijoille työkaluja, jotta he pärjäävät sekä yhteiskunnassa että työelämässä. Koulutukselta vaaditaan vaikuttamista opiskelijan motivoitumiseen, sitoutumiseen ja vastuullisuuteen työelämässä. (Jokinen ym. 2009: 63.) Nykypäivänä suurimpana muuttujana on tekniikka, joka on tuonut mukanaan sosiaalisen median ja erilaiset sovellukset, kuten Instagramin ja Pinterestin. Tieto ja kuvat leviävät nopeasti ja esimerkiksi erilaisia hiusten kamppausohjeita löytyy kymmenittäin. Sosiaalinen media toimii myös työnhaun apuna ja ammattilainen voi hyödyntää näitä välineitä monipuolisesti omassa työssään tai vaikka yritystoiminnassaan.

Työelämässä tarvittavien taitojen kehitys tapahtuu opiskelijassa vaihteittain. Tämä kolmivaiheinen prosessi kehittää erilaisia taitoja eri vaiheessa. Työllistymisen kannalta välttämättömät perustaidot, kuten luku- ja laskutaito, kuuluvat ensimmäiseen vaiheeseen. Se antaa valmiudet selviytyä yhteiskunnassa ja antaa pohjan työelämään siirtymiselle. Niihin kuuluu myös persoonallisuuden kehitys, kuten esimerkiksi rehellisyys. Toinen vaihe koostuu ydin- tai yleis-taidoista, jotka ovat ammatillisia taitoja, kuten hiustenleikkaaminen. Toisen vaiheen taitoja opitaan jo koulutuksen aikana, mutta myös muissa ympäristöissä. Kolmas vaihe on siirrettävissä olevat taidot, jotka tarkoittavat omaan uraan ja työhön liittyvien päätösten tekemistä.

Niitä ovat oman toiminnan johtamisen taidot ja itsesäätelyvalmiudet. Ne auttavat etenemään uralla ja kehittymään omalla ammattialalla. (Jokinen ym. 2009: 64-65.)

Hiusalan ammattilainen voi työskennellä muun muassa itsenäisenä yrittäjänä, vuokrapaikalla, toisen palveluksessa tai myynti-, konsultointi tai koulutustehtävissä (Ammattinetti 2014.). Työelämän ydintaidot ovat ratkaisevassa asemassa sekä yksilön että yrityksen kannalta. Hiusalan ammattilaiselta vaaditaan asiakaspalvelu-, myynti-, ja kädentaitoja, markkinointiajattelua sekä taiteellisuutta. Yrittäjä tarvitsee liiketoimintaosaamista, yrittäjähenkisyyttä ja kustannustietoisuutta. Kolmannen vaiheen ydintaidot liittyvät systemaattiseen ajatteluun, joka johtaa toimivaan yrittäjämäiseen toimintaan sekä jatkuvaan oppimiseen.

5.3 Itsesäätelyvalmiudet

Itsesäätely on opiskelijan näkymätöntä ajattelua, joka ohjaa yksilön oppimista ja vaikuttaa oppimisprosessiin. Itsesäätelytaito ei ole piirre tai kehitystaso, ja lisäksi se voi vaihdella eri oppi-aineissa. Zimmermannin mallin mukaan itsesäätely on syklinen prosessi. Siihen kuuluvat motivaatio ja toimintaan sitoutuminen, toiminnan kontrolli ja itsereflektio. (Ruohotie ym. 2003: 80-83.) Ammatillisessa koulutuksessa näillä vaiheilla on tärkeä rooli. Haaveena on unelmien ammatti ja toteutuvat tulevaisuuden suunnitelmat. Itsetietoisuus ja ammatin valinnan tuomien vaatimuksien ymmärrys ovat avainasemassa luomaan hyvät oppimistulokset. Kyky ja luottamus omin kykyihin ovat itsesäätelyn välttämätön edellytys (Ruohotie ym. 2003: 80-83.).

Itsesäätelykykyyn vaikuttavat yksilön omat henkilökohtaiset tavoitteet. Opiskelija itse arvioi omaa toimintaansa, ja siten vaikuttaa siihen. Opiskelijalla on mahdollisuus asettaa henkilökohtaisia palkkioita tavoitteen saavuttamiseksi. Oman itsetietoisuuden lisääminen korreloi positiivisesti opiskelijan oppimiskykyyn ja tehokkuuteen. Ajatus omista sisäisistä edellytyksistä vaikuttaa opiskelijan tekemiseen, panostamiseen ja vastoinkäymisistä selviytymiseen. Kun omat henkilökohtaiset tavoitteet toteutuvat, itse tehokkuuden tunne lisääntyy. (Ruohotie 1995: 33.) Tämä kuvastaa sitä, että opiskelun aikainen itsereflektointi ja opinnoista saatava palaute lisäävät henkilökohtaista motivaatiota oppimiseen.

Taitava itsesäätelyprosessi auttaa käsittelemään erilaisia tunteita, stressiä ja ikävystymistä. Opiskelija, joka hallitsee itsesäätelyn, näkee oppimisen muutostarpeen sekä ymmärtää muutoksen ydinasian. Se auttaa kiinnittämään huomiota kehityskohteisiin ja parantamaan suoritusta niillä osa-alueilla. Opiskelija on myös orientoitunut oppimistehtäviin, sekä tutkimaan ja tarkkailemaan koko muutosprosessia sekä sen tuloksia. Taitavalla itsesäätelijällä on myös riittävät ammattispesifiset taidot, jotta tiedon soveltaminen on mahdollista. (Ruohotie 2006: 110-111.)

Itsesäätelyprosessin aikana opettajan on huomattava koko muutoksen kaari. Silloin opettaja pystyy ohjaamaan opiskelijoita itsesäätelyyn ja itsereflektioon. Käsitteellinen ymmärtäminen syntyy, kun opettaja innostaa oppilaita kyseenalaistamaan ja vaatimaan selityksiä. Mielenkiinto opiskeltaviin aiheisiin lisääntyy ja opiskelijat kehittyvät muun muassa erilaisten keskusteluiden avulla. Opiskelijat alkavat ymmärtää omien ajatusten puutteita ja sitä kautta he voivat kehittää tietämystään sekä ajatusmaailmaansa. Kaikkien näiden asioiden lisäksi myös oppimisympäristön tulee olla oppimista tukeva ja ylläpitävä. (Ruohotie 2006: 110-120.)

6 Oppiminen ja motivaatio

Ammatillisen koulutuksen aikainen oppimisprosessi pyrkii antamaan opiskelijalle juuri ne arvot ja taidot, joilla hän pärjää käytännön tilanteissa. Oppimistapahtuman aikaista tiedon hankintaa ja käsittelyä kutsutaan oppimisstrategiaksi. Opiskelija noudattaa tiettyä oppimisstrategiaa, jonka avulla hän pääsee tavoitteisiinsa. Erilaisten strategioiden avulla yritetään havainnollistaa ja ymmärtää yksilön oppimisprosessia. Strategioiden tunnusomaiset piirteet jaetaan eri lähteiden mukaan useampaan oppimisstrategiaan (Taulukko 1). Pintasuuntautuneessa oppimisessä tuloksena on asiakokonaisuuden pinnallinen ymmärtäminen. Syväsuuntautunut oppiminen tuottaa asian kokonaisvaltaista ymmärtämistä. Tavoitteellinen oppiminen on menestymiseen ja hyviin arvosanoihin tähtäävää järjestelmällistä oppimista. (Ruohotie 1995: 52.)

	Pintasuuntautunut	Syväsuuntautunut	Tavoitteellinen
Tiedon ja oppimisen luonne	Oppiminen on tiedon muistamista eli kykyä toistaa jo opittua	Oppiminen on syventymistä ja käsitysten tarkentamista	Suorittaminen ja järjestelmällinen työskentelytapa
Motivaatio	Etäinen suhde opetettavaan asiaan, tavoitteena suoriutua hyväksytysti	Opetettavat asiat tuntuvat mielekkäiltä ja oppilaalla on halu oppia	Motivaation taustalla halu menestyä, kyky kilpailla
Oppiminen	Opiskelijan on vaikeaa hahmottaa kokonaisuutta tai perustella johtopäätöksiä	Opiskelija hallitsee kokonaisuuden ja osaa hyödyntää sekä teoria- että käytännöntason opetusta.	Oppiminen voi olla joko pinta- tai syväsuuntautunut
Oppimistulos	Ulkoa opitut yksittäiset tiedot unohtuvat helposti	Opiskelija ymmärtää asiayhteydet ja hahmottaa opetettavan asian kokonaisrakennetta	Erinomaiset arvosanat, kiinnostuksesta riippumatta

		teen	
Ajattelun kehittyminen	Ajattelutapa ei muutu	Ajattelutapa muuttuu kriittiseksi ja kyseenalaistavaksi	Ajattelutapa voi muuttua tai pysyä ennallaan

Taulukko 1: Pinta- ja syväsuuntautuneisuus (Mukaellen Ruohotie 1995: 52-55)

Näiden strategioiden toimimistapoja määrää hyvin pitkälle opiskelijan oma tavoite. Jos opiskelija pyrkii vain suorittamaan tehtävän hyväksytysti, on oppimistapa usein ulkoa opettelua ja pelkästään pakollisten asioiden opettelua. Syväsuuntautunut opiskelija on kiinnostunut tehtävistään, ymmärtää asioiden välisiä yhteyksiä ja tehtävän merkityksen sekä soveltaa tietoa jo aiemmin opittuun. Tavoitteellinen opiskelija tähtää menestykseen ja hän valitsee oppimistavan sen mukaisesti. Opiskelija tietää mihin hän pyrkii ja hänen oppimisensa on tavoitteellista. (Ruohotie 1995: 53-55.)

Oppimisstrategioissa näkyy neljä pääkohtaa: motivaatio, lähestymistapa, oppimistyyli ja oppimisen tulos (Taulukko 1). Oppimisen tulos määräytyy pitkälle opiskelijan henkilökohtaisista tavoitteista. Muun muassa oma arvomaailma, päämäärä sekä motivaatio heijastuvat oppimistulokseen. Jokainen opiskelija on yksilöllinen ja jokaisen tavoitteet ja toimintamallit ovat yksilöllisiä. Myös aiemmat kokemukset ja opiskelutausta sekä jo olemassa olevat taidot vaikuttavat oppimiseen. Opiskelijat eroavat myös menestykseltään; toinen voi selviytyä toisessa oppiaineessa paljon paremmin ja toisessa toista opiskelijaa huonommin. (Ruohotie 1995: 59-63.) Koska jokaisen opiskelijan oppimisedellytykset ovat erilaiset, on yksilöllisyyden ja yksilöllisen oppimisprosessin tukeminen ehdotonta, jotta tuloksena on opiskelijan monipuolinen kehittyminen (Turpeinen 2001: 37.).

Oppimisstrategiat voivat olla oppimistehtävissä opiskelijan onnistumisen apuna. Niiden avulla ei kuitenkaan voi pohtia kuinka syvällisesti opiskelija analysoi tietoa tai soveltaa sitä ongelmanratkaisussa. Opiskelija ei myöskään välttämättä tietoisesti pohdi oppimisstrategioiden mahdollisuuksia eri oppimistehtäviin. Jotta strategiat toteutuisivat käytännössä, olisi opiskelijan haluttava oppia ja asettaa se tavoitteeksi. Tämän lisäksi on pyrittävä itsesääntelyyn, joka auttaa suunnittelemaan, tarkkailemaan ja arvioimaan oppimisprosessia. (Ruohotie 2006: 108-109.) Oman oppimistyylin tunnistaminen helpottaa opiskelijaa huomattavasti sekä helppoissa että haastavissa oppimistehtävissä.

Oppimisen ydinasia on motivaatio. Opiskelijalla täytyy olla halu oppia, jotta hän voi omaksua opetettavat asiat. Opiskelijan motivoitunut toiminta lähtee päämäärien ja tavoitteiden kautta (Kansanen 2005:26.). Opiskelijan tavoite, johon hän pyrkii, toimii motivoijana. Ammatillisen koulutuksen päätavoitteena on konkreettinen asia; ammattiin valmistuminen ja sen harjoittaminen. Opiskelun aikaiset lyhyemmän aikavälin tavoitteet eli erilaiset välisuoritukset voivat

onnistuessaan tuoda opiskelijalle sisäistä mielihyvää. Ne tuovat lopullista tavoitetta lähemmäksi opiskelijaa. (Ruohotie 1995:49.) Edistymisen eli henkilökohtainen kasvu lisää positiivisia tuntemuksia ja motivoi. Opiskelija tuntee, että hänen antamallaan panoksellaan on merkitys ja hänen itseluottamuksensa sekä mielenkiintonsa kasvavat. Jos oppiminen ja opetettavat asiat itsessään ovat motivoivia, on sitä usein pidetty hyvänä oppimismotivaationa (Byman 2005: 26.). Myös oikeudenmukainen tunnustuksen saaminen toimii motivaation kasvattajana. (Ruohotie 1995: 46-48.)

Sisäisen motivaation synnyttäjää on oppiminen itsessään. Sisäinen motivaatio ei ole riippuvainen ulkoisista palkinnoista tai materiaalista. Opiskelija on utelias, jolloin hän alkaa oma-aloitteisesti etsiä tietoa ja toimimaan oman kiinnostuksen mukaan. Motivoitunut opiskelija on syventynyt ja keskittynyt oppimaan ja hän nauttii oppimisen tuomasta riemusta. Oppimismotivaatiota synnyttää oppimistehtävien nautinnollisuus, uusien elämyksien saaminen, aktiivinen ja tiedonetsintään ohjaava opetus. Luova oppiminen ja ajattelu, sekä siihen tähtäävä oppimisympäristö lisäävät motivaatiota, kuten myös opiskelijan mahdollisuus valita mielekkäältä tuntuvia opintoja. Opiskelijat hyötyvät myös siitä, jos opettaja ohjaa opiskelijaa omaan ajatteluun ja itsenäiseen tiedonhallintaan sekä ongelmanratkaisuun. (Byman 2005: 28-31.)

Motivaatiota laskevin tekijöinä voivat olla oppilaitoksen henkilökunnan väliset suhteet, tyytymättömyys opetuksen rakenteeseen, työskentelyolosuhteisiin tai kokemus turvattomuudesta. Opiskelija voi kokea, että hänen työpanoksensa ei ole vastannut hänen omia odotuksiaan tai hän ei ole saavuttanut toivomiaan tavoitteita. Opiskelijan päätavoite voi vaikuttaa liian kaukaiselta, oppiminen voi tuntua liian haasteelliselta ja kyky oman oppimiskyvyn arvioimiseen heikkenee. (Ruohotie 1995: 47-49.) Tutkimusten mukaan opettajilla, jotka kontrolloivat oppimista vahvasti, on vähemmän motivoituneita, oma-aloitteisia ja haasteita haluavia opiskelijoita. Kontrolloivat opettajat eivät ohjaa opiskelijoita itsenäiseen työskentelyyn tai ongelmanratkaisuun. Tutkimukset myös paljastavat, että kontrolloivien opettajien ohjaamat opiskelijat eivät tunne olevansa riittävän ammattitaitoisia tai heillä ei ole tarpeeksi itsearvotusta. (Byman 2005: 31.)

Edellä mainitut tekijät heikentävät motivaatiota ja siitä aiheutuva motivaation puute voi näkyä opiskelijassa eri tavoin. Opiskelijalla voi olla puutetta täsmällisyydessä tai hän voi tuottaa häiriötä ja puhua opettajan kanssa yhtä aikaa tuottaen melua ja haittaa muille opiskelijoille. Opiskelija voi myös käyttää opetuksen aikana matkapuhelinta tekstiviestittelyyn tai puheluihin, pelata pelejä tai käyttää internet-yhteyttä eri tarkoituksiin. Opiskelija voi käyttäytyä tönkeyästi tai opettajaa epäkunnioittaen. Opiskelijalla voi myös olla vaikeuksia palauttaa annettuja tehtäviä sovitussa ajassa. Opiskelijan motivaation puute heijastuu usein kanssaopiskelijoihin. Siitä syystä motivaation puutteeseen on syytä reagoida, koska opettajalla on mahdollisuus omalta osalta innostaa ja sitouttaa opiskelijoita oppimistehtäviin. (Wallace 2014: 346-

360.) Motivaation laskiessa opiskelija voi olla tyytymätön opetukseen, opettajiin tai koulutukseen eikä hän välttämättä huomaa itsereflektoida oman käyttäytymisen, kuten esimerkiksi poissaolojen, vaikutusta omaan oppimiseen.

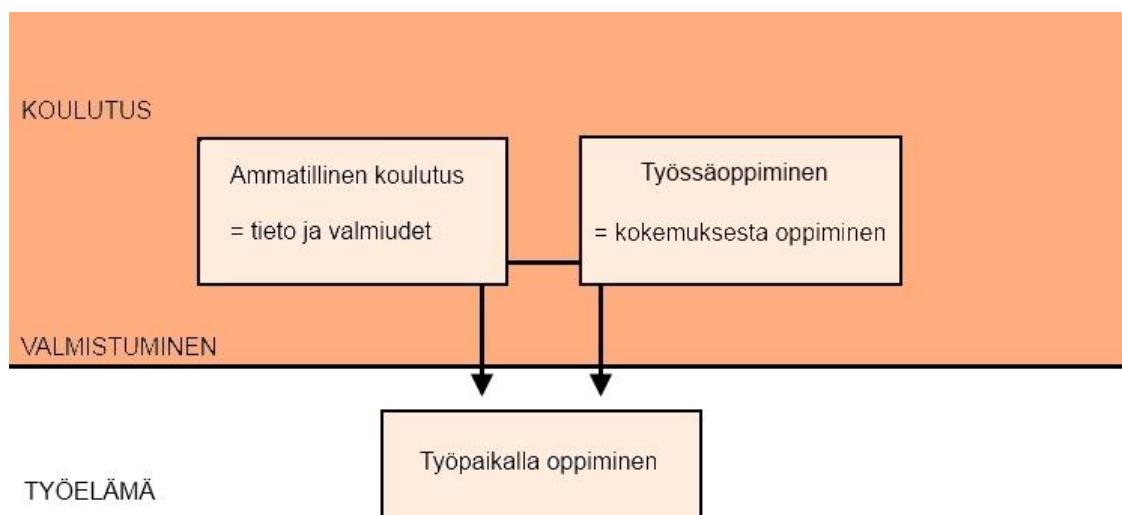
Motivaatio on oppimisen ydinasia. Opiskelijalla täytyy olla halu oppia, jotta hän voi omaksua opetettavat asiat. Opettaja voi opettaa ilman oppimistuloksia, jos opiskelija itse ei ole halukas oppimaan. Erilaiset opetusmenetelmät vaikuttavat opiskelijaan koko oppimisprosessin ajan, mutta lopulta opiskelija on itse vastuussa omasta tahdostaan ja teoistaan. Opetuksesta kuitenkin on pyrittävä tekemään sellaista, että se antaa edellytykset motivoitua oppimisesta. (Kansanen 2005: 36-37.) Opettajalla on mahdollisuus luoda juuri sellaiset edellytykset, jotka edistävät oppimismotivaation syntymistä (Byman 2005: 37.). Näitä edellytyksiä, jotka sitouttavat ja motivoivat opiskelijaa oppimistehtäviin, ovat opiskelijan kyky tehdä vaadittu tehtävä, tehtävän tekemisen tarkoituksen ja merkityksen näkeminen sekä ylpeys ja onnistumisen tunne tehtävän tekemisen aikana. Lisäksi opiskelumotivaatiota lisää se, kun tekeminen on osa sitä, millaisena opiskelija näkee itsensä. (Wallace 2014: 346-360.) Kunnallisessa hiusalan koulutuksessa motivoimisen tulisi linkittyä tutkinnon perusteiden ammattitaitoon liittyviin vaatimuksiin niin, että opiskelijat ovat tietoisia arviointikriteereistä ja kurssikohtaisista vaatimuksista. Niiden osaamisen saavuttamisesta opiskelijan tulisi saada kannustavaa ja innostavaa palautetta. Silloin myös opetettavalle asialle tulee merkitys. (Arvioinnin opas 2012: 35-36.)

7 Tekemällä oppiminen

Ammatilliseen koulutukseen liittyy vahvasti tekemällä oppiminen eli työssäoppiminen ohjatuna harjoitteluna. Työssäoppiminen on oppimismenetelmä, joka tapahtuu koulutuksen aikana työn ohessa ja kehittää opiskelijan ammattitaitoa. Ammatillisten opetussuunnitelmien työelämälähtöinen sisältö ja käytännön esimerkit ovat opiskelijalle tärkeitä hänen valmistuessaan taidolliseen käsityöammattiin. Työssäoppimisen lähtökohtana on ammatillisen osaamisen vahvistaminen, sen kasvun tukeminen ja työelämysuhteiden luominen. (Jokinen ym. 2009.) Työssäoppimisjakson aikana opiskelija ei kuitenkaan ole työsuhteessa työnantajaan, minkä vuoksi opiskelijalla on oikeus opintotukeen ja -etuihin (Turpeinen 2001: 34.).

Kun työelämässä tapahtuu muutoksia, on myös ammatillisen koulutuksen uudistuttava. Työssäoppiminen on koulutuksen osa, joka sisältyy jokaiseen ammatilliseen koulutukseen. Työssäoppimisjakson aikana työssäoppija on vuorovaikutuksessa työelämäympäristön kanssa, mikä täydentää oppimista. Tavoitteena työssäoppimisjaksossa on kehittää ammatillisen koulutuksen suuntaa niin, että se vastaisi paremmin työelämän tarpeisiin, parantaisi oppimisen laatua ja saisi opiskelijan syventymään ammatilliseen osaamiseen. Työssäoppimisen etuina nähdään opiskelijoiden helpompi siirtyminen työelämään sekä työllisyyden edistäminen. Työssäoppimisjaksojen on kuitenkin oltava tarpeeksi pitkiä, jotta opiskelija voi kehittää ammattiosa-

mistaan. (Turpeinen 2001: 35-36.) Usein opiskelijalla täytyy olla myös tarpeeksi opintoja takana ennen työssäoppimisjakson aloittamista, koska silloin hän voi käyttää omaa osaamistaan syventäen ja kehittyäkseen ammatillisesti. Lisäksi työssäoppiminen eli tekemällä oppiminen vie ammatillisen koulutuksen opetusta lähemmäksi työelämää. Koulutuksen jälkeinen oppiminen on työpaikalla oppimista, mikä tapahtuu työelämässä jo valmistumisen jälkeen. (Kuva 3)

Kuva 3: Tekemällä oppimisen merkitys (Mukaellen Jokinen, Länteenmäki, Nokelainen 2009:9)

Ammatillinen koulutus antaa teoreettista opetusta, joka antaa tietoa ja valmiuksia toimia hiusalan ammattilaisena. Työssäoppiminen kertaan jo hankittua tietoa ja valmiuksia ja lisäksi opiskelija saa kokemuksia, joista hän oppii. Teoreettiseen opetukseen palataan erilaisten käytännön esimerkkien avulla yrityksen ja epäonnistumisen kautta. Ammatillinen koulutus antaa siis valmiudet toteuttaa teoreettista opetusta käytännössä ja kehittää opiskelijan ammatillisia taitoja kokemusten kautta. Viimeinen vaihe kuvaa työpaikalla tapahtuvaa oppimista sen jälkeen, kun ammatillinen tutkinto on suoritettu. Silloin opiskelijalla on jo riittävät valmiudet työskennellä hiusalan ammattilaisena ja ammattilainen jatkaa oppimista työkentällä (Kuva 3). Harjaantuminen ja kokemusten lisääntyminen lisää oppimista työelämässä ja se näkyy osaamisena (Ruohotie ym. 2003: 39.).

Hiusalan edelleenkin suurin työllistymisvaihtoehto on itsenäinen yrittäjyys. Ennen ajateltiin, että opiskelija on valmis perustamaan oman yrityksen sen jälkeen, kun henkilö on ollut pitkään mestarin opin alaisuudessa. Sitä kutsuttiin vaiheittaiseksi oppilaskasvatukseksi, jossa opiskelijan valmiuksia tarkasteltiin sekä ammattilaisen että kansalaisen roolissa. Tänä päivänä työssäoppiminen on usein ensimmäinen kontakti työelämän kanssa. Ei voida kuitenkaan olettaa, että tuossa ajassa opiskelija olisi yhtälailla valmis lähtemään yrittäjyyteen verrattuna mestarin opissa olleeseen. Vasta valmistunut opiskelija harvoin on täysin valmis käsityöammattilainen. (Heikkilä 2003: 36-38.)

Työssäoppimisen uskotaan kasvavan ja kehittyvän tulevaisuudessa. Se on suuri mahdollisuus opiskelijalle, mutta myös työnantajalle. Työssäoppimisjakson tulisi kuitenkin palvella sekä opiskelijaa, että työnantajaa yhtälailla. Usein työssäoppimisjaksolla opiskelijalle ei osata antaa niitä tehtäviä, mistä opiskelija voisi hyötyä eniten. Sen takia hyvä yhteydenpito oppilaitoksen ja työelämän kanssa on todella tärkeää. Tavoitteiden asettaminen tulee olla opiskelua tukevaa ja opiskelijalle tulee nimetä työpaikalle vastuuhenkilö. Opiskelija ei korvaa työntekijää, vaan opiskelija on vielä oppimassa, ja tarvitsee ohjausta ja neuvontaa. Työssäoppimisjakso palvelee myös yritystä; tarvittaessa yritys voi arvioida opiskelijan taitoja ja tarjota työpaikkaa jo opiskelun aikana tai sen jälkeen. (Pohjonen 2000: 123-130, 132.)

Jotta työssäoppimisjakso olisi mahdollisimman hyvin oppimista tukeva, on opiskelijan oltava sitoutunut työssäoppimiseen. Lisäksi työn täytyisi tuntua mielekkäältä ja olisi tärkeää, että opiskelija sopeutuisi työpaikalle mahdollisimman hyvin. Sen vuoksi on hyvä tehdä kirjallinen työssäoppimissopimus, joka sitouttaa niin opiskelijan, opettajan että työelämän edustajan. Sopimuksessa olisi hyvä määritellä opiskelijan vastuu ja oikeudet, kyseisen jakson tavoitteet ja jaksosta vastaavat henkilöt. Työssäoppimisen onnistumisen näkökulmasta teoreettisen pohjan luominen on koulun keskeisiä tehtäviä. Opettajan on tunnettava oma roolinsa teoriaosaamisen ja oppimisvalmiuksien luojana. Lisäksi opettajan on ymmärrettävä yrityksen toimintatapoja ja organisoitava vastuuhenkilöt työelämäyhteyksissä. Opettajan tulee katsoa työelämäjaksoa myös opiskelijan kehittämisen kannalta. (Pohjonen 2000: 132-142.)

Opiskelijan on syytä arvioida työssäoppimisjakson tavoitteiden toteutuminen ja osaamisen kehittyminen. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi oppimispäiväkirjan avulla, jolloin nähdään opiskelijan suorittamat tehtävät sekä sen avulla hän voi arvioida omia kehittämistarpeitaan. Oppimispäiväkirjan lisäksi opiskelija voi tehdä esimerkiksi kuvallisen portfolion. (Pohjonen 2000: 133.) Hiusalalla kuvallinen portfolio auttaa opiskelijaa myös tulevaisuudessa. Sen avulla opiskelija näkee erilaisten leikkaus- ja värikokonaisuuksien hallintaa, oppii tunnistamaan ja huomaamaan muotoja ja linjoja, esimerkiksi kampauksissa. Kuvallinen portfolio on hyvä väline myös työnhakuun; se on todiste työnantajalle opiskelijan kehityksestä ja tämän hetkisestä ammatillisesta osaamisesta. Kuvallista portfolioa voi alkaa toteuttamaan jo opintojen alkuvaiheesta lähtien.

8 Tutkimus hiusalan ammatillisen koulutuksen antamista valmiuksista

Tässä opinnäytetyössä selvitetään opiskelijan saamia ammatillisia valmiuksia ammatillisen koulutuksen aikana. Tutkimuksen tavoitteena on löytää kehityskohteita, jotta hiusalan ammatillinen koulutus vastaisi entistä paremmin tämän päivän koulutustarpeisiin ja vaatimuksiin. Tutkimuksen perusjoukko koostuu vuoden 2009 tai sen jälkeen valmistuneista hiusalan am-

mattilaisista. Koulutuksen antamia valmiuksia selvitetään heidän saamien kokemusten perusteella. Tutkimuksessa käytetään sekä laadullisia että määrällisiä lähestymismenetelmiä, koska yhdessä ne vastaavat tutkimusongelmaan toisiaan täydentäen. Molempien tutkimusmenetelmien käytön tarkoitus on tuoda esille eri näkökulmia ja kokemuksia ammatillisista valmiuksista.

Tutkimusprosessi alkoi aiheeseen perehtymällä. Teoriatietous pohjusti tutkimuskysymyksiä ja kyselylomakkeen rakentumista. Erityisesti yrittäjyysopintoja koskeva kysymys oli toivottu aihe myös yhteistyökumppanin osalta. Kyselylomake (Liite 3) testattiin ennen lopullista julkaisemista mahdollisten virheiden välttämiseksi. Kyselylomake toteutettiin e-lomakkeena, joka julkaistiin internetissä Facebookin parturi-kampaajille suunnatuissa ryhmissä kesällä 2014. Vastausaikaa kyselyyn oli kolme viikkoa. Kysely alustettiin internet-sivustoille lyhyellä esitteellä (Liite 3). Virallinen kysely oli avoinna aikavälillä 26.5.2014 - 16.6.2014.

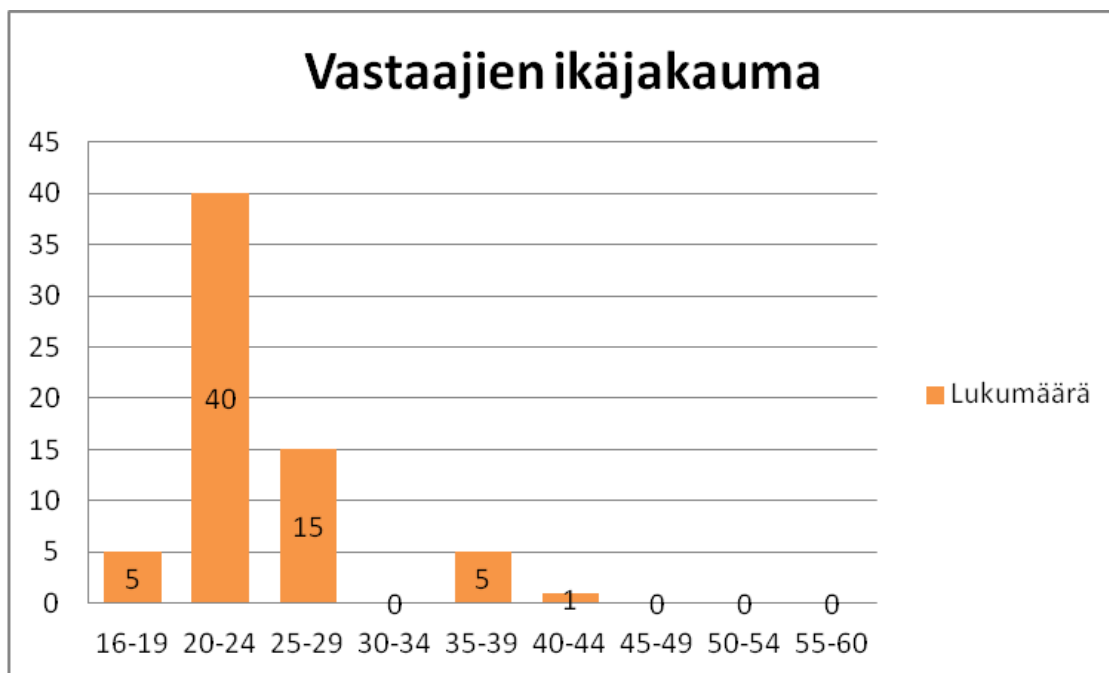
Osassa kysymyksistä vastausvaihtoehtoina käytettiin likert-tyyppistä vastausasteikkoa, jossa vastausvaihtoehtoina oli erilaisia asennetta kuvaavia väittämiä. Näiden avulla kyselylomakkeen alkuosasta tuli yhtenäinen ja selkeä täyttää. Kyselyn loppuosassa oli avoimia kysymyksiä, jotta omat kokemukset ja ajatukset koulutuksen antamista valmiuksista tulisivat mahdollisimman selkeästi esille. Usean avoimen kysymyksen alussa oli pieni alustus, jotta mahdolliset väärinymmärrykset pystyttäisiin minimoimaan ja kysely olisi mahdollisimman helposti ymmärrettävä. Tutkimuksen päätyttyä kyselylomakkeen vastaukset siirrettiin Excell-
taulukkolaskentaohjelmaan, jonka avulla vastauksista tehtiin kuviot ja tulokset analysoitiin. Avoimet kysymykset luokiteltiin vastausten mukaisiin luokkiin.

9 Tutkimustulokset

Kyselylomake rakentui taustakysymyksistä ja kysymyksistä, jotka koskivat koulutusta, työelämän vaatimuksia, motivaatiota ja koulutuksen antamia valmiuksia. Lopuksi pyydettiin koulutukseen liittyviä kehitysehdotuksia (Liite 3). Kysymykset olivat asetettu niin, että kaikkiin muihin kysymyksiin tuli vastata pois lukien kysymys 4, joka koski oppilaitosta, jossa opinnot olivat suoritettu. Kyselyyn vastasi yhteensä 66 hiusalan ammattilaista.

Kysymys 1

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin vastaajien ikää (Kuvio 1). Vastausvaihtoehtoina olivat valmiiksi asetetut ikähaarukat, koska tarkalla iällä ei tutkimuksen kannalta ollut merkitystä.

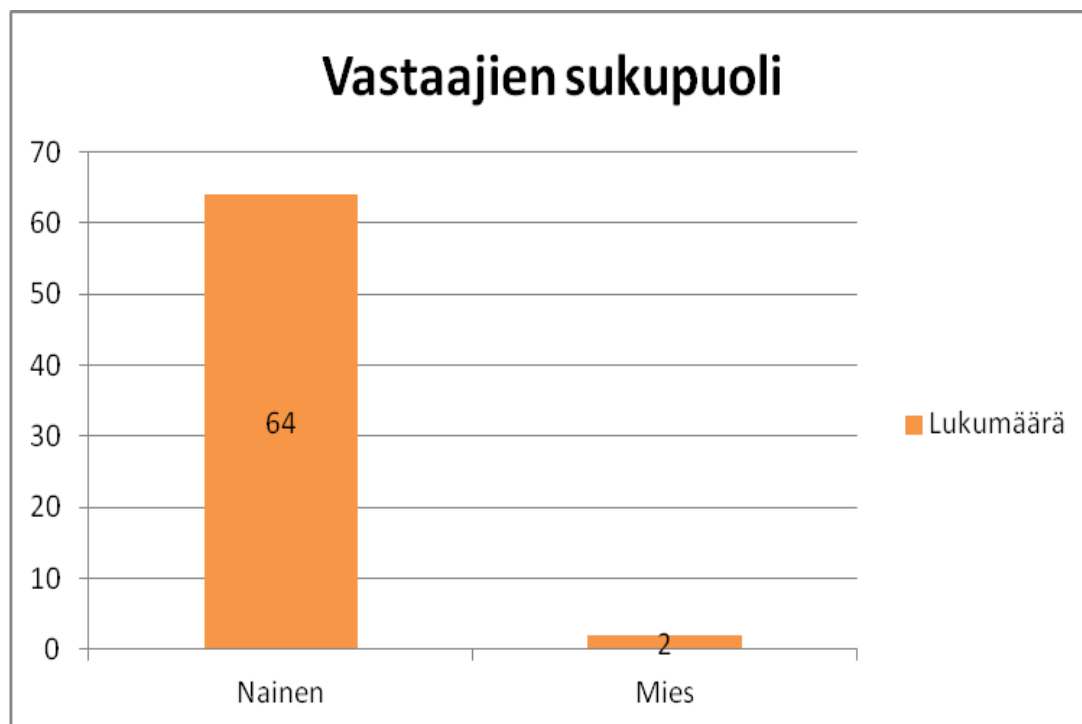

Kuvio 1: Vastaajien ikä

Vastaajien ikä painottui selvästi ikähaarukkaan 20-24. Siihen kuului 40 (60,6 %) vastaajaa. Toiseksi eniten vastaajia oli ikäryhmästä 25-29, johon kuului 15 (22,7 %) vastaajaa. 16-19-vuotiaita sekä 35-39-vuotiaita oli yhtä paljon, eli 5 (7,6 %) vastaajaa. Nuorempien vastaajien vähyys selittyy sillä, että suurin osa vastaajista oli opiskellut kunnallisessa koulutuksessa, joka on kestoaltaan pidempi ja vastaaja on siinä tapauksessa valmistuessaan vähintään 19-vuotias. 35-39-vuotiaat hakeutuvat useimmiten aikuiskoulutukseen, koska oletettavasti heillä on jo aiemmin suoritettu ammatillinen tutkinto. 40-44-vuotiaita oli 1 (1,5 %) vastaajista ja 45-vuotiaita tai sitä vanhempia ei ollut tässä tutkimuksessa lainkaan. Ikäjakauma painottui luonnollisesti siihen ikähaarukkaan, missä useimmiten ensimmäiseen ammattiin valmistutaan. Oletettavasti osa vastaajista on ollut jo työsuhteessa valmistumisen jälkeen.

Kysymys 2

Toinen taustakysymys (Kuvio 2) selvitti vastaajien sukupuolta.

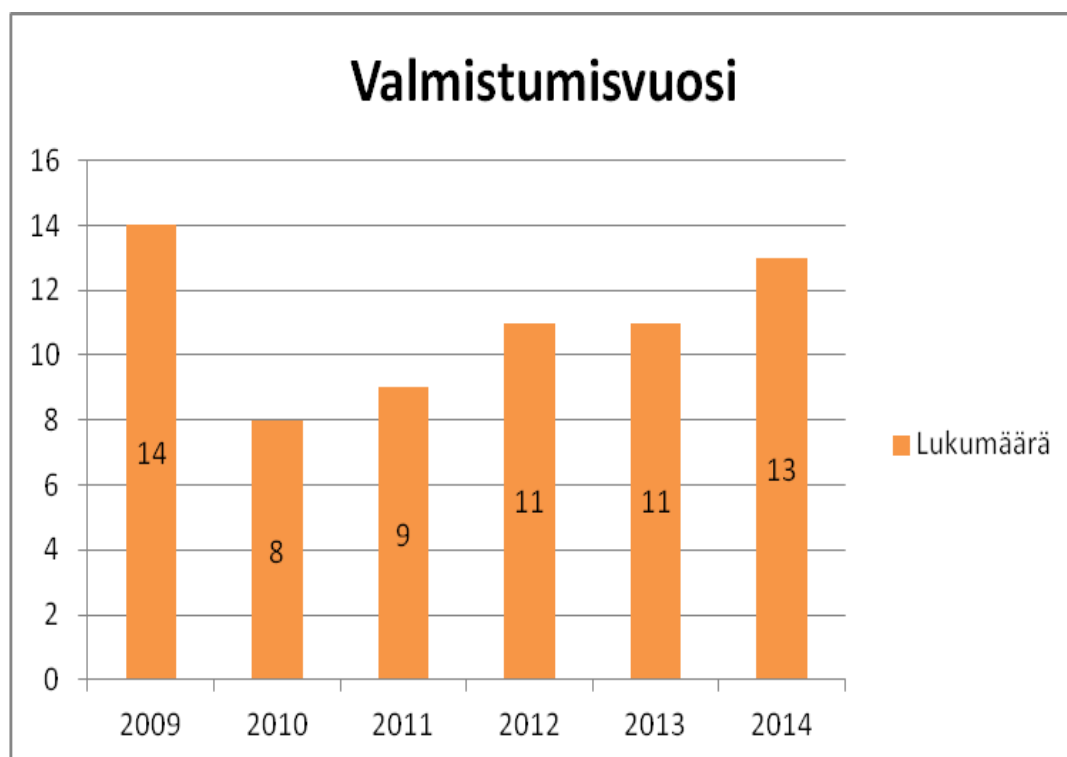

Kuvio 2: Sukupuoli

Tutkimukseen vastasi 64 (97 %) naista ja 2 (3 %) miestä. Kauneudenhoitoala on naisvaltainen ala, mutta alalla toimii myös miespuolisia ammatinharjoittajia. Alan naisvaltaisuus näkyy myös vastauksissa. Kunnalliseen koulutukseen hakiessa mies saa sukupuolen perusteella 2 lisäpistettä valintakokeisiin, jos miespuolisia hakijoita on ensimmäisenä hakutoiveena hakenut hiusalan koulutukseen alle 30% (Opintopolku 2013.). Miespuolisten vastaajien vähyyden vuoksi on hankala vertailla sukupuolen vaikutusta muihin tutkimuskysymyksiin niin, että analyysi olisi varsin luotettava.

Kysymys 3

Kolmas taustakysymys (Kuvio 3) selvitti vastaajien valmistumisvuotta. Tutkimus ei koskenut ennen vuotta 2009 valmistuneita, koska tutkimuksessa pyrittiin selvittämään mahdollisimman hyvin tämän hetkistä tilannetta. Koska lain mukaan ammatillisen koulutuksen tulisi kehittyä nykypäivän vaatimusten mukaisesti, on koulutuksesta saatujen kokemusten oltava mahdollisimman tuoreita.

Kuvio 3: Valmistumisvuosi

Kyselyyn osallistui vastaajia jokaiselta vuodelta vuoden 2009 jälkeen. Suurin osa vastaajista, eli 14 henkilöä, oli valmistunut vuonna 2009. Seuraavaksi eniten valmistuneita oli vuonna 2014, jolloin valmistui 13 henkilöä vastaajista. Vuonna 2010-2013 valmistuneita oli lähes yhtä suuri määrä. Kyselyyn vastanneet olivat melko tasaisesti valmistuneet vuosilta 2009-2014, mikä tarkoittaa sitä, että tutkimustulokset kuvaavat viime aikaista koulutusta tasaisesti tutkimusajalta. Tutkimus selvittää hiusalan ammatillista koulutusta yhteensä viimeisten 8 vuoden ajalta, olettaen että vuonna 2009 valmistuneet ovat saaneet opetusta kolme vuotta.

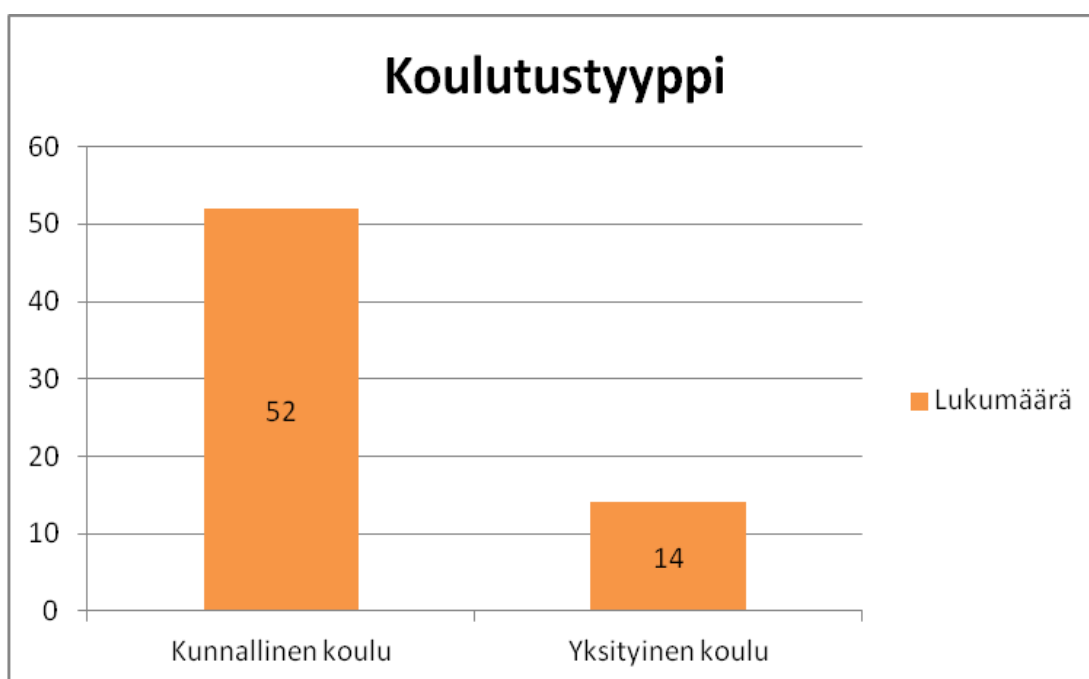
Kysymys 4

Neljäs taustakysymys koski oppilaitosta, jossa opinnot olivat suoritettu. Tähän kohtaan ei ollut välttämätöntä antaa vastausta, mutta vain kolme vastaajaa ei halunnut ilmoittaa oppilaitostaan. Oppilaitokset, joissa vastaajat ilmoittivat suorittaneensa opinnot, olivat ABC Hiusopintokeskus, Ammattiopisto Lappia, Ammattiopisto Tavastia, Etelä-Karjalan ammattiopisto, Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto, Etelä-savon ammattiopisto, Glohair School, Great Cut academy, Hiusmuotoilija-stailauskoulu Espanja, Hiusmuotoilukoulu Aki Korpinen, Jyväskylän ammattiopisto, Keudan ammattiopisto Tuusula, Koulutuskeskus Salpaus, Koulutuskeskus Unika Hairstyle, Loimaan ammatti- ja aikuisopisto, Mikkelin ammattikoulu Esedu, Mäntän seudun koulutuskeskus, Omnian ammattiopisto, Osao Haukipudas, Oulun seudun ammattiopisto, Pohjois-karjalan ammattiopisto, Pohjois-Suomen Hiusmuotoilukoulu, Sataedu Kankaanpää, Stadin ammattiopisto, Suupohjan ammatti-instituutti, Tampereen ammattiopisto, Turun ammatti-

instituutti, Tya, Vaasan ammattioppilaitos, Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto, Vammalan ammattikoulu, Vantaan ammattiopisto Varia, Winnova Pori ja Yrkesinstitutet Prakticum. Kyse-
lyyn osallistujia oli useasta suomalaisesta ammatillisesta oppilaitoksesta sekä Suomesta että Espanjasta.

Kysymys 5

Kysymys 5 oli myös taustakysymys, mikä selvitti oliko henkilö suorittanut opinnot yksityisessä vai kunnallisessa koulutuksessa. (Kuvio 4).

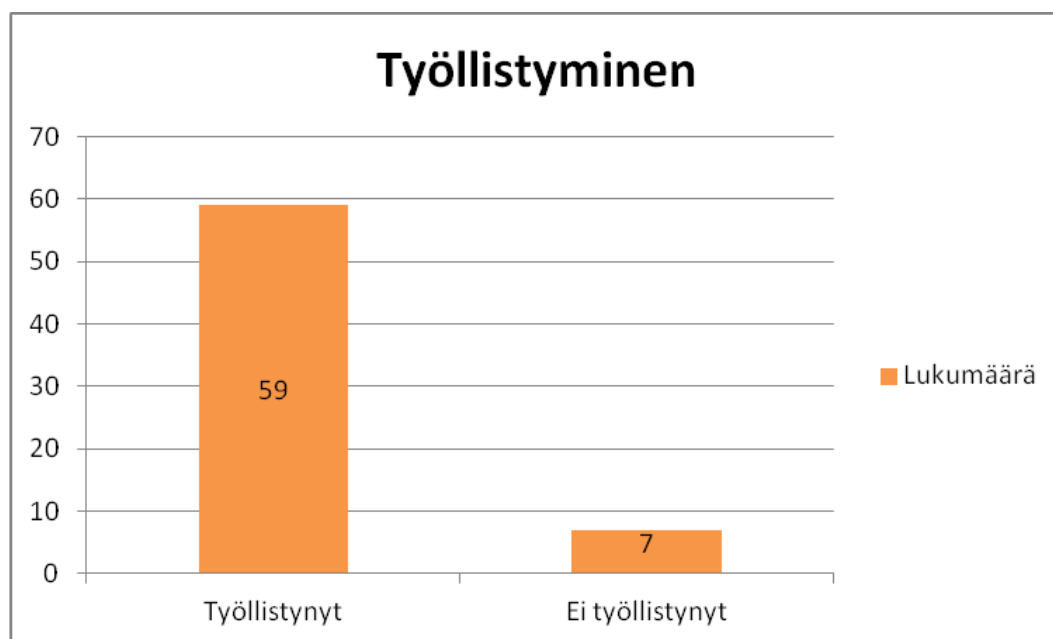

Kuvio 4: Koulutustyyppi

Suurin osa vastaajista eli 52 (78,8 %) oli valmistunut kunnallisesta koulusta. Yksityisen koulun oli käynyt 14 henkilöä (21,2 %). Suomessa kunnallisesta koulusta vuosittain valmistuneiden määrä on pienempi, koska yksityisten koulujen lukumäärä Suomessa on pienempi. Myös luokkakoot ovat yksityisessä koulussa pienempiä kunnallisiin kouluihin verrattuna, mikä johtaa siihen, että yksityisestä koulusta valmistuneita on vuosittain selkeästi vähemmän.

Kysymys 6

Kysymys 6 selvitti ammattilaisten työllistymistilannetta (Kuvio 5). Työllistyminen ja työllisyyden parantaminen on yksi ammatillisen koulutuksen yhteiskunnallisesti tärkeimmistä tehtävistä.

Kuvio 5: Työllistyminen alan tehtäviin

59 (89,4 %) henkilöä on työllistynyt koulutuksen jälkeen alan tehtäviin. Niitä, jotka eivät olleet työllistyneet alan tehtäviin, oli 7 vastaajaa (10,6 %) eli selkeästi vähemmän. Tämän perusteella alalle työllistyminen on hyvin todennäköistä. Voi myös olla, että osalla ei-työllistyneistä on esiintynyt jo koulutuksen aikana esimerkiksi allergiaa, joka on voinut johtaa suoraan koulutuksen jälkeen alan vaihtoon.

Työllisyyden parantaminen on ammatillisen koulutuksen yksi päätavoitteista (laki ammatillisesta koulutuksesta.). Jokisen mukaan (2009: 63) opiskelijan motivaatioon, vastuullisuuteen ja sitoutumiseen työelämässä vaikutetaan jo opiskelun aikana. Työllistymiseen vaikutetaan muun muassa luomalla suhteita alan yrityksiin, työpaikkoihin ja hakemalla kontakteja alalla toimiviin henkilöihin. Omatoimisuus, sosiaaliset taidot ja oman työn markkinoiminen ovat avainasemassa työnhaussa, erityisesti hiusalalla. Koulu pyrkii edistämään näitä suhteita tekemällä yritysvierailuja, sekä on myös mahdollista pyytää hiusalan maahantuonti- ja tukkuyritysten edustajia suoraan oppilaitokselle. Opiskelijoilla voi myös olla mahdollisuuksia toimia assistentteina eri värisarjojen koulutustapahtumissa. Selvityksen perusteella suurin osa hiusalan koulutuksen suorittaneista oli päässyt opiskeluiden jälkeen työelämään ja toiminut hiusalan työtehtävissä, joten työllistyminen alalle on hyvin todennäköistä. Vertailtaessa työllistymistä yksityisen ja kunnallisen koulutuksen välillä, ei ero ollut kovin suuri (Kuvio 6).

Kuvio 6: Työllistymisen vertailu

Kunnallisen koulutuksen työllistymisprosentti oli 90,4 ja yksityisen koulutuksen 85,7 (Kuvio 6). Sen perusteella eroa hiusalalle työllistymisen kannalta ei ole; koulutustyyppin vaikutus työllistymiseen ei ole merkityksellinen. Tästä voidaan päätellä, että muut asiat, kuten oman persoonan ja ammatillisten vahvuuksien esille tuominen on koulutustyyppiä merkityksellisempää työnhaussa.

Kysymys 7

Seitsemäs kysymys koski koulutusta ja se rakentui neljästä eri väittämästä. Ensimmäinen väite koski koulutukseen liittyviä odotuksia (Kuvio 7).

Kuvio 7: Odotusten täyttyminen

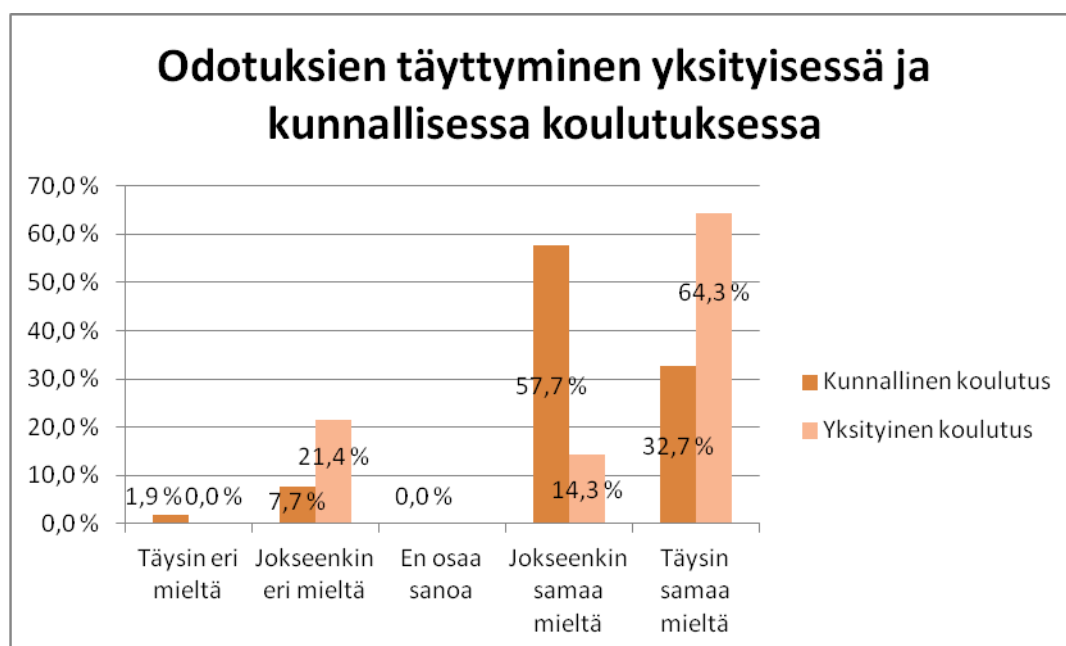
32 (48,5 %) vastaajaa eli suurin osa vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että koulutus vastasi heidän odotuksiaan. Täysin samaa mieltä oli 26 (39,4 %) henkilöä, eli koulutus oli täysin heidän odotustensa mukaista. Jokseenkin eri mieltä oli 7 (10,6 %) vastaajaa, ja täysin eri mieltä oli 1 (1,5 %) vastaaja. Selvityksen mukaan suurin osa oli sitä mieltä, että koulutus vastasi heidän odotuksiinsa.

Unelma-ammattia opiskellessa odotukset voivat joskus olla korkeallakin. Omat odotukset voivat värittyä omien mielikuvien mukaisesti tai ne voivat ollakin jotain aivan muuta, kuin mitä hiusalan ammatinharjoittaminen on todellisuudessa. Jokainen koulu mainostaa omaa toimintaansa ja mainoskuvat synnyttävät meissä erilaisia mielikuvia. Näin on myös taidetta ja käsityötä korostavan hiusalan koulutuksenkin kohdalla; mielikuvat syntyvät kuvista, mainoksista, sosiaalisen median kautta, opiskelukavereilta ja ympäristöistä, missä liikumme ja vaikutamme. Osalla opiskelijoista voi olla odotuksia erilaisiin lisä- ja täydennyskursseihin liittyen, kuten esimerkiksi rakennekynsi- tai ripsienpidennyskurssit. Näitä kursseja ei aina koulussa ole tarjolla, eikä opiskelija silloin voi valita kurssia omaan HOPSiin. Odotuksia voi olla myös koulutuksen toteutusta, opettajaa tai opetusmateriaaleja kohtaan.

Kaikilla vastaajilla oli selkeä mielipide, koska kukaan ei valinnut vaihtoehtoa ”en osaa sanoa”. Sen perusteella jokaisella vastaajalla oli omat odotukset koulutuksen suhteen. Se kuvastaa myös sitä, että asenne hiusalan koulutukseen ei ole välinpitämätön vaan sen todella odotetaan vastaavan omiin tarpeisiin. Hiusalan koulutukselta odotetaan muutakin, kuin pelkkää

tutkintotodistusta. Seuraavana vertaillaan kuinka odotukset ovat täyttyneet kunnallisen sekä yksityisen koulutuksen välillä (Kuvio 8).

Kuvio 8: Odotusten täyttymisen vertailu

Yksityisen koulutuksen käyneistä useampi vastaaja, 21,4 %, oli väittämstä jokseenkin eri mieltä, kun puolestaan kunnallisen koulutuksen käyneistä vain 7,7 % oli jokseenkin eri mieltä siitä, että koulutus on vastannut opiskelijoiden odotuksiin. Suurempi ero oli tyytyväisyydessä; yksityisen koulutuksen käyneistä 64,3 % oli täysin samaa mieltä siitä, että koulutus on vastannut heidän odotuksiansa, kun kunnallisen koulutuksen käyneistä vain noin kolmasosa, eli 32,7 %, oli täysin samaa mieltä. Kunnallisen koulutuksen käyneistä suurin osa oli sitä mieltä, että koulutus on osittain vastannut heidän odotuksiansa, koska tähän väittämään oli vastannut 57,7 % vastaajista.

Jos huomioidaan sekä jokseenkin samaa mieltä olevat että täysin samaa mieltä olevat, on kunnallisen koulutuksen saaneista 90,4 % tyytyväisiä koulutukseen. Yksityisen koulutuksen saaneista vain 78,6 % vastaajista on tyytyväisiä koulutukseen. Tästä voidaan päätellä, että kunnallisen koulutuksen suorittaneet opiskelijat ovat kuitenkin yleisesti ottaen olleet tyytyväisempiä saamaansa koulutukseen. Myös tyytymättömiä on enemmän yksityisen koulutuksen saaneista, koska heitä oli 21,4 % vastaajista, kun puolestaan kunnallisen koulutuksen saaneista vain 9,8 % vastaajista on tyytymättömiä saamaansa koulutukseen.

Seuraava koulutukseen liittyvä väite koski omia tavoitteita, jotka opiskelija oli asettanut ennen koulutuksen alkamista (Kuvio 9).

Kuvio 9: Opiskelijan tavoitteisiin vastaaminen

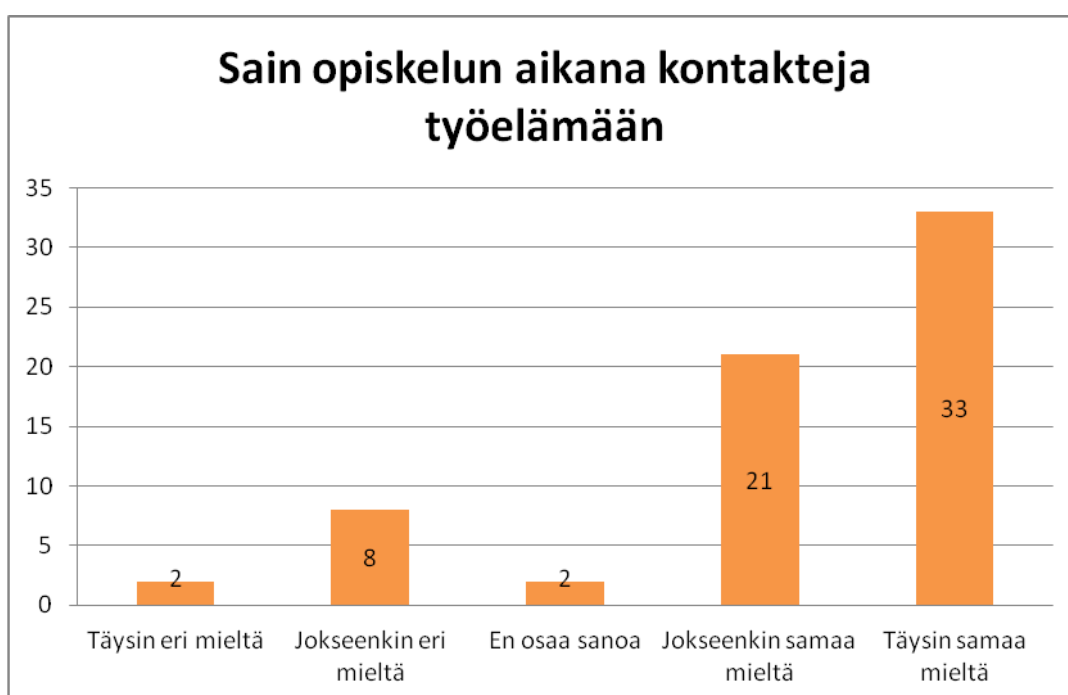
Puolet vastaajista (50 %) oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että koulutus on vastannut omiin tavoitteisiin. Täysin samaa mieltä oli 25 (37,9 %) vastaajaa. Jokseenkin eri mieltä oli 7 (10,6 %) vastaajaa ja 1 vastaaja ei osannut sanoa. Kukaan ei ollut täysin sitä mieltä, että koulutus ei olisi vastannut ollenkaan omiin tavoitteisiin koulutuksen alkaessa. Pääosin koulutus on vastannut omiin tavoitteisiin, jotka opiskelijalla on ollut koulutuksen alkaessa.

Lain ammatillisesta koulutuksesta pykälän 5 mukaan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille tarpeellisia tietoja ja taitoja, jotta opiskelija saavuttaa ammattitaidon sekä valmiudet harjoittaa ammattia (Laki ammatillisesta koulutuksesta 31.8.1998/660). Lisäksi koulutuksen yhteiskunnallinen merkitys tulee esille sen tavoitteissa kasvattaa opiskelijoissa vastuullisuutta ja yhteiskunnallisia periaatteita. Nämä tavoitteet kiteytyvät varsinkin kunnallisessa koulutuksessa, joka toimii ammattitaidon kehittäjänä ja lisäksi myös kasvatuksellisenä tahona. Yksityisen koulutuksen vahvimpana tavoitteena on antaa pohja ammattitaidolle ja kehittää ammatillista osaamista eri osa-alueilla. Näiden tavoitteiden mukaisesti koulutus rakentuu ja toimii vahvasti yhteiskunnallisesti merkittävässä asemassa.

Opiskelijan mukaan ammatillisen koulutukselle asettamana tavoitteena voi olla esimerkiksi ammattitaidon saavuttaminen, menestyminen omalla ammattialalla, toimia yksityisenä liikehenharjoittajana tai perustaa isompi kauneudenhoitoalan yritys. Opiskelijat ovat eri elämäntilanteessa ja myös eri-ikäisiä; heillä voi olla jo aikaisempi ammattitutkinto tai he tulevat suoraan peruskoulusta ja ovat vasta aikuisuuden kynnyksellä. Omat tavoitteet rakentuvat oman elämän tilanteen kautta värittyen omilla ammatillisilla haaveilla. Siitä syystä omat ta-

voitteet eivät aina kohtaa sen kanssa, mitä koulutus opiskelijoille tarjoaa. Suurin osa vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä, mikä viittaa siihen, että suurin osa omista tavoitteista on täyttynyt, mutta jossain osa-alueella he olisivat halunneet enemmän opetusta tai jossain vähemmän. Selvityksen mukaan koulutus on kuitenkin vastannut suurimmaksi osaksi omiin tavoitteisiin sen perusteella, että kenenkään mielestä koulutus ei vastannut ollenkaan omiin tavoitteisiin. Tämän perusteella myös lähes jokaisella opiskelijalla on ollut jonkinlaisia tavoitteita ennen koulutuksen aloittamista.

Kolmas väittämä koski koulutuksen työelämälähtöisyyttä. Väitteen avulla selvitettiin kokivatko opiskelijat saavansa kontakteja työelämään opiskelun aikana (Kuvio 10).

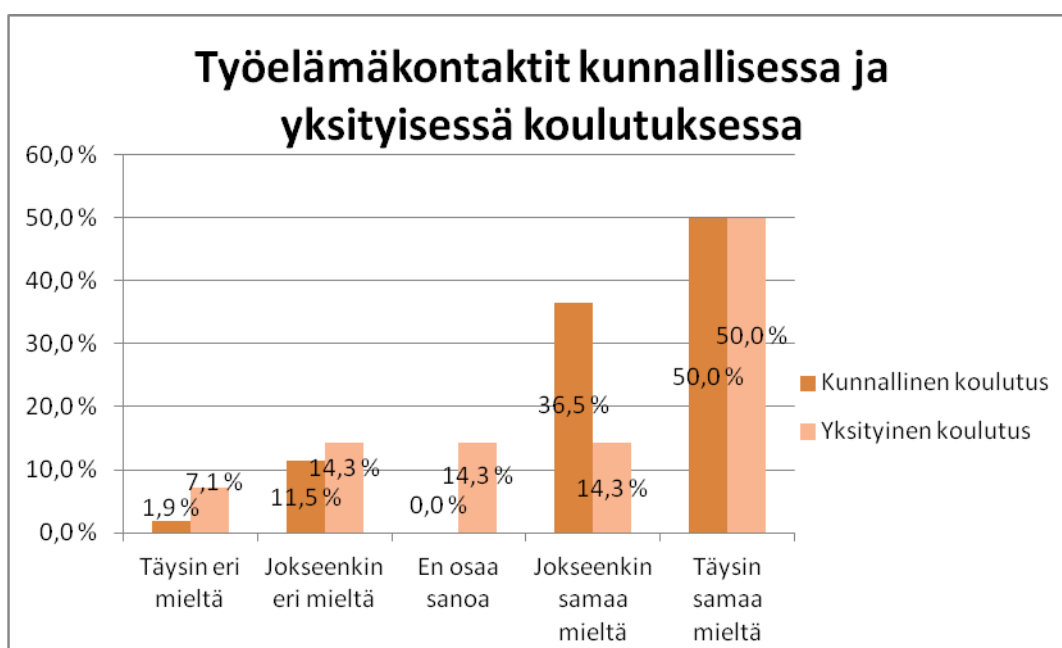

Kuvio 10: Työelämäkontaktit opiskelun aikana

Puolet (50 %) vastaajista oli sitä mieltä, että he saivat työelämäkontakteja. Jokseenkin samaa mieltä oli 21 (31,8 %) eli noin kolmasosa vastaajista. Jokseenkin eri mieltä oli 8 (12,1 %) ja 2 (3 %) vastasi väittämään olevansa täysin eri mieltä. 2 (3 %) vastaajaa ei osannut sanoa mieltänsä tähän väittämään.

Työelämäkontaktit opiskelun aikana tuovat työelämää lähemmäksi opiskelijaa ja samalla helpottaa siirtymistä työelämään opiskelun jälkeen. Kuten Heikkilä toteaa, on koulutuksen otettava vastuuta siitä, että valmistuvat alan ammattilaiset myös työllistyvät (Heikkilä 2003: 38). Työelämäkontaktit luovat suhteita myös alalla toimiviin muihin yrityksiin, kuten hiusalan tukkureihin tai kouluttajiin. Erilaiset suhdeverkostot ja sidosryhmien tunteminen ovat aloittavan yrittäjän kannalta välttämättömiä ja myös vastavalmistuneelle työnhakijalle eduksi. Erilaisten

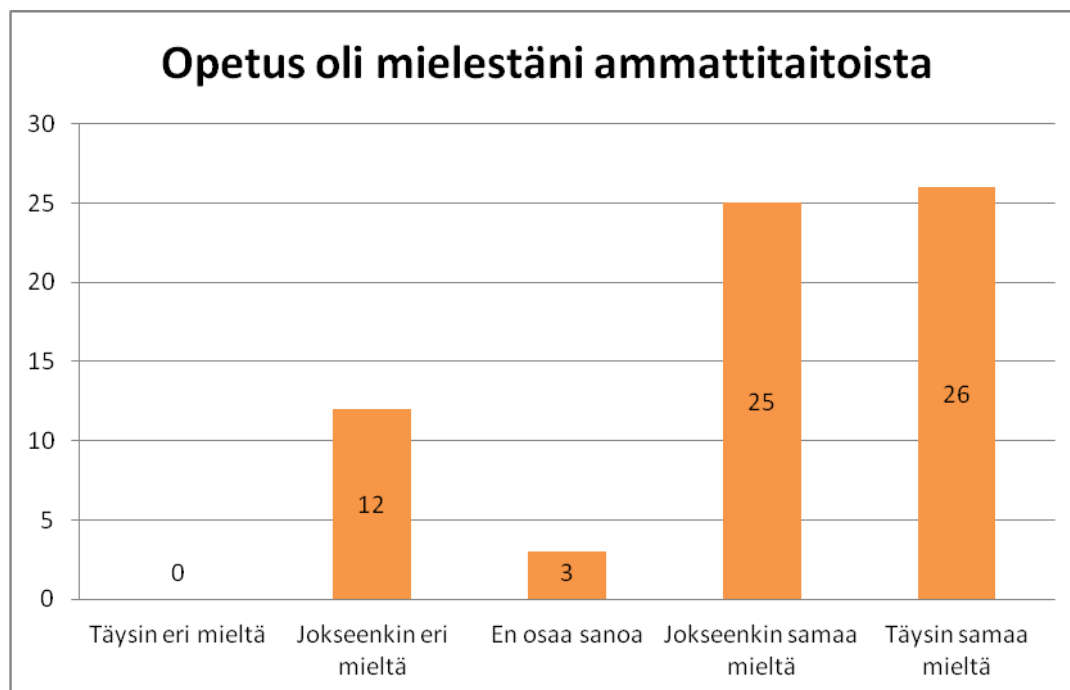
sidosryhmien esille tuominen koulutuksen aikana kehittää julkista toimintaa, luo ja edistää koko alan arvoa yhteistä hyvää (Bryson 2003: 30.). Koska 50 %:a vastaajista eivät olleet väittämstä samaa mieltä, olisi koulutukseen tämän perusteella tarpeellista lisätä erilaisia työelämäkontakteja. Värisarjojen trendinäytöksiä voisi olla myös koulutukseen sisältyvien kontaktien lisäksi tarjolla niin, että opiskelijat voisivat vapaa-ehtoisesti mennä hiusmuotinäytökseen tai tukkuvierailuille. Koululle voitaisiin myös pyytää hiusyrittäjiä, kouluttajia tai muita alalla toimijoita. Näin edistetään myös sitä, että saadaan hiusalan kokonaiskuvaa paremmin esille jo opiskelun aikana. Seuraavaksi verrataan työelämäkontakteja yksityisen ja kunnallisen koulutuksen välillä (Kuvio 11).

Kuvio 11: Työelämäkontaktien vertailu

Vertailtaessa opiskelun aikana saatuja työelämäkontakteja kunnallisen ja yksityisen koulutuksen aikana, on puolet sekä yksityisen että kunnallisen koulutuksen saaneista täysin samaa mieltä siitä, että he ovat saaneet riittävästi työelämäkontakteja. Tämän perusteella työelämäkontaktien puute koskee sekä yksityistä että kunnallista koulutusta. Yksityisessä koulutuksessa työharjoittelujaksot ovat selkeästi lyhyempiä ja tarvittaessa ne voidaan suorittaa koululla. Työelämäkontaktit voi siitäkin syystä jäädä vähäiseksi. Jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä kunnallisen koulutuksen saaneista oli 13,4 % vastaajista ja yksityisen koulutuksen saaneista 21,4 %, joten tämän perusteella voidaan olettaa, että yksityisen koulutuksen saaneet kaipaavat enemmän työelämäkontakteja.

Neljännän väitteen avulla selvitettiin ammattilaisten kokemuksia opetuksen ammattitaitoisuudesta (Kuvio 12).

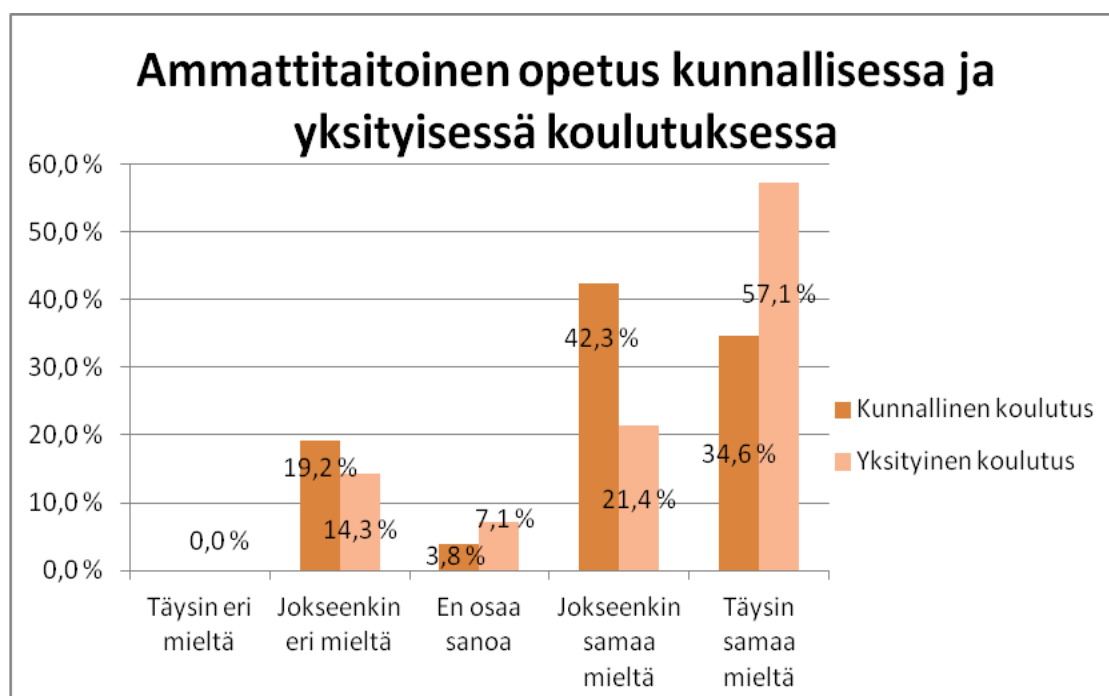
Kuvio 12: Ammattitaitoinen opetus

Opetuksen on oltava ammattitaitoista, jotta se voi saavuttaa lain ammatillisesta koulutuksesta pykälän 5 mukaiset tavoitteet. Koulutuksen kehittymisen taustalla on oltava ammattitaitoinen opetus, joka antaa pohjan niin oppilaille kuin opettajillekin kehittyä ammatillisesti. Myös ammatilliset opettajat tarvitsevat rehellistä ja rakentavaa palautetta, kykyä itsereflektoida omaa opetustoimintaa sekä mahdollisuuden päivittää omaa työelämäosaamistaan. Koulutuksen kehittymisen taustalla on oltava ammattitaitoinen opetus, joka antaa pohjan niin oppilaille kuin opettajillekin kehittyä ammatillisesti.

Suurin osa vastaajista, eli 26 (39,4 %) vastaajaa oli sitä mieltä, että opetus oli ammattitaitoista. Jokseenkin samaa mieltä oli lähes yhtä moni, eli 25 (37,9 %) vastaajaa. 12 (18,2 %) vastaajaa oli jokseenkin eri mieltä ja 3 (4,5 %) vastaajaa ei osannut sanoa. Kukaan ei kuitenkaan ollut täysin tyytymätön ammatillisen opetuksen ammattitaitoisuuteen. Tämän perusteella suomalaista ammatillista hiusalan opetusta voidaan pitää osittain ammattitaitoisena, koska 77,3 % vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä tai täysin samaa mieltä siitä, että opetus on ammattitaitoista. Opetuksessa on tämän mukaan kuitenkin vielä parantamisen varaa.

Opettajan työtä on yleensä pidetty arvokkaana ja kiinnostavana. Usein ammatillisen koulutuksen opettajat pyrkivät opettajiksi, koska heillä on halu kehittää itseään ammatillisesti. He ovat usein myös vuorovaikutustaitoisia ja hakeutuvat oman alansa opettajiksi edetäkseen uralla. Opettajan ammatillisuutta voidaan kehittää jättämällä aikaa enemmän itse opetustyöhön. Muita ammatillisen kehittämisen positiivisia keinoja on muun muassa ammatilliset työelämäjaksot, täydennyskoulutukset, vertaistuki sekä tiimityöskentely. Tavoitteena on, että

ammattillisen koulutuksen opettajan tulisi osallistua kerran viidessä vuodessa työelämäjaksolle. (Innola, Mikkola 2014: 20.)

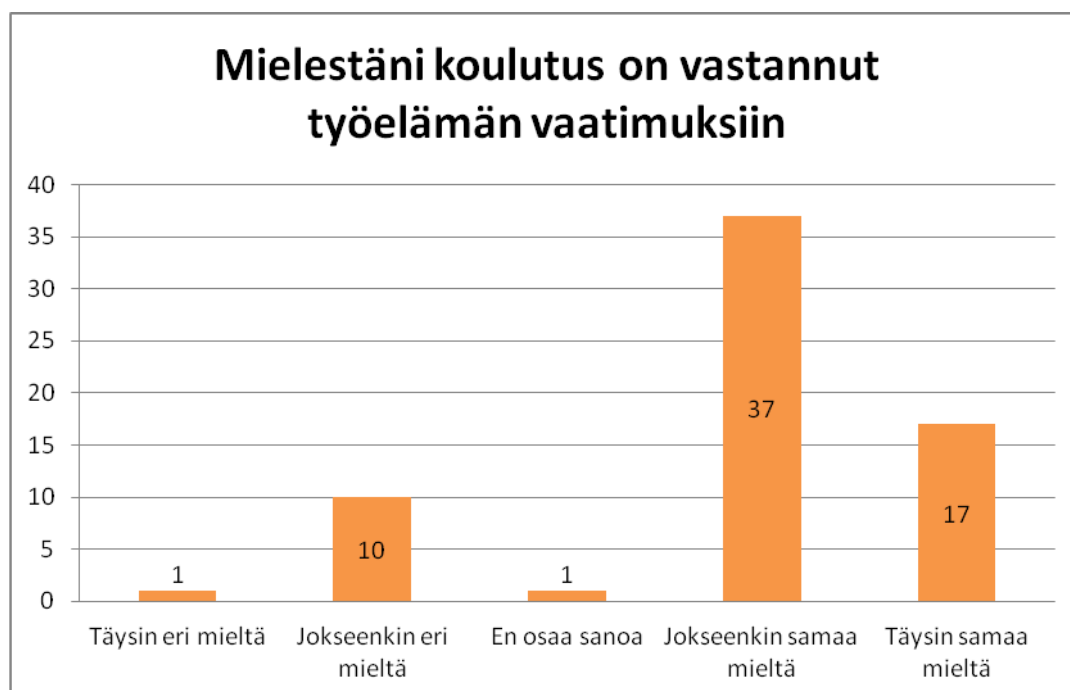

Kuvio 13: Ammattitaitoisen opetuksen vertailu

Vertailtaessa opetusta kunnallisessa ja yksityisessä koulutuksessa, opetukseen ammattitaitoisuuteen tyytyväisempiä olivat yksityisen koulutuksen saaneet opiskelijat (Kuvio 12). Yksityisen koulutuksen saaneista 57,1 % oli täysin samaa mieltä siitä, että opetus on ammattitaitoista. Kunnallisen koulutuksen saaneista vain hieman yli kolmasosa, 34,6 % vastaajista, on täysin samaa mieltä siitä, että opetus on ammattitaitoista. Suurin osa, 42,3 % kunnallisen koulutuksen saaneista, on koulutuksen ammattitaitoisuudesta jokseenkin samaa mieltä.

Kysymys 8

Tässä kysymyksessä pyrittiin selvittämään kuinka koulutus on vastannut työelämän asettamiin vaatimuksiin (Kuvio 14). Työelämän vaatimuksia ovat muun muassa tarvittava ammattitaito, sosiaaliset taidot sekä kyky kehittää itseään vielä koulutuksen jälkeenkin.

Kuvio 14: Työelämän vaatimukset

37 (56,1 %) vastaajaa oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että koulutus on vastannut työelämän vaatimuksiin. 17 (25,8 %) vastaaja oli väittämästä täysin samaa mieltä. 10 (15,2 %) oli jokseenkin eri mieltä ja 1 (1,5 %) vastaaja täysin eri mieltä. Myös 1 (1,5 %) vastaaja ei osannut sanoa mielipidettään. Tämän perusteella ammattilaisten mielestä koulutus ei ole ihan täysin vastannut täysin niihin vaatimuksiin, joita työelämä ammattilaisilta odottaa.

Kunnallisessa hiusalan koulutuksessa tutkinnon perusteet määrittelevät arvioitavat osa-alueet. Kaikkia arvioitavia kohtia ei välttämättä ole selvästi määritelty opetussuunnitelmassa, mutta ne ovat nähtävillä opetussuunnitelman perusteiden liiteosassa. Näitä ovat muun muassa itsenäisyys, vastuullisuus, vuorovaikutustaidot, yhteistyötaidot, oma-aloitteisuus ja elinikäisen oppimisen avaintaidot (Hiusalan perustutkinto 2009: 156-158.). Ne ovat myös niitä vaatimuksia, joita työelämä vaatii ammattilaiselta, ja joita koulutuksen aikana tulisi opiskelijassa huomioida ja tarvittaessa kehittää opiskelijaa näissä taidoissa. Jo niiden huomioiminen auttaa opiskelijaa kiinnittämään huomiota omaan toimintaan. Nämä vaatimukset myös tarvitsevat itsesäätelytaidon kehittämistä ja taitoa johtaa itseään.

Jokisen (2009: 64-65) mukaan taidot kehittyvät opiskelijoissa pikkuhiljaa. On selvää, että hyväksi asiakaspalvelijaksi ei tulla hetkessä ja asioiden omaksuminen vie aikaa. Joskus vastuun ottaminen ja päätöksiä tekeminen voi olla nuorelle haastavaa ja aikaa vievää. Kuitenkin mitä aiemmin näitä taitoja aletaan kehittämään, sen paremmin ammattilainen pystyy vastaamaan työelämässä niihin haasteisiin, joita on jo koulutuksen aikana tuotu esille. Opiskelun aikana opiskelun tukena on tarvittaessa useita henkilöitä; oma ryhmänohjaaja, työharjoitte-

lun aikainen työpaikkaohjaaja, muut ammatilliset opettajat, opinto-ohjaaja, kouluterveydenhoitaja ja koulukuraattori. Toisaalta opiskelija on voinut myös kokea, että esimerkiksi hänen sosiaalisuuttaan tai vastuullisuuttaan ei ole huomioitu opiskelun aikana, ja siksi hän ei ole sitä mieltä, että koulutus ei olisi kehittänyt näitä vaatimuksia opiskelijassa.

Kysymys 9

Ensimmäinen avoin kysymys selvitti opiskelijoiden motivaatiota ja innokkuutta opiskeluun. Jokainen avoin kysymys oli asetettu e-lomakkeelle niin, että kysymykseen oli pakko antaa vastaus. Lähes jokainen vastaaja kirjoitti omasta motivaatiostaan muutamalla lauseella ja vastauksissa oli hyvin monenlaisia kokemuksia. Tässä työssä avoimet vastaukset ovat luokiteltu eri kategorioihin ja ne ovat nimetty vastausten mukaan. Seuraavana on muutamia poimintoja vastauksista.

Sisäinen motivaatio ja tahto

”Minulla oli selvä päämäärä, jonka vuoksi halusin menestyä opinnoissani. Olin siis motivoitunut.”

”Tykkään alasta ja haluan oppia. Eli mielestäni kyllä.”

”Opiskelin innokkaasti ja otin selvää muistakin aiheeseen liittyvistä asioista. Paneuduin aiheeseen itsenäisesti syvemmin kuin mitä opinnot olisivat vaatineet. Olin motivoitunut opiskelija.”

”Olin mielestäni todella motivoitunut oppilas ja sain jo toisen vuoden keväällä vakituisen työpaikan omalta alalta.”

Kokemuksista nousee hyvin esille päämäärä, halu menestyä ja halu oppia. Kansasen (2005: 26) mukaan selkeä tavoite on motivaation ydinasia, ja tavoite eli päämäärä tulee esille monessa vastauksessa. Eräs vastaajista kertoo etsineensä tietoa itsenäisesti ja syvällisemmin, kuin koulussa olisi vaadittu. Tässä vastauksessa heijastuu sisäinen motivaatio, mikä näkyy uteliaisuutena ja innostuksena oppia jotain uutta. Se on positiivista ja toimii kaikkein parhaimpana motivaation lähteenä; sisäinen halu oppia. Kuten edellä on mainittu, motivaatioon sisältyy hyvin vahvasti halu tehdä jotain, kuten halu saavuttaa jotain. Se voi olla opinnoissa menestyminen, ammatin saaminen tai työpaikka. Viimeinen kokemus kuvaa hyvin sitä, että motivaatio on synnyttänyt opiskelijassa oma-aloitteisuutta. Oman alan työn etsiminen jo kouluaikana kuvastaa oma-aloitteista toimintaa. Innostus ja motivaatio tarttuvat luokan keskuudessa (Vi-

hanto 2004: 2.). Sen perusteella motivoivan opiskeluympäristön luominen saa aikaan innostunutta toimintaa ja parhaita oppimistuloksia koko luokan keskuudessa.

Vaihteleva motivaatio

Aina opiskelu ei kuitenkaan jaksa innostaa. Huonot päivät saattavat jäädä päällimmäisenä mieleen ja kiinnostus opiskeluun on vaihtelevaa. Osa saattaa pohtia sitä, onko opiskelema alastittenkään juuri se, mitä todella haluaa tehdä. Seuraavana on muutama kokemus motivaatiosta, joka on välillä tuntunut olevan kadoksissa opiskelun aikana.

”Ensimmäinen vuosi meni ei-niin-motivoituneena, harmi kyllä. Paljon asioita meni ohi. Vasta sen jälkeen alkoi ala kunnolla kiinnostaa ja koulussakin innokkuus kasvoi.”

”Välillä motivaatio oli huipussaan, välillä sitä täytyi itsestään etsiä.”

”Välillä motivoitunut, välillä ei. Tuossa iässä koulu ei olisi voinut välillä vähempää kiinnostaa.”

Motivaation puute vaikuttaa oppimiseen (Kiilakoski 2012: 9.). Kuten yllä olevista vastauksista ilmenee, motivaatio on joskus opiskelun aikana ollut kateissa. Opiskelijalla ei ole välttämättä ollut selkeää tavoitetta tai muut asiat ovat kiinnostaneet opiskelua enemmän. Suurin osa kyselyyn vastanneista oli 20-24-vuotiaita (Kuvio 3), mikä viittaa siihen, että koulutuksen aikana opiskelijat ovat vielä iältään nuoria. Nuoruus voi olla joskus haastavaa aikaa ja joskus nuori tarvitsee aikaa etsiä itseään tai omaa asemaansa. Mitä nuorempi opiskelija on, sitä enemmän oppilaitokselta vaaditaan kasvatuksellista toimijuutta yhteiskunnassamme (Kiilakoski 2012: 8.). Ei voida kuitenkaan olettaa, että nuori ikä olisi ainoana vaikuttajana motivaation puutteeseen tai että se olisi aina syy innostuksen ja kiinnostuksen puutteeseen. Jos pyritään hyviin oppimistuloksiin, ei opiskelijan vaihtelevaan innostukseen voida suhtautua välinpitämättömästi. Vastausten perusteella ei-motivoitunut opiskelija ei pysty ottamaan opetuksesta niin paljon irti, kuin motivoitunut opiskelija. Wallacen (2014: 346-360) mukaan opettajan on syytä kiinnittää siihen huomiota ja kannustaa oman esimerkillisen toiminnan kautta opiskelijoita innostumaan. Opettajan on myös tarvittaessa tilannekohtaisesti muutettava tuntisuunnitelmaa niin, että opiskelijat saadaan motivoituneiksi ja sitoutuneiksi opetukseen.

Laskeva motivaatio ja siihen vaikuttavat tekijät

”Olin motivoitunut, mutta koulun toiminta vei innostusta nollaan.”

”Motivaatio oli hukassa monen monta kertaa ja syy oli opettajissa sekä koko koulussa.”

”Motivaatio ok. Koulun opetus ei niinkään vastannut odotusta. Aikuisoppilaitos ja pahempi kuin peruskoulu konsanaan.”

”Alkuun olin innokas ja motivoitunut. Kuitenkin huomattessani, kuinka koulutuksen pääpaino oli jossain muussa kuin tärkeiden ammatillisten taitojen kehittämiseen keskittymisessä, motivaationi laski merkittävästi. En kokenut saavani tarpeeksi tukea ja opetusta ammattitaidon vahvistamiseen.”

Yllä olevista kokemuksista nousee esille useita asioita, jotka ovat olleet motivaatiota laskevia tekijöitä. Opetussuunnitelmat eivät ole vastanneet odotuksia, koulun toiminta ei ole ollut toivotunlaista, opettajat ja opetus sekä tuen ja opetuksen puute ovat vaikuttaneet motivaatioon laskevasti. Ruohotie (1995: 47-49) tuo esille juuri näitä tekijöitä motivaatiota laskeviksi tekijöiksi. On syytä huomata, että opiskelijat tuovat näitä asioita esille suoraan ja selkeästi. Voidaan siis olettaa, että opiskelija, joka kärsii motivaation puutteesta, on usein tietoinen niistä tekijöistä, jotka omalla kohdalla vaikuttavat motivaatioon sitä laskevasti. Sen perusteella on hyödyllistä panostaa motivoivaan ohjaukseen ja opetukseen tai ohjata opiskelija tilanteen vaatiessa koulun tukiverkoston piiriin, jotta näihin asioihin voidaan tarvittaessa vaikuttaa tai niihin on mahdollista löytää ratkaisu.

Päämääräjohteinen motivaatio

”Kyllä olin 100% motivoitunut ja innostunut. Sain 4 stipendiä ja parhaan keskiarvon luokallani.”

”Olin erittäin motivoitunut. Tavoitteenani oli saada kaikista tutkinnon osa-alueista loppuarvosanaksi kiitettävä (jossa myös onnistuin).”

”Tein aina parhaani, en jättänyt hommia roikkumaan. En lintsannut, vaan kävin tunnollisesti koulun. Olin aika innokas opiskelija, ja sen ansiosta tulikin hyvä todistus.”

Useasta kokemuksesta näkyi opiskelijoiden halu suorittaa opinnot hyvin, saada hyvä todistus ja menestyä opinnoissa. Sen lisäksi, että hyvin suoritettut opinnot ovat motivoineet opiskelijoita, on se myös tuonut onnistumisen tunnetta. Opiskelijat ovat asettaneet korkeat tavoitteet opintojen suorittamisen suhteen ja tehneet myös sen eteen töitä. Opiskelijat olivat sekä motivoituneita että innostuneita. Kuten Byman (2005: 28-31) kuvaa, oppimistehtävien nautinnollisuus lisää myös oppimismotivaatiota. Hyvin arvosanoin varustettu tutkintotodistus ei kuitenkaan välttämättä tarkoita sitä, että opiskelija olisi omaksunut asiat syväsuuntautuneesti. Ruohotien (1995: 52-55) mukaan syväsuuntautunut opiskelija on innostunut opetettavasta asiasta, eikä ainoastaan tähtää hyviin arvosanoihin. Tutkimuksen perusteella osa opiskelijoista on ollut hyvinkin motivoituneita, kun taas osalla motivaatio on puuttunut tai se on ollut vaihtelevaa.

Kysymys 10

Kymmenes kysymys selvitti kuinka opiskelijat pystyvät soveltamaan opeteltua teorian tietoutta käytännön työtehtävissä. Kysymys oli avoin, koska odotuksena oli, että ammattilaisilla on mahdollisuus kertoa omia koulutuksen aikaisia kokemuksiaan monipuolisesti.

Hyvä teoriaosaaminen ja sen soveltaminen käytännön työhön

44 (66,7 %) vastaajaa pystyi mielestensä hyvin soveltamaan koulusta saatua teoriaosaamista muun muassa oikean hapetevahvuuden valitsemisessa ja he vastasivatkin kysymykseen yksinaisesti joko ”kyllä” tai ”pystyn”. Tämän perusteella suurin osa opiskelijoista oli saanut sellaista teorian tietoutta ja -osaamista, jota he pystyvät soveltamaan käytännötilanteisiin. Teoriaosaamisella on suuri merkitys muun muassa hiustenvärjäyksessä, koska värikartan sävymaalit ovat aina vain suuntaa antavia; oikean lopputuloksen saamiseen tarvitaan teorian tietoon pohjautuvaa ammatillista osaamista. Seuraavana on muutamia vastauskokemuksista, joita ammattilaiset toivat esille tiedon soveltamisesta.

Työssäoppimisjakson vaikutukset oppimiseen

”Joillain osa-alueilla paremmin kuin toisilla. Värioppi teoriassa on täysin hallussa, mutta soveltaminen käytännössä riippuu värisarjasta. Koulun värisarjalla soveltaminen onnistuu, mutta harjoittelussa oli eri sarja, eikä soveltaminen onnistunutkaan niin hyvin..”

Ammatillinen koulutus antaa opiskelijoille valmiudet työskennellä hiusalan ammattilaisena. Yllä oleva kokemus kertoo harjoittelujakson tuomasta positiivisesta vaikutuksesta, koska harjoittelun aikana opiskelija on joutunut käyttämään uutta värisarjaa, joka on poikennut tutus-

ta ja turvallisesta. Usein ammattilainenkin joutuu uuden väri- tai tuotesarjan kanssa kokeilemaan sarjan käyttötapoja ja ominaisuuksia. Kokemuksen myötä tuotteet käyvät kuitenkin tutummaksi ja siitä syntyy varmuus käytössä oleviin työvälineisiin eli tässä tapauksessa uuteen värisarjaan. Harjoittelujaksot avaavat usein myös opiskelijoille uusia näkökulmia; monia asioita voidaan tehdä usealla eri tavalla eivätkä erilaiset työskentelytavat ja työvälineet sulje toisiaan pois. Lisäksi opiskelija on harjoittelujakson aikana huomannut, että teorian tiedon soveltamisessa hän tarvitsee vielä harjoitusta. Oman osaamisen tunnistaminen on yksi ammatillisten valmiuksien osa-alue, jota ammatillaiseksi kasvaminen vaatii (Luoma 2002: 60.).

Suppea teorian tiedon

Kolmasosa vastaajista kuitenkin oli sitä mieltä, että he eivät vielä täysin pysty soveltamaan teorian tiedon. Seuraavan kokemuksen perusteella koulusta saatu teorian tiedon ei ole ollut niin laajaa, kuin opiskelija olisi halunnut sen olevan.

”Pääpiirteittäin pystyn. Olen kuitenkin oppinut soveltamista eniten työelämässä... koulutuksessa olisi pitänyt olla enemmän teoriaopintoja sekä niiden soveltamista käytäntöön.”

On selvää, että koulusta riippuen asiakaspalvelun määrä vaihtelee suuresti; yksityisessä koulussa asiakaspalvelua on suurin osa koulutuksesta ja kunnallisessa koulussa sitä on vähemmän. On myös osa-alueita, joita voidaan painottaa eritavalla opettajasta riippuen. Vaikka opetus on jäänyt opiskelijan mielestä liian vähäiseksi, koulutus on kuitenkin antanut opiskelijalle avaimet työelämään, ja riittävästi osaamista, jotta hän on pystynyt työelämässä kehittämään osaamistaan.

Puutteellinen teorian tiedon ja haasteiden puuttuminen opetustilanteissa

Alla olevat kokemukset puolestaan kertovat teoriaosaamisesta, joka ei ole ollut riittävää eikä koulutus ole sitä tarjonnut niin, että opiskelija hyötyisi siitä parhaalla mahdollisella tavalla.

”Väriopin opiskelu jäi mielestäni jokaisen omille hartioille. Opetus oli köyhähköä, ”lukekaa kirjasta”-periaatetta. Kuitenkin sovellettiin väriteoriaa hyvin, mutta kiittäisin siitä enemmän itseäni kuin koulun opetusta.”

”Koulun sisäpuolella oppimastani teoriasta en olisi osannut omin neuvoin soveltaa. Opettajat eivät koskaan pistäneet meitä miettimään värivalintojen syytä. Myöhemmin lisääntyneen teoria ymmärryksen avulla koulunkin teoria alkoi täsmentyä.”

Yllä olevien kokemusten mukaan teoriaopetusta ei ole ollut tarpeeksi eikä se ole ollut riittävän monipuolista tai havainnollistavaa. Teoriatunnit eivät ole olleet tarkoituksen mukaisia; ne eivät ole innostaneet oppilaita eikä antaneet tietoa niin, että opiskelijat pystyisivät soveltamaan tietoa. Opiskelijat ovat joutuneet opiskelemaan itsenäisesti tai heille on annettu valmiit vastaukset käytännötilanteisiin. Vastausten perusteella opiskelijat eivät ole oppineet saamastaan teoriaopetuksesta. Bymanin mukaan opiskelija hyötyy opiskelijalle sopivista haasteista oppimistilanteissa (Byman 2005: 31.).

Haasteiden tuoma onnistumisen tunne synnyttää positiivista motivaatiota ja kannustaa opiskeluun. Jos opiskelija ei koe onnistumista tai ei saa tilaisuutta miettiä ratkaisua itsenäisesti, voi opiskelija kokea Bymanin (2005: 31) mukaan myös ammattitaidottomuutta tai itsearvostuksen puutetta. Siitä voi seurata myös tyytymättömyyttä koulutukseen ja motivaation puutetta. Koulutuksen aikaiset asiakaspalvelutilanteet eivät saisi koskaan olla niin kiireisiä, että harjoitustyö ei vaikuta opiskelijassa oppimista tai ratkaisuja ei ehditä käymään läpi yhdessä opettajan kanssa. Jokaiseen kategoriaan vastauksia tuli sekä kunnallisesta että yksityisestä koulutuksesta valmistuneista. Tämän perusteella ei voida päätellä, että koulutustyyppillä olisi vaikutusta teorian tiedon soveltamistaitoon.

Kysymys 11

Kysymys selvitti ongelmanratkaisukykyä, joka on yksi ammatillisten valmiuksien osa-alue. Jotta kysymys olisi kaikille selkeä, e-lomakkeella avattiin työelämässä vastaantulevia ongelmatilanteita näillä esimerkeillä: Ongelmatilanteita työelämässä voivat olla tarvittava loppunut värisävy tai hapetevahvuus, tai asiakkaan hiuspohjan tai hiusten ongelmiin vastaaminen. Suurin osa vastaajista vastasi pystyvänsä ratkaisemaan työelämässä vastaantulevat ongelmatilanteet hyvin. 41 (62,1 %) vastaajaa koki pystyvänsä ratkaisemaan ongelmatilanteet. 7 (10,6 %) vastaajaa kertoi, että työkavereilta saatu apu ja tuki on ollut tärkeää ongelmatilanteissa. Muita ratkaisevia tekijöitä on kollegoiden lisäksi ollut omat muistiinpanot, luovuus, tukkurit sekä kontaktit. Itsenäinen tiedonhankinta on myös auttanut ongelmien ratkaisussa. Vastauksissa tuli myös ilmi, että joskus ongelmatilanteet ovat vaikeita tai ongelmatilanteissa vastaan tulevilla asioilla tarvitsee vielä harjoitusta.

Itseluottamuksen merkitys ongelmatilanteissa

”Melkeimpä voisin sanoa että aina. Itseluottamukseni olen kehittänyt ammattikouluajoilta jo tälle alalle erittäin vankaksi, - kiitos ehdottomasti menee mahtaville, ammattitaitoisille opettajilleni.”

Itseluottamuksella onkin suuri merkitys hiusalalla. Hiukset ovat monelle arvokas asia ja ihmisen täytyy tuntea olonsa hyväksi asioidessaan hiusalan ammattilaisen käsissä. Luottamus ammattilaiseen syntyy pikkuhiljaa, mutta usein se tuo pitkäaikaisen asiakassuhteen. Kampaajan itseluottamus näkyy; asiakas tuntee olonsa hyväksi, kun kampaaja ei näytä epävarmuuttaan ongelmatilanteissa. Tämän perusteella opettajat voivat olla suuressa merkityksessä luomassa opiskelijalle itsevarmuutta. Ansaitut kehuja ja onnistumisen luominen synnyttää positiivista itseluottamusta ja varmuutta. Lisäksi Ruohotien (2003: 80-83, 119) mukaan itseluottamus on myös itsesääätelyvalmiuksien edellytys sekä se antaa uskoa selviytyä haasteista. Vaikka käsityöammatissa itseluottamuksen syntymiseen suuressa merkityksessä on itse työn tekeminen, niin opettajat ovat luomassa sille pohjaa jo koulutuksen alkuvaiheista lähtien.

Omat vahvuudet ja niiden tunnistaminen

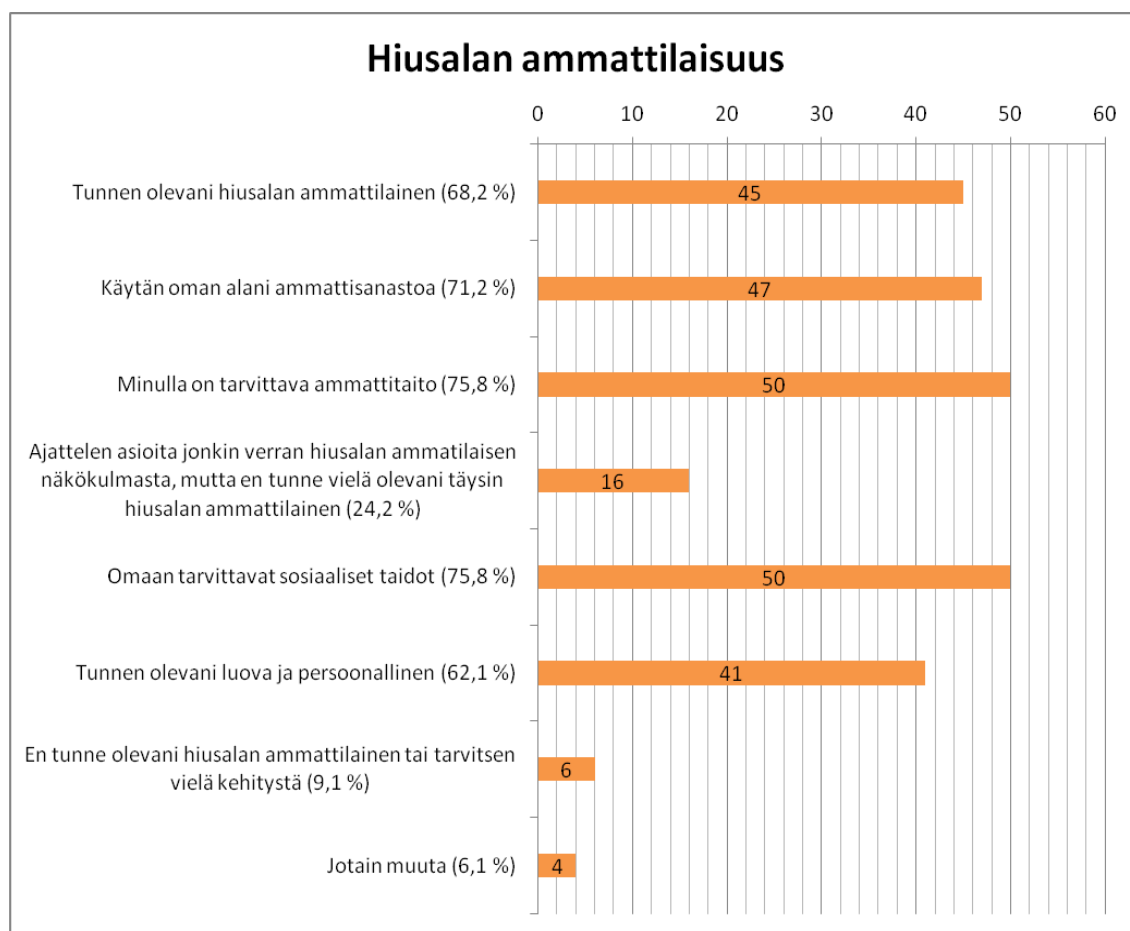
"Itse koin vahvuutenani nimenomaan tarvittava soveltaminen esimerkiksi joiden värisävyjen tai hapetteiden loppuminen."

"Kyllä. Nämä asiat oli koulussa opetettu hyvin."

Näiden kokemusten perusteella omien vahvuuksien tunnistaminen synnyttää varmuutta tekemiseen. Jos jossain asiassa kokee olevansa hyvä, eivät ongelmatilanteet tuo ammattilaiselle epävarmuuden tunnetta. Ruohotien (2006: 110-111) mukaan tiedon soveltamisen edellytys on se, että henkilöllä on riittävät ammattispesifiset taidot. Onnistuminen ja omien vahvuuksien tunnistaminen kasvattaa itseluottamusta, joka puolestaan on osana itsesääätelyvalmiuksien kehittymistä. Jokisen (2009: 64-65) mukaan se juuri ne ovat niitä ominaisuuksia, jotka auttavat kehittämään itseään tulevaisuudessa. Ja kun asiat on hyvin opetettu sekä hyvin opittu, vaikeat tilanteet eivät pääse yllättämään. Osaamisen tunne luo pohjan onnistumiselle.

Kysymys 12

Tässä kysymyksessä selvitettiin ammattilaisuutta; kokivatko vastaajat olevansa hiusalan ammattilaisia ja minkälaisia ajatuksia heille siitä syntyy (Kuvio 15). Kysymykseen oli asetettu valmiit vastausvaihtoehdot, ja vaihtoehdoista sai valita tarvittaessa useamman. Vastaaja pysyi myös täydentämään ja tarkentamaan vastaustaan ylimääräiseen tekstikenttään.

Kuvio 15: Ammattilaisuus

50 (75,8 %) vastaajaa tunsi omaavansa tarvittavan ammattitaidon sekä myös yhtä moni tunsi taitavansa tarvittavat sosiaaliset taidot ammatinharjoittamiseen. Läheskään yhtä moni ei kuitenkaan tuntenut olevansa hiusalan ammattilainen, koska vain 45 (68,2 %) vastaajaa oli sitä mieltä, että he tuntevat olevansa hiusalan ammattilaisia. Tämän perusteella noin neljäsosa vastaajista (24,2 %) ei tunne omaavansa tarvittavaa ammattitaitoa eikä tarvittavia sosiaalisia taitoja. Oman ammatillisen osaamistason tunnistaminen on toki tärkeää, mutta hyvä on kiinnittää huomiota ammattitaidon ja sosiaalisten taitojen puutteeseen; jos tarvittavia taitoja ei ole, kuinka tulevat ammattilaiset voivat itse arvostaa omaa työtään, nostaa hiusalan arvostusta ja ammatillisuutta sekä kehittää alaamme tulevaisuudessa. Jokisen mukaan (2009: 62-63) sosiaaliset taidot kuuluvat jo työelämän vaatimiin taitoihin.

45 (68,2 %) vastaajaa kokivat olevansa hiusalan ammattilaisia ja 47 (71,2 %) käyttävät oman alansa ammattisanastoa. Lähes yhtä moni vastaajista tuntee olevansa hiusalan ammattilainen, mikä tukee sitä, että ammattilainen osaa käyttää alansa käsitteistöä ja on perehtynyt oman alansa sanastoon. Ammattilaisen sisäinen ajatusmaailma on muuttunut niin, että hän toimii oman alansa edustajana. Myös luovuus ja persoonallisuus olivat asioita, jota kysymyksen avulla selvitettiin. Selvityksen mukaan 41 (62,1 %) vastaajaa kokivat olevansa luovia ja persoonal-

lisia. Persoonallisuuden ja luovuuden avulla ammattilainen voi erottautua muista ammattilaisista ja käyttää niitä apunaan oman työnsä markkinoimisessa. Ne ovat niitä apuvälineitä, joita hiusalan ammattilainen käyttää omassa työssään. Niiden avulla ammatillisuus myös kehittyy.

16 (24,2 %) vastaajaa valitsivat vaihtoehdon ”ajattelen asioita jonkin verran hiusalan ammattilaisen näkökulmasta, mutta en tunne vielä olevani täysin hiusalan ammattilainen.” Voi olla, että joku osa-alue tarvitsee vielä kehitystä, mutta muutos ammattilaisessa on alkanut jo tapahtua. Moni asia, kuten oppiminen, tapahtuu prosessissa, niin myös kehittyminen ammattilaiseksi vaatii aikaa ja harjaantumista. On kuitenkin positiivista huomata, että osa vastaajista tunnistaa oman kehitystason ja tuntee, etteivät he vielä ole täysin ammattilaisia. Silloin on mahdollisuus kehittyä. 6 (9,1) vastasi, etteivät he tunne olevansa ammattilaisia tai tarvitsevat vielä kehitystä. Osa voi olla joutunut vaihtamaan alaa suoraan opiskelun päätyttyä, esimerkiksi allergian tai muun syyn vuoksi, ja voivat siitä syystä tuntea, etteivät he enää ole ammattilaisia. Voi myös olla, että he ovat vasta valmistuneet, ja sen vuoksi kokevat tarvitsevänsä vielä kehitystä. Vastaajan oli mahdollista myös täydentää vastaustaan avoimeen tekstikenttään. Alla on muutamia poimintoja avoimista vastauksista.

”Jatkoin opintoja oppisopimuksella työn ohessa joten sain lisävalmiuksia työelämään ja sen myötä voi tänä päivänä olevani ammattilainen, yksityisen koulun jälkeen saa tehdä vielä paljon töitä tullakseen ammattilaiseksi, käydä koulutuksissa yms.”

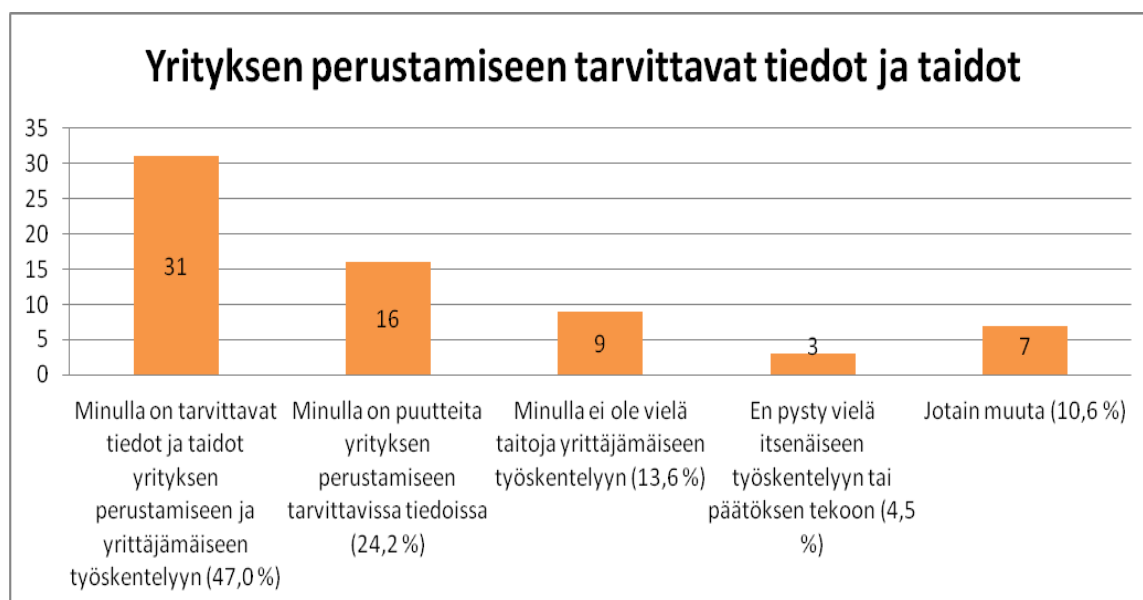
”Mielestäni kukaan ei voi olla ammattilainen juuri valmistuttuaan, minä alan pitää itseäni vasta ammattilaisena kun osaan valita oikeat koulutukset, tunnen tekniikat ja toteutan ne täydellisesti. ammattilainen tietää ja tuntee kehittyvänsä koko ajan.”

On totta, että muutokset ja kehitys eivät tapahdu hetkessä. Moni asia vaatii aikaa kehittyäkseen, ja joskus siihen tarvitsee kiinnittää huomiota, jotta muutos tapahtuu. On selvää, että kaikkea näitä asioita ei voi oppia lyhyessä ajassa. Yksityinen koulu antaakin tarvittavan ammattitaidon työskennellä, mutta yksityisen koulun tehtävään ei kuulu toimia kasvattajana. Koulun aikana ei myöskään jää aikaa kehittää muita taitoja, koska jo ammattitaidon hankkimiseenkin aika on yksityisessä koulussa tarkasti mitoitettu. Elinikäisen oppimisen avaintaitoja on tuntea ja tietää tarvitsevänsä kehitystä. Koskaan ei voi olla liian hyvä tai täydellinen ja kaikkea ei voi hallita. Voidaan pohtia, tarvitseeko vasta valmistuneen osata ja olla jo kaikkea. Jos vastavalmistunut taitaa perusasiat ja haluaa mennä eteenpäin ja tietää tarvitsevänsä kehitystä, se on hyvä lähtötilanne ammattilaiseksi kasvamiseen.

Kysymys 13

Tässä kysymyksessä selvitettiin onko ammattilaisilla tarvittavat tiedot ja taidot yrittäjyyteen ja pystyvätkö he työskentelemään itsenäisesti (Kuvio 16).

Kuvio 16: Yrittäjyys ja siihen tarvittavat tiedot ja taidot

Yksi työllistymisväylä alallamme on yrittäjyys. Moni hiusalan yritys on mikroyritys, joka työllistää 1-2 hiusalan ammattilaista. Pienyrittäjien asema on yhteiskunnassamme merkityksellinen ja paljon puhuttu asia nykypäivänä. Taloudellinen tilanne ei aina ole vakaa, ja hiusalan ammattilaisen täytyy voida työllistää itse itsensä. Tutkimuksen perusteella vain 31 (47 %) vastaajaa koki, että heillä on tarvittavat tiedot ja taidot yrityksen perustamiseen sekä yrittäjämaiseen työskentelyyn. Tämä on todella vähän verrattuna siihen, kuinka suuri työllistymisväylä yrittäjyys hiusalalla todellisuudessa on.

16 (24,2 %) vastaajaa koki, että heiltä puuttui yrityksen perustamiseen vaadittavia tietoja. 9 (13,6 %) vastaajaa oli sitä mieltä, että heillä ei vielä ole taitoja yrittäjämaiseen työskentelyyn. Taidon tai tiedon puutetta kokivat yhteensä 37,8 % vastaajista, joka on todella suuri määrä. 3 vastaajaa (4,5 %) ei pysty vielä työskentelemään itsenäisesti tai he eivät pysty tekemään itsenäisiä päätöksiä. Vastausvaihtoehtoina oli myös avoin tekstikenttä, jos yksikään näistä vaihtoehtoista ei ollut sopiva.

”Koulusta en tietoa saanut omasta mielestäni tarpeeksi, mutta olen hankkinut tietämyksen itse myöhemmin.”

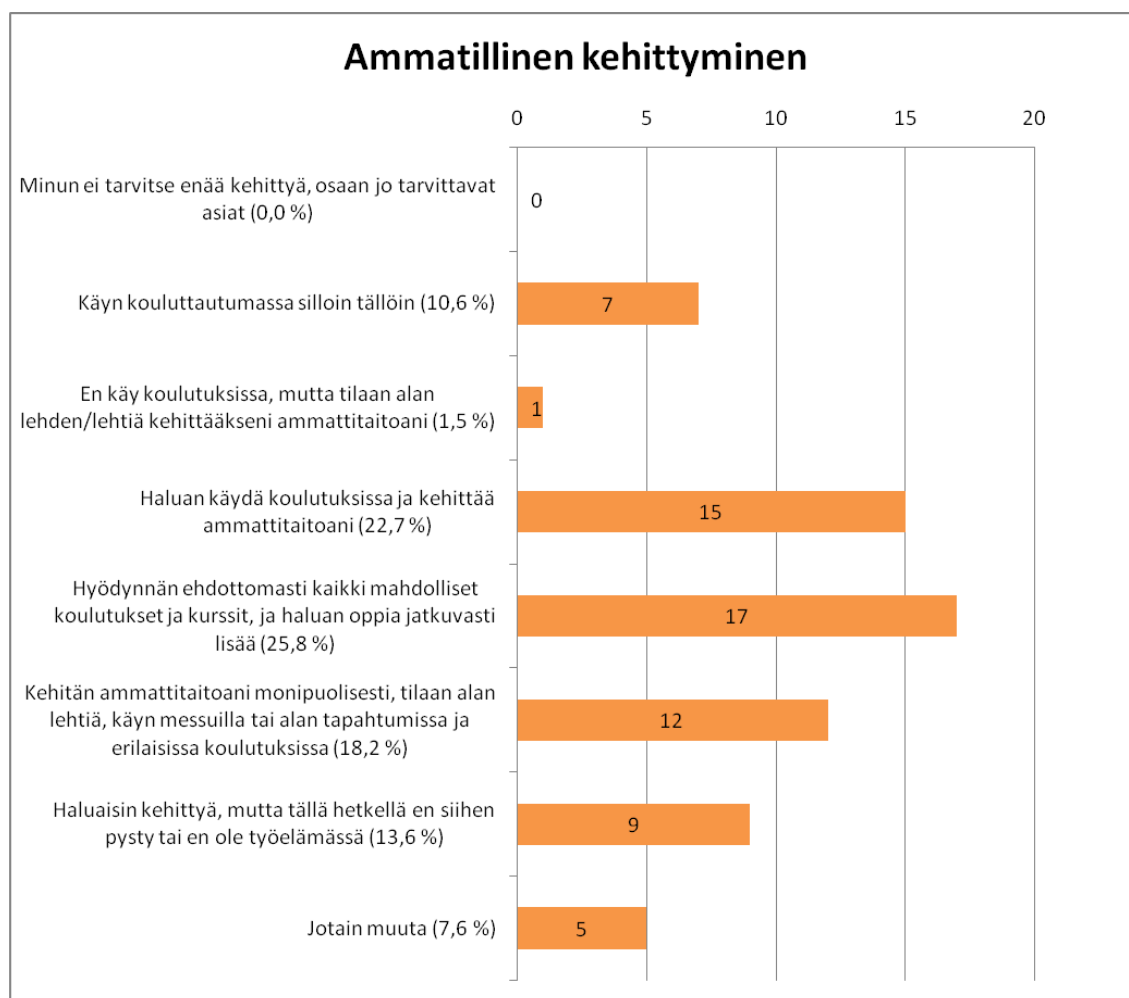
"Opiskelen tällä hetkellä töiden ohella liiketaloutta, koulun yritysopinnojen pohjalta en perustaisi omaa liikettä!"

Hiusalan yrittäjyys ja yritystoiminta on 10 opintoviikon pituinen jakso, joka kuuluu pakollisiin tutkinnon osiin hiusalan perustutkinnossa (Liite 1). Myös yksityisessä koulussa käydään läpi yritys-toimintaa ja yrittäjyyttä, ja tehdään kustannuslaskelma yrityksen perustamiselle. Yllä olevien kokemusten perusteella yrittäjyysopinnot eivät kuitenkaan ole olleet riittävät, tai ne eivät ole hyödyttäneet opiskelijaa. Nämä opiskelijat ovat opiskelleet kunnallisessa ammatillisessa kou-lussa, joten tämän perusteella kunnalliseen koulutukseen olisi hyvä lisätä yritysopintoja. Yritys-opinnot ovatkin haastava osa-alue siinä mielessä, että jotkut tuntevat olevansa synnynnäisiä yrittäjiä ja toisia aihe ei kiinnosta ollenkaan. Myös opettajan oma asenne vaikuttaa; onko yritys-toimintaa opettavalla opettajalla kokemusta yritystoiminnasta, onko kokemus negatiivista vai positiivista ja onko opettajakaan tietoinen itse yrittämisestä tämän päivän työelämässä.

Alkava yrittäjä saa haettua tietoa esimerkiksi Uusyrityskeskuksesta, ELY-keskuksesta ja hän voi hakea myös starttirahaa uuden yrityksen perustamiseen. Kuitenkin monelle yrittäjyys tuntuu vielä olevan ehkä liian haastavaa tai asiat tuntuvat niin monimutkaisilta, että monikaan ei jaksaa perehtyä yrittäjyyteen. Nuori opiskelija ei välttämättä tunne tarvitsevänsä yrittäjyysopintoja, jos hän tietää haluavansa työskennellä työsuhteessa. Voi olla että opiskelun aikana tylsältä tuntu-vat opinnot tulevatkin tärkeäksi vasta myöhemmin työelämässä. Tämän selvityksen mukaan opiskelijat tarvitsevat enemmän informatiivista, totuudenmukaista sekä myös innostavaa kuvaa yrityksen perustamisesta sekä itse yrittäjänä toimimisesta.

Kysymys 14

Seuraava kysymys käsitteli elinikäisen oppimisen taitoja ja tarkemmin ottaen kuinka ammatti-laiset kokevat kehittymistarpeet omalla kohdallaan (Kuvio 17). Suurin osa ammattilaisista ha-lusi kehittää itseään koulutuksien ja kurssien avulla sekä oppia jatkuvasti lisää. Kukaan am-mattilaisista ei kokenut, että heidän ei enää tarvitsisi kehittyä ammattialallaan. Kysymys oli asetettu niin, että oli mahdollista valita vain yksi vastausvaihtoehto. Vastausta pystyi halutes-saan tarkentamaan avoimeen tekstikenttään.

Kuvio 17: Itsensä kehittäminen

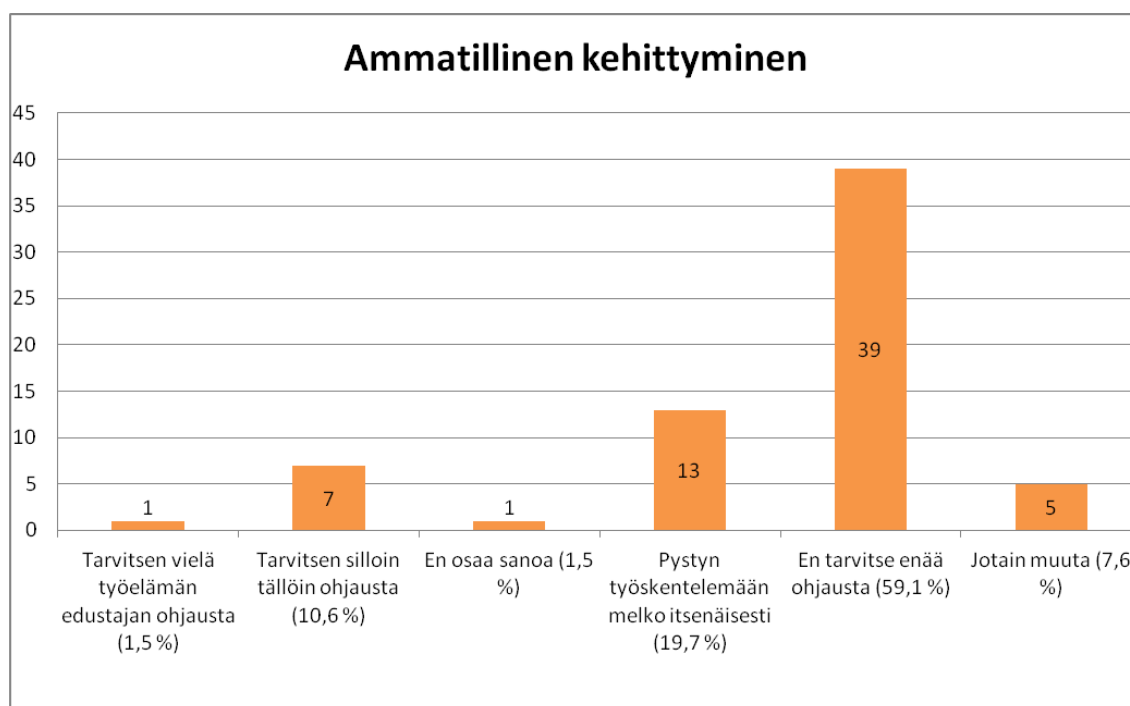
17 (25,8 %) vastaajaa haluaa hyödyntää ehdottomasti kaikki koulutukset ja kurssit, ja oppia jatkuvasti lisää. He haluavat oppia ja kehittyä ammattilaisena ja halu oppia onkin oppimisen ydinasia. 15 (22,7 %) vastaajaa haluaa käydä koulutuksissa ja kehittää ammattitaitoa. Tästä vastauksesta heijastuu halu pysyä ammatinharjoittamisen ohella ajan hermolla ja kuulla uutuustuotteista ja uusista tekniikoista. 12 (18,2 %) vastaajaa pyrkii kehittymään monipuolisesti; he tilaavat lehtiä, käyvät alan tapahtumissa ja erilaisissa koulutuksissa. Heillä on kokonaisvaltainen kuva alalla toimimisesta ja heillä voi olla esimerkiksi tuotetietoutta tai he ovat mukana hiusalan muutitapahtumissa tai kilpailutoiminnassa. Jokaista yllä olevaa tarvitaan, jotta hiusala kehittyä. Jos ammattilainen tuo mukanaan jotain uutta, on halukas kehittymään, tai omaa erityisosaamista joltain osa-alueelta, on se hiusalan parhaaksi ja nostaa alan arvostusta ylöspäin.

7 (10,6 %) vastaajaa käy kouluttautumassa silloin tällöin ja 9 (13,6 %) vastaajaa haluaisi kehittyä, mutta ei tällä hetkellä siihen pysty. Koulutukseen hakeutumiseen vaikuttaa moni tekijä; yrittäjällä ei välttämättä ole varaa olla pois töistä useampaa päivää, koulutukset voivat olla

liian kalliita tai ammattilainen voi myös kokea, ettei hän saa koulutuksesta tarpeeksi hyötyä. 1 (1,5 %) vastaaja ei käy koulutuksissa, mutta tilaa kuitenkin alan lehtiä. Alan jatkuvasta kehityksestä kertoo se, että kaikki vastaajat kokivat tarvitsevansa vielä kouluttautumista ja kehittymistä. Kehitys luonnollisestikin loppuu, jos ammattilaiset kokevat osaavansa jo kaiken. Avoimeen vastausruutuun tulleet selvitykset olivat ammattilaisilta, jotka kertoivat että ovat vaihtaneet alaa, opiskelevat toista alaa tai tekevät toisen alan töitä.

Kysymys 15

Tässä kysymyksessä tarkastellaan valmiutta työelämässä; onko ammattilainen valmis työskentelemään itsenäisesti vai tarvitseeko hän vielä työelämän edustajan ohjausta (Kuvio 18). Kysymykseen oli mahdollista vastata avoimeen tekstikenttään, jos valitsi vaihtoehdon ”jotain muuta”.

Kuvio 18: Ammatillinen kehittyminen

39 (59,1 %) vastaajaa pystyy itsenäiseen työskentelyyn eikä tarvitse enää ohjausta. 13 (19,7 %) pystyy melko itsenäiseen työskentelyyn. 7 (10,6 %) vastaajaa tarvitsee silloin tällöin ohjausta ja 1 (1,5 %) vastaaja tarvitsee vielä selkeästi ohjausta. Tämän perusteella itsenäiseen työskentelyyn pystyy yli puolet vastaajista, mutta ei läheskään kaikki. Itsenäiseen työskentelyyn tulisi kiinnittää jo koulutuksen aikana selkeästi enemmän huomiota, erityisesti niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka ovat pian valmistumassa ja siirtymässä työelämään. Yrittäjyys vaatii itsenäistä työskentelyä, joten epävarmuus siinä voi viedä innostuksen yrityksen perustamiseen. Tämän perusteella noin 40 %:a valmistuneista eivät pysty vielä koulutuksen jälkeen

itsenäiseen työskentelyyn. On syytä myös huomioida, että tutkimukseen osallistuneet ovat valmistuneet vuosina 2009-2014 ja ovat olleet työelämässä henkilöstä riippuen 0-5 vuotta (Kuvio 3).

Avoimeen tekstikenttään vastaajat kertoivat, etteivät enää työskentele hiusalalla tai ovat aloittaneet suoraan koulutuksen jälkeen työskentelyn yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Esille nostettiin myös työkavereiden tuki eli jonkun toisen mielipide asiasta. Työkaverit ovatkin tärkeänä tukena työelämässä, ja vaikka pystyisi itsenäiseen työskentelyyn, ei ole väärin kysyä toista mielipidettä tai jakaa väri- tai leikkaustekniikoita työkavereiden kesken. Se rikastuttaa ja vahvistaa alalla toimijoita, ja se on hyvä tapa ottaa työyhteisössä tavaksi.

Kysymys 16

Viimeinen kysymys oli avoin kysymys, joka antoi ammattilaisille mahdollisuuden kertoa kuinka hiusalan koulutusta voisi kehittää. Tarkoitus oli, että ammattilaiset vastaavat kysymykseen oman koulutuskokemuksen pohjalta. Kysymys keräsi paljon kokemuksia ja mielipiteitä. Seuraavana käsittelemme muutamia pääseikkoja annetuista vastauksista. Vastaukset ovat jaettu kategorioihin, jotka on nimetty kehitysehdotusten mukaan.

Hiusalan opiskelijaksi pääsemisen vaatimukset

”Ainakin omalla kohdalla koulutukseen ei ollut minkäänlaista pääsykoetta tai haastattelua, vaan valinta perustui todistuksen keskiarvoon. Mielestäni tällaiselle alalle tulisi olla ainakin jonkinlainen haastattelu, jotta voidaan selvittää löytyykö hakijalta tarvittavat sosiaaliset taidot, opiskelumotivaatiota ja realistinen mielikuva alasta ja työllistymisestä. Mielestäni kouluarvosanoilla ei ole mitään tekemistä tällä alalla pärjäämisen kanssa.”

”...Lisäksi mielestäni parturi-kampaajan ammattiin vaadittaisiin 18 vuoden ikä.”

Hiusalan koulutukseen ei tänä päivänä vaadita pääsykoetta. Pääsykokeiden poisjättäminen tuo koulutukseen yhä enemmän haastetta; joukossa voi olla opiskelijoita, jotka haluavat, mutta eivät koskaan kykene työskentelemään hiusalan ammattilaisena. Jos alalle pääsevät kaikki, jotka haluavat, se ei välttämättä nosta alan arvostusta; ennen hiusalan ammattilaiseksi ei ole ollut niin helppo päästä, joten alaa on osattu arvostaa ja opiskelupaikasta on pidetty. Nuorten opiskelijoiden kanssa hankaluutena voi olla vastuuttomuus, myöhästelyt ja poissaolot, mitkä hankaloittavat oppimisen lisäksi myös niitä tunnollisempia opiskelijoita. Alan koulutuksen kehittämiseksi voitaisiin pohtia muita vaihtoehtoja korvaamaan pääsykokeet.

Koulutuksen sisältöä koskevat kehitysehdotukset

”Enemmän työelämään pohjautuvaa toimintaa.

”Enemmän käytännönläheistä työtä eli enemmän asiakaspalvelu päiviä, jotta pääsee tekemään ihan oikeille ihmisille. Pakolliset yleiset aineet pois, ihan turhia, kun ovat vain kertausta yläasteelta. Teoria tuntien tarkempi sijoittaminen lukujärjestykseen, ei perjantaina viimiset tunnit, opiskelijat eivät jaksakaan keskittyä silloin.”

”Yksityiskoulujen tapa keskittyä vain ja ainoastaan olennaiseen oppimiseen tulisi saada myös ammattioppilaitosten koulutukseen pääasiaksi.”

”Enemmän asiakaspalvelutaitojen kehittämistä niille, jotka siihen eivät ole valmiita! Ei riitä pelkkä ammattitaito, jos ei osaa olla tekemisissä ihmisten kanssa.”

”Opiskelu on mielestäni liian ”koulumaista” siihen nähden, että ala on käytännön työtä ja oppilaiden pitäisi valmistumisen jälkeen osata työskennellä liiketoimaisesti.”

”Enemmän juuri käytännönläheistä oppimista ja ihan sitä itseään eli liiketyötä.”

Selvityksen perusteella useat ammatillaiset kaipaavat koulutukseen enemmän käytännönläheistä työtä ja toimintaa. Siirtyessään koulusta liiketyöhön, on muutos varmasti suuri. Tekeminen liiketoimaisesti ei kuitenkaan kunnallisessa koulussa onnistu; usein opiskelijamäärät ovat niin suuria, että jo käytännön järjestelyt tekevät siitä mahdottoman. Lisäksi voi olla, että myös opettajat ovat vieraantuneet työelämästä, jos eivät ole pitkään aikaan olleet liiketyössä. Kunnalliseen koulutukseen sisältyvä asiakaspalvelu ei välttämättä tunnu opiskelijasta merkitykselliseltä ja opiskelija voi olla poissa asiakaspalvelupäivistä. Useinkaan asiakastöitä ei voida ottaa niin montaa, kuin tekijöitä olisi. On otettava huomioon poissaolijat ja sairastapaukset, jolloin on saatettu ottaa enemmän asiakastöitä, kuin mitä opiskelijoita on koulussa paikalla. Opiskelijoille voitaisiin luoda asiakaspalvelusta paikka, jossa he käytännössä katsoen ovat töissä. Sillä on merkitys ja silloin siitä voidaan hyötyä. Yrittäjyysopintoja voisi integroida asiakaspalvelupäiviin; opiskelijat voisivat itse luoda yrityksen, suunnitella yrityksen imagon ja logon, sekä toimia yrityksessä kuten oikeat työntekijät.

Erilaiset oppijat ja yksilöity opetus

”Kehitettävää olisi paljon. Tärkeimpänä lisää käytännön työtä ja opetus kohdistetusti erilaisille oppijoille.”

”Teoriapohja vahvemmakeksi, paljon enemmän valvottua ja ohjattua teknistä harjoittelua (leikkaus, värjäys, kampaukset). Itsenäinen opiskelu johtaa hyvin eri tasoisten parturi-kampaajien valmistumiseen, sillä itseksensä opetellessa ohjausta ei ole saatavilla ja motivaatiokin voi olla heikompi. Itse olisin tarvinnut huomattavasti enemmän kädestä pitäen -opetusta, jotta olisin valmistunut luottaen omaan osaamiseeni.”

Erilaiset oppijat tarvitsevat yksilöityä opetusta. Syynä voi olla erilaisia oppimisvaikeuksia, hankaluutta hahmottaa mittasuhteita ja värejä tai esimerkiksi liikuntaelinsairauksia, jotka rajoittavat ammatinharjoittamista. Opiskelijoilla voi olla myös sosiaalisissa taidoissa puutteita, tai opiskelusta selviytyäkseen he tarvitsevat paljon erityispedagogista opetusta. Yksilöidyn opetuksen tarve vaihtelee eri oppilaitoksissa ja opiskelijoissa. Opiskelija, joka ei osaa perusasioita, voi myös helposti piiloutua luokan perälle tai mennä muiden opiskelijoiden mukana ilman, että huomataan yksilöidyn opetuksen tarvetta. Myöskään resurssit eivät useinkaan riitä kädestä pitäen -opetukseen. On hyvä kiinnittää huomiota opiskelun alkuvaiheen kartoitukseen, jossa voidaan selvittää opiskelun aikainen tuen tarve. Näiden opiskelijoiden kohdalla olisi syytä mahdollisimman pian vaikeuksien ilmetessä saada lisäohjausta, eikä edetä seuraavalle tasolle, jossa puuttuvat opiskelijalta vaadittavat taidot jo tarvitaan. Kokemusten perusteella osa vastaajista olisi tarvinnut haasteellisempaa tai perusteellisempaa opetusta yhdessä tai useammassa osa-alueessa.

Oppilaitokset ja opettajat

”Mielestäni opettajien ammattitaitoa/pätevyyttä opettamiseen voisi valvoa paremmin. Vaikka opettaja olisikin loistava työssään parturi-kampaajana ei hän välttämättä itse osaa opettaa asioita sitten muille. Tämä ainakin häiritsi oman opiskelun aikana.”

”Opettajat voisivat puhalttaa vielä enemmän yhteen hiileen. Opetuksesta tehokkaampaa jollain tapaa.”

”Mielestäni oppilaitosten ja työelämän edustajien pitäisi olla paremmin yhteistyössä keskenään. Kouluttajien pitäisi olla paremmin tietoisia alati muuttuvista työelämän vaatimuksista.”

”Hyvä koulutustaso. Opettajat saisi kiertää vaikka liiketyössä tietyin aikaväleihin.”

”Hankkimalla opettajille tarpeeksi koulutusta ja ottamalla opettajiksi vain ne joilla on oikeaa kokemusta, eikä vain koulun käynyt.”

Opettajana voi työskennellä ilman pedagogista pätevyyttä. Opettajien koulutustaso vaihtelee paljon; opettajana voi toimia parturi-kampaaja tai pedagogisesti pätevä opettaja. Koulutustaso ei kuitenkaan kerro opetuksen laadusta, taitava parturi-kampaaja voi olla loistava ammatillinen osaaja ja hän voi osata opettaa ilman pedagogista pätevyyttä. Pedagogisen pätevyyden omaava opettaja voi puolestaan olla vieraantunut liiketyöskentelystä ja opetus voi olla kirjan mukaista ilman omia kokemuksia ja mielipiteitä. Asia voi yhtä hyvin olla myös toisin päin. Sen lisäksi, että hiusalan opettajan tulisi käydä työelämäjaksoilla, tulee pedagogisen pätevyyden saamiseksi henkilöllä olla 5 vuotta alan työkokemusta. Tämän avulla pyritään säilyttämään sekä lisäämään opettajien hiusalan ammattitaitoa. Kokemusten perusteella opiskelijat toivoisivat opettajien ammattitaidon seuraamista ja hyvän koulutustason ylläpitämistä oppilaitoksissa. Koulutusta järjestävät tahot voisivat myös järjestää koulutuksia pelkille hiusalan opettajille. Opettajille suunnatussa koulutuksessa voisi olla hyvä käydä erilaisten teknikoiden lisäksi myös perusasioita sekä yksinkertaisia tekniikoita, joita voidaan hyödyntää niiden opiskelijoiden kanssa, joille oppiminen on haastavampaa. Samalla yhteistyö koulujen ja opettajien kesken kasvaisi. Lisäksi uusien kokemusten ja ideoiden jakaminen voisi auttaa ammatinopettajia kehittymään ja ajattelemaan uusia näkökulmia ammatinopettamisesta. Ammattilaisten mukaan opettajien koulutustasoa tulisi seurata sekä yhteistyötä alalla toimijoiden kesken lisätä.

Opetussuunnitelmat

”Järkeistää opetettavien asioiden järjestelyä esim. Opettaa ensin tärkeimmät leikkaukset ja kampaukset mitä työskentelyssä tarvitaan”

”Koulutuksessa tulisi miettiä sitä, mitkä kampaamoalan työt ovat tätä päivää ja keskittyä ennen kaikkea niiden perusteelliseen oppimiseen. Leikkaukset ja värjäykset hyvin tärkeitä ja varsinkin leikkaustekniikoiden opiskeluun tulisi käyttää enemmän aikaa kuin tällä hetkellä käytetään. Enemmän työssäoppimista vasta koulutuksen loppupuolella. Asiakaspalvelu voisi keskittyä koululle ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoilla.”

Tämä on asia, johon tutkimuksen perusteella tulisi kiinnittää huomiota. Perusasiat täytyy ensin hallita, sitten vasta voidaan soveltaa. Opiskelijat eivät hyödy siitä, että asiakaspalvelussa täytyy kiinnittää huomiota esimerkiksi tyyliopin osa-alueisiin, jos vielä perusasiat, kuten leikkaaminen vaatii harjaantumista. Selvityksen perusteella koulutuksesta tulisi karsia paljon ylimääräistä, jotta perusasioille jää aikaa. Ammattilainen ei voi koskaan hallita kaikkea ja on hyödyllisempää osata yksi osa-alue hyvin, kuin kaikesta vain vähän. Ammatillaiset kokivat, että he tarvitsisivat enemmän liiketyössä tarvittavien töiden opetusta. Yksityinen koulutus on lyhytkestoinen. Alla on kokemus yksityisestä hiusalan koulutuksesta ja sen jälkeisestä ajasta.

Yksityinen hiusalan koulutus

”Yksityisissä kouluissa pitäisi vielä enemmän panostaa teoriaan ja leikkausoppiin etenkin, koulutuksia lisää. Jokaisen yksityiskoulusta valmistuvalle pitäisi antaa vinkkejä missä lisäkouluttautua ja kannustaa siihen koska kukaan ei ole valmis alan ammattilainen lyhyen koulutuksen jälkeen. Oppilaitoksen pitäisi myös valita hyvin vahvasti motivoituneita, mielellään jo kouluja käyneitä /työelämässä olleita sillä lyhyestä koulusta pitää osata ottaa kaikki irti ja ne joilla asenne on väärä, on pelottava ajatus että he työskentelevät puutteellisin taidoin alallamme.”

Yksityinen koulu on lyhyt ja mitä sen jälkeen. Kokemuksen mukaan yksityinen koulu tarvitsee motivoituneita, itsenäisiä ja määrätietoisia opiskelijoita, jotta he pystyvät lyhyen koulutuksen jälkeen toimimaan alalla. Lisäksi lyhyen koulutuksen aikana työelämäkontaktit nousevat tärkeäksi, koska koulun jälkeen voi ammattilainen jäädä ilman kollegoiden tai muiden alalla toimijoiden tukea. Selvityksen mukaan ikärajaa toivotaan sekä yksityiseen että kunnalliseen koulutukseen sekä jatkokursseista ja koulutusmahdollisuuksista olisi hyödyllistä informoida opiskelijaa koulutuksen loppuvaiheilla.

Useissa vastauksissa tuotiin esille opintoja, joita ammatillaiset olisivat toivoneet opiskeluaikana enemmän tai joihin toivottiin perusteellisempaa opetusta. Eniten opetukseen toivottiin lisää yrittäjäopintoja ja kirjanpitoa, pidempiä työelämäjaksoja, kemian ja matematiikan opintoja, jotka ovat integroitu hiusalalle sopiviksi, kampauskursseja, yksityiskohtaisempaa ja teknisesti taidokasta leikkausopetusta sekä hiusalan käytännön työtä. Vastauksien mukaan koulutuksen sisältö voisi painottua enemmän ja tehokkaammin työelämän tarpeiden mukaan; käsi- ja jalkahoidot ovat liian suuressa painoarvossa liiketyön tarpeisiin nähden. Sen lisäksi turhaksi koettiin ne tunnit, joissa katseltiin esimerkiksi diakuvia muotinäytöksistä.

10 Pohdinta

Koulutuksen kehittäminen on yksi jatkuvista tehtävistä. Koulutus pyrkii kehittymään monin eri tavoin ja sitä kehitetäänkin jatkuvasti. Työssä selvitettiin, minkälaisia valmiuksia opiskelijat itse kokivat koulutuksen heille antaneen. Asiaa pohdittiin siitä näkökulmasta, että minkälaisin valmiuksin he kokevat lähteneensä työelämään, ovatko he ylipäättään työllistyneet alan tehtäviin ja ovatko he kokeneet, että heidän saama koulutus on vastannut sitä, mitä työelämä hiusalan ammattilaiselta vaatii. Tässä työssä koulutuksen kehittämistä pohdittiin ammattilaisten saamien valmiuksien ja opiskelijoiden opiskelukokemusten ja omien mielipiteiden avulla. Tärkeää koulutuksen kokonaisvaltaisessa kehittämisessä onkin kuulla erilaisia tahoja ja tässä työssä tutkimuksen kohderyhmään kuuluivat kaikki hiusalan koulutuksen suorittaneet ammattilaiset, jotka olivat valmistuneet vuoden 2009 jälkeen.

Tutkimus oli suunnattu yleisesti kaikille hiusalan ammattilaisille, joten tutkimukseen vastanneet ovat voineet käydä nuorille suunnatun koulutuksen, aikuiskoulutuksen tai yksityisen koulutuksen. Työssä ei käsitelty aikuiskoulutusta, mutta myöskään tutkimuksesta ei rajattu pois aikuiskoulutuksen käyneitä. Tässä tutkimuksessa esille tulleet asiat koskevat siis kunnallista koulutusta, johon sisältyy nuoriso- ja aikuiskoulutus, sekä yksityistä koulutusta. Tutkimuksen eettisyys tuli esille siinä, että tutkimus toteutettiin luottamuksellisesti sekä nimettömänä. Vastauksia tai kokemuksia ei kohdistettu kehenkään tiettyyn henkilöön eikä myöskään tutkimustuloksia viitattu tiettyyn oppilaitokseen. Oppilaitoksia ja henkilöitä kohtaan ei toimitettu heitä vahingoittaen tai salassapitovelvollisuutta rikkoen.

Tutkimuksessa eniten esille nousivat puutteet yrittäjyyteen tarvittavista tiedoista ja taidoista, mikä on yllättävää, koska yrittäjyys on hiusalan merkittävin työllistymisvaihtoehto. Muita selkeästi esille tulleita asioita olivat pääsykokeiden palauttaminen koulutukseen. Koulutukseen haluttiin myös ikäraja. Käytännön työn lisäämisen lisäksi toivottiin perusasioiden yksityiskohtaisempaa opetusta sekä laadukasta teoriaopetusta. Osa koulutuksen sisällöstä on tuntunut turhalta ja ammattilaiset ovat kokeneet, etteivät ne asiat ole olleet niin tärkeitä myöskään työelämässä. Kampaukset ovat myös jääneet monelle koulutuksen aikana taka-alalle, ja epävarmuus niiden tekemiseen on näkynyt liiketyössä. Lisäksi tutkimuksen perusteella huomattiin, että motivaatiosta ja tavoitteista on selkeää hyötyä koulutuksen aikana. Opettajien antamat sopivat haasteet koettiin oppimista edistäväksi ja tutkimuksen perusteella opettajat olivat avainasemassa myös opiskelijan itsevarmuuden luomisessa.

Se, minkälaisin valmiuksin opiskelija siirtyy koulutuksesta työelämään, on hyvin yksilöllistä. Eroja on eri luokkien välillä, mutta myös luokkien sisällä. Valmiuksien selvittäminen ja koulutuksen kehittäminen on yhteiskunnallisesti merkittävää. Sen lisäksi työllistyminen ja sen edistäminen on myös yksilön etu. Olisi hyvä kiinnittää huomiota valmiuksiin eri osa-alueilla ja

säännöllisesti, jotta tilannetta voidaan seurata aktiivisesti. Jatkotutkimuksena olisi hyvä kuulla hiusalan työnantajien mielipiteitä ja kokemuksia sekä ammatillisten opettajien kokemuksia opiskelijoiden valmiuksista. Tutkimus voisi keskittyä myös vain yhteen oppilaitokseen, jos tuloksia haluttaisiin kohdentaa tiettyyn oppilaitokseen tai esimerkiksi vain joihinkin koulutuksen osa-alueisiin. Lopuksi voidaan todeta, että näiden tutkimuksessa esiintyvien seikkojen huomioiminen oppilaitoksissa edistäisi opiskelijoiden valmiuksia. Koska tutkimusta ei ole kohdennettu vain yhteen oppilaitokseen, voidaan sen esille tuomia seikkoja käyttää kaikissa hiusalan koulutusyksiköissä koulutuksen kehittämistarkoitukseen. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää erityisesti ammatillisen koulutuksen tuntisuunnittelussa sekä opetuspainotuksessa.

Lähteet

- Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittäminen 2014. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 21.2.2014. <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/tutke/>
- Ammattinetti. 2014. Työ- ja elinkeinoministeriö. Parturi-kampaaja. http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/649_ammatti. viitattu 15.1.2014.
- Arvioinnin opas. 2012. Oppaat ja käsikirjat 2012:9. Opetushallitus. Viitattu 19.8.2014. http://www.oph.fi/download/142318_Arvioinnin_opas.pdf
- Bryson, John M. 2003. What To Do When Stakeholders Matter: A Guide to Stakeholder Identification and Analysis Techniques. Viitattu 26.6.2014. http://www.governat.eu/files/files/pb_bryson_stakeholder_identification.pdf
- Byman, Reijo. 2005. Voiko motivaatiota opettaa? Luovuutta, motivaatiota, tunteita. Otavan kirjapaino. PS-kustannus.
- Eteläpelto, Anneli. Vähäsantanen, Katja. 2006. Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisena konstruktiona. Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura. Vantaa.
- Glohair. 2013. Koulu. Viitattu 8.3.2014. <http://glohair.fi/hinnasto-2/parturi/koulu/>
- Hakijan opas 2013. Lukuvuodelle 2014-2015. Stadin ammattiopisto. Helsingin kaupunki. Viitattu 11.4.2014. http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/1162710a-408c-42b9-8c90-c9b124d953d1/SAO_HakijanOpas2014_NETTI.pdf?MOD=AJPERES
- Heikkilä, Darja. 2003. Käsityön ammatillinen opetus Suomessa 1700-luvulta nykypäiviin. Suomen käsityön museo. PDF-julkaisu. <http://www.craftmuseum.fi/kassaatko/heikkila.pdf>
- Hiusalan perustutkinto, parturi-kampaaja 2009. Opetushallitus. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Viitattu 20.2.2014. http://www.oph.fi/download/110506_Hiusalan_perustutkinto_2009.pdf
- Hiusalan perustutkinnon suorittaminen ja arviointi. 2011. Opetushallitus. Viitattu 17.3.2014. http://www.oph.fi/download/154641_14_1_14_Paivitetty_tutkinnon_suorittamisen_ja_arvioinnin_ohje.pdf
- Jokinen, Jyrki. Länteenmäki, Lauri. Nokelainen, Petri. 2009:9. Työssäoppimisen lumo. HAMK. Hämeenlinna.
- Kansanen, Pertti. 2005. Luovuutta, motivaatiota, tunteita. Opetus 2000. PS-kustannus. Keuruu.
- Kiilakoski, Tomi. 2012. Koulu nuorten näkemänä ja kokemana. Opetushallitus. Viitattu 29.6.2014. http://www.oph.fi/download/144743_Koulu_nuorten_nakemana_ja_kokemana_2.pdf
- Koulutuscenter. 2014. Great cut academy. Opinto-ohjelmat. Viitattu 8.3.2014. <http://www.koulutuscenter.com/greatcut2.html>
- Innola, Maija. Mikkola, Armi. 2014. Opettajatarpeet nyt ja tulevaisuudessa. Opettajat Suomessa 2013. Opetushallitus. Suomen Yliopistopaino Oy. Tampere
- Laki ammatillisesta koulutuksesta 21.8.1998/630. 2014. Finlex. Viitattu 10.8.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980630>

Luoma, Markku. 2002. Ammattikasvatus katsoo tulevaisuuteen. Hämeen ammattikorkeakoulu. Hämeenlinna.

Näyttötutkinnot ja ammattiosaamisen näytöt. 2013. Ammattitutkintoaineiston laadunvarmistus Alvar. Viitattu 17.3.2014. <http://www.nayttotutkinnot.fi/ammattiosaamisennaytot.htm>

Näyttötutkinto-opas 2012. Opetushallitus. PDF-julkaisu 2011:4. Viitattu 17.3.2014. http://www.oph.fi/download/143969_Nayttotutkinto-opas_2012.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014. Koulutus. Ammatillisen koulutuksen hallinto, ohjaus ja rahoitus. Viitattu 10.8.2014. http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/amatillinen_koulutus/hallinto_ohjaus_ja_rahoytus/?lang=fi

Opintopolku 2013. Ammatillinen koulutus. Valintaperusteet ja pääsykokeet. Viitattu 15.8.2014. <https://opintopolku.fi/wp/fi/amatillinen-koulutus/miten-opiskelijat-valitaan-yhteishaussa/valintaperusteet-peruskoulupohjaisiin-amatillisiin-perustutkintoihin-2/>

Tutkintojen rakenne. 2014. Opetushallitus. Viitattu 23.2.2014. http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot/opintojen_rakenne

Ruhotie, Pekka. 1995. Ammatillinen kasvu työelämässä. Tampereen yliopisto. Hämeenlinna.

Ruhotie, Pekka. 2006. Metakognitiiviset taidot ja ammatillinen kasvu asiantuntijakoulutuksessa. Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Kansan valistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura. Vantaa.

Ruhotie, Pekka. Honka, Juhani. 2003. Ammatillinen huipputaaminen. Hämeen ammattikorkeakoulu. Hämeenlinna.

Räisänen, Anu. Kilpeläinen, Paula. Väyrynen, Pirjo. 2013. Ammatillinen osaaminen hiusalan perustutkinnossa. Koulutuksen seurantaraportit 2013:6. Opetushallitus. Viitattu 19.8.2014. http://www.oph.fi/download/151935_amatillinen_osaaminen_hiusalan_perustutkinnossa.pdf

Studio AK. 2014. Hius- ja meikkikoulu. Hiusmuotoilija. Viitattu 8.3.2014. <http://www.studioak.fi/hius-ja-meikkikoulu/hiusmuotoilija>

Turpeinen, Veijo. 2009. Työssäoppimisella ammattiin. Ammattia oppimassa. Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura. Vantaa.

Vihanto, Martti. 2004. Opiskelussa tarvitaan sisäistä motivaatiota. Viitattu 29.6.2014. http://www.ace-economics.fi/kuvat/mvihanto_opimot.pdf

Wallace, Susan. 2014. Susan Wallace (2014) When you 're smiling: exploring how teachers motivate and engage learners in the further education sector, Journal of Further and Higher Education, 38:3. Viitattu 1.6.2014. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0309877X.2013.831040#.U4t0OUCCljo>

Kuvat

Kuva 1: Näyttötutkintojen sijoittuminen hiusalan perustutkinnossa	13
Kuva 2: Ammatilliset valmiudet	15
Kuva 3: Tekemällä oppimisen merkitys	23

Kuviot

Kuvio 1: Vastaajien ikä.....	26
Kuvio 2: Sukupuoli	27
Kuvio 3: Valmistumisvuosi	28
Kuvio 4: Koulutustyyppi.....	29
Kuvio 5: Työllistyminen alan tehtäviin	30
Kuvio 6: Työllistymisen vertailu	31
Kuvio 7: Odotusten täyttyminen	32
Kuvio 8: Odotusten täyttymisen vertailu	33
Kuvio 9: Opiskelijan tavoitteisiin vastaaminen	34
Kuvio 10: Työelämäkontaktit opiskelun aikana	35
Kuvio 11: Työelämäkontaktien vertailu	36
Kuvio 12: Ammattitaitoinen opetus.....	37
Kuvio 13: Ammattitaitoisen opetuksen vertailu	38
Kuvio 14: Työelämän vaatimukset	39
Kuvio 15: Ammatillisuus.....	47
Kuvio 16: Yrittäjäys ja siihen tarvittavat tiedot ja taidot	49
Kuvio 17: Itsensä kehittäminen.....	51
Kuvio 18: Ammatillinen kehittyminen	52

Taulukot

Taulukko 1: Pinta- ja syväsuuntautuneisuus	20

Liitteet

Liite 1 Hiusalan perustutkinto ammatillisessa peruskoulutuksessa	66
Liite 2 Hiusalan perustutkinto näyttötutkinnoissa	68
Liite 3 Kyselylomake	69

Liite 1 Hiusalan perustutkinto ammatillisessa peruskoulutuksessa

HIUSALAN PERUSTUTKINTO, PARTURI-KAMPAAJA, 120 OV	
AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA	
4. Ammatilliset tutkinnon osat, 90 ov	
Tutkinnon osiin sisältyy työssäoppimista vähintään 20 ov ja opinnäyte vähintään 2 ov	
4.1	Kaikille pakolliset tutkinnon osat
4.1.1	Hiusten leikkaaminen ja partakäsittelyt, 20 ov
4.1.2	Kampaukset ja ehostus, 15 ov
4.1.3	Värjäyskäsittelyt, 20 ov
4.1.4	Permanenttikäsittelyt, 10 ov
4.1.5	Hiusalan yrittäjyys ja yritystoiminta, 10 ov
4.2	Kaikille valinnaiset tutkinnon osat (kohdat 4.2.1– 4.3.5), joista on valittava 15 ov.
4.2.1	Asiakkaan tyylipalvelut, 10 ov
4.2.2	Hiusten hoito- ja muotoilukokonaisuudet, 10 ov
4.2.3	Tutkinnon osat ammatillisista perustutkinnoista, 5–10 ov
4.2.4	Tutkinnon osa ammattitutkinnoista
4.2.5	Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnoista
4.2.6	Paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat, 5–10 ov
4.3	Muut valinnaiset tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa, 0–10 ov
4.3.1	Yrittäjyys, 10 ov
4.3.2	Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 2 ov
4.3.3	Ammattitaitoa syventävät ja laajentavat tutkinnon osat, 5–10 ov
4.3.4	Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat, 0–10 ov
4.3.5	Lukio-opinnot, 0–10 ov
4.4	Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät tutkinnon osat (perustutkintoa laajentavat tutkinnon osat)
4.4.1	Yritystoiminta, 10 ov
4.4.2	Tutkinnon osat ammatillisista tutkinnoista (ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot)
4.4.3	Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa
4.4.4	Kauneudenhoito ja tuoteneuvonta

AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA		
5. Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa (yhteiset opinnot), 20 ov		
5.1	Pakolliset tutkinnon osat	Valinnaiset
5.1.1	Äidinkieli	4 ov
5.1.2	Toinen kotimainen kieli	1 ov
	5.1.2.1 Toinen kotimainen kieli, ruotsi	1 ov
	5.1.2.2 Toinen kotimainen kieli, suomi	2 ov
5.1.3	Vieras kieli	2 ov
5.1.4	Matematiikka	3 ov
5.1.5	Fysiikka ja kemia	2 ov
5.1.6	Yhteiskunta-, yritys- ja työelämätieto	1 ov
5.1.7	Liikunta	1 ov
5.1.8	Terveystieto	1 ov
5.1.9	Taide ja kulttuuri	1 ov
5.2	Valinnaiset tutkinnon osat	
5.2.1	Ammattitaitoa täydentävien pakollisten tutkinnon osien valinnaiset lisäosat, ks. edellä kohdat 5.1.1–5.1.9	
5.2.2	Ympäristötieto	0–4
5.2.3	Tieto- ja viestintätekniikka	0–4
5.2.4	Etikka	0–4
5.2.5	Kulttuurien tuntemus	0–4
5.2.6	Psykologia	0–4
5.2.7	Yritystoiminta	0–4
	16 ov	4 ov
Opetuskieleltään ruotsinkielisessä koulutuksessa toisen kotimaisen kielen opintojen laajuus on 2 ov, jolloin pakollisten ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien laajuus on 17 ov ja valinnaisten 3 ov.		
Liikunnan pakollisten opintojen laajuus on 1 ov ja terveystiedon pakollisten opintojen laajuus on 1 ov. Koulutuksen järjestäjä voi päättää liikunnan ja terveystiedon pakollisten opintojen jakamisesta poikkeavalla tavalla kuitenkin siten, että niiden yhteislaajuus on kaksi opintoviikkoa.		
6. Vapaasti valittavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa, 10 ov		
Tutkinnon osiin sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5 ov		

Liite 2 Hiusalan perustutkinto näyttötutkinnossa

HIUSALAN PERUSTUTKINTO, PARTURI-KAMPAAJA	
NÄYTTÖTUTKINNOSSA	
4. Ammatilliset tutkinnon osat	
4.1	Kaikille pakolliset tutkinnon osat
4.1.1	Hiusten leikkaaminen ja partakäsittelyt
4.1.2	Kampaukset ja chostus
4.1.3	Värjäyskäsittelyt
4.1.4	Permanenttikäsittelyt
4.1.5	Hiusalan yrittäjyys ja yritystoiminta
4.2	Kaikille valinnaiset tutkinnon osat (4.2.1–4.2.5), josta on valittava kaksi tutkinnon osaa.
4.2.1	Asiakkaan tyylipalvelut
4.2.2	Hiusten hoito- ja muotoilukokonaisuudet
4.2.3	Tutkinnon osat ammatillisista perustutkinnoista
4.2.4	Tutkinnon osa ammattitutkinnoista
4.2.5	Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnoista
4.4	Ammatillisista osamista yksilöllisesti syventävät tutkinnon osat (perustutkimaa laajentavat tutkinnon osat)
4.4.1	Yritystoiminta
4.4.2	Tutkinnon osat ammatillisista tutkinnoista (ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot)
4.4.4	Kauneudenhoito ja tuoteneuvonta

Liite 3 Kyselylomake

Hei!

Teen opinnäytetyötä aiheesta hiusalan ammatillisen koulutuksen antamat valmiudet. Tutkimuksessa selvitetään sekä kunnallisesta että yksityisestä koulusta valmistuneiden kokemuksia saamistaan valmiuksista. Tutkimus on suunnattu vuoden 2009 tai sen jälkeen valmistuneille kauneudenhoitoalan ammattilaisille.

Luethan kysymykset huolellisesti ja valitse mielestäsi oikea vaihtoehto. Kirjoita tarvittaessa lisätietoa ja perustele vastauksesi monipuolisesti. Vastauksesi käsitellään nimettömänä sekä luottamuksellisesti.

Taustatiedot

1. Ikä

16-19 20-24 25-29 30-34 35-39 40-44 45-49 50-54 55-60

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

2. Sukupuoli

Nainen Mies

☐ ☐

3. Valmistumisvuosi

2009 2010 2011 2012 2013 2014

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

4. Oppilaitos

5. Koulutustyyppi

Kunnallinen koulu Yksityinen koulu

☐ ☐

6. Työllistyminen

Kyllä En

Oletko työllistynyt alan tehtäviin? ☐ ☐

Koulutus

7. Alla on muutama väittämä, ja niiden ohessa vastausvaihtoehtoja. Valitse se vaihtoehto, joka on mielestäsi lähimpänä mielipidettäsi.

	Täysin eri miel- tä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
7a. Mielestäni koulutus vastasi odotuksiani.	☐	☐	☐	☐	☐
7b. Mielestäni koulutus vastasi tavoitteisiini, jotka minulla oli koulutuksen alkaessa.	☐	☐	☐	☐	☐
7c. Sain opiskelun aikana kontakteja työelämään.	☐	☐	☐	☐	☐
7d. Opetus oli mielestäni ammattitaitoista.	☐	☐	☐	☐	☐

Työelämän vaatimukset ja motivaatio

Työelämän vaatimuksia ovat tarvittava ammattitaito, sosiaaliset taidot sekä kyky kehittää itseään tulevaisuudessa. Koulutuksen aikana näitä asioita pyritään kehittämään opiskelijassa.

8. Mielestäni koulutus on vastannut työelämän vaatimuksiin.

Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sa- noa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
☐	☐	☐	☐	☐

9. Kuinka innokkaasti koit opiskelleesi koulutuksen aikana? Tuntuiko sinusta siltä, että olit motivoitunut opiskelija?

Koulutuksen antamat valmiudet

Teoriaosaamisen soveltamisella käytännön työtehtävissä tarkoitetaan esimerkiksi väriopin käyttöä värisävyn valinnan apuna tai oikean hapetevahvuuden valitsemista teoriaosaamisen pohjalta.

10. Pystytkö soveltamaan teoriaosaamistasi käytännön tilanteissa?

Ongelmatilanteita työelämässä voivat olla tarvittava loppunut värisävy tai hapetevahvuus tai asiakkaan hiuspohjan tai hiusten ongelmiin vastaaminen.

11. Pystytkö ratkaisemaan työelämässä tulevat ongelmatilanteet?

12. Tunnetko olevasi hiusalan ammattilainen? Voit valita useamman vaihtoehdon tarvittaessa

- ☐ Tunnen olevani hiusalan ammattilainen
- ☐ Käytän oman alani ammattisanastoa
- ☐ Minulla on tarvittava ammattitaito
- ☐ Ajattelen asioita jonkin verran hiusalan ammattilaisen näkökulmasta, mutta en tunne vielä olevani täysin hiusalan ammattilainen
- ☐ Omaan tarvittavat sosiaaliset taidot
- ☐ Tunnen olevani luova ja persoonallinen
- ☐ En tunne olevani hiusalan ammattilainen tai tarvitsen vielä kehitystä
- ☐ Jotain muuta

12b. Jos valitsit jotain muuta, ole hyvä ja tarkenna vastaustasi

13. Onko sinulla mielestäsi tarvittavat tiedot ja taidot yrityksen perustamiseen ja yrittäjämäiseen työskentelyyn?

- ☐ Minulla on tarvittavat tiedot ja taidot yrityksen perustamiseen ja yrittäjämäiseen työskentelyyn
- ☐ Minulla on puutteita yrityksen perustamiseen tarvittavissa tiedoissa
- ☐ Minulla ei ole vielä taitoja yrittäjämäiseen työskentelyyn
- ☐ En pysty vielä itsenäiseen työskentelyyn tai päätöksen tekoon
- ☐ Jotain muuta

13 b. Jos valitsit jotain muuta, ole hyvä ja tarkenna vastaustasi

14. Pyritkö jatkuvasti kehittymään ammattialallasi ja kehittämään ammattitaitoasi?

- ☐ Minun ei tarvitse enää kehittyä, osaan jo tarvittavat asiat
- ☐ Käyn kouluttautumassa silloin tällöin
- ☐ En käy koulutuksissa, mutta tilaan alan lehden/lehtiä kehittääkseni ammattitaitoani
- ☐ Haluan käydä koulutuksissa ja kehittää ammattitaitoani
- ☐ Hyödynnän ehdottomasti kaikki mahdolliset koulutukset ja kurssit, ja haluan oppia jatkuvasti lisää
- ☐ Kehitän ammattitaitoani monipuolisesti, tilaan alan lehtiä, käyn messuilla tai alan tapahtumissa ja erilaisissa koulutuksissa
- ☐ Haluaisin kehittyä, mutta tällä hetkellä en siihen pysty tai en ole työelämässä
- ☐ Jotain muuta

14b. Jos valitsit jotain muuta, ole hyvä ja tarkenna vastaustasi

15. Onko sinulla valmiudet työskennellä itsenäisesti vai tarvitsetko työelämän edustajan ohjausta?

- ☐ Tarvitsen vielä työelämän edustajan ohjausta
- ☐ Tarvitsen silloin tällöin ohjausta
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Pystyn työskentelemään melko itsenäisesti

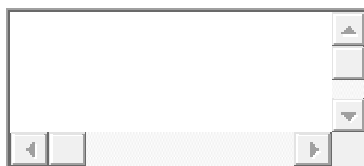

- ☐ En tarvitse enää ohjausta
- ☐ Jotain muuta

15b. Jos valitsit jotain muuta, ole hyvä ja tarkenna vastaustasi

Kehitysehdotus

16. Miten mielestäsi hiusalan koulutusta voisi kehittää? Voit perustella vastauksesi oman koulutuskokemuksesi pohjalta.

Kiitos tutkimukseen osallistumisesta!